

Hallituksen esitys Eduskunnalle Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä patenttilain ja hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Lontoossa lokakuussa 2000 tehdyn Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta tehdyn sopimuksen ja lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä lait patenttilain ja hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta tehdyn sopimuksen (Lontoon sopimus) tavoitteena on alentaa eurooppapatentteihin liittyviä käännskustannuksia siinä vaiheessa, kun eurooppapatentti saatetaan kansallisesti voimaan.

Esityksessä ehdotetaan myös, että patenttilakiin ja hyödyllisyysmallioikeudesta annettuun lakiin tehtäisiin eräitä yksittäisiä, Lontoon sopimukseen liittymisestä riippumattomia muutoksia. Näistä merkittävin on kansallisen patentin kielijärjestelyä koskeva muutosehdotus, jonka mukaan patentinhakija voi saada englanninkielellä laadittua patenttihakemustaan koskevat patenttiviranomaisen päätökset englannin kielellä koko hakemusprosessin ajan eli patentin myöntämiseen asti. Muutoksen tavoitteena on taata samat kilpailukykyiset palvelut kansallisen patentin hakijoille kuin eurooppapatentin hakijoille. Samalla lisättäisiin kielisääntelyn yhdenmukaisuutta kansallisten patenttien ja eurooppapatenttien välillä, kun Lontoon sopimus tulee

Suomen osalta voimaan. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutosta, jolla patenti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskevien päiväkirjojen julkisuutta rajoitettaisiin siten, että osa päiväkirjaan merkittävistä tiedoista olisi julkisia vasta sitten, kun itse hakemukset ovat tulleet julkisiksi. Muutoksen tavoitteena on parantaa hakijoiden liike- ja ammattisalaisuuksien suojaa.

Lontoon sopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 1 päivänä toukokuuta 2008. Lontoon sopimus tulisi Suomen osalta voimaan Suomen liittymiskirjan tallettamiskuukautta seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Lontoon sopimuksen ja sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettavan lain ehdotetaan tulevan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana. Jotta sopimuksen kansallinen täytäntöönpano voidaan asianmukaisesti toteuttaa, Suomen liittymiskirja talletettaisiin vasta siinä vaiheessa, kun asianmukaiset kansalliset täytäntöönpanotoimenpiteet on saatu päätökseen. Tämän arvioidaan tapahtuvan muutaman kuukauden kuluttua Suomen liittymistä koskevan päätöksen hyväksymisestä.

Patenttilain ja hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta annetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan, kun Lontoon sopimus tulee Suomen osalta voimaan. Voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Suomen lainsäädäntö.....	5
2.2 Euroopan unionin sääntely.....	8
2.3 Kansainvälinen sääntely.....	9
2.4 Ulkomaiden lainsäädäntö.....	11
2.5 Nykytilan arviointi.....	13
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	16
3.1 Tavoitteet.....	16
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	17
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	18
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	21
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	21
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	24
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	26
5 ASIAN VALMISTELU.....	27
5.1 Lontoon sopimuksen kansainväliset neuvottelut.....	27
5.2 Valmistelu Suomessa.....	28
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	30
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	32
1 LONTOON SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN.....	32
2 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	34
2.1 Laki Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	34
2.2 Laki patenttilain muuttamisesta.....	34
2.3 Laki hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta.....	46
3 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	48
4 VOIMAANTULO.....	48
5 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS.....	49
6 KÄSITTELYJÄRJESTYS.....	50
6.1 Lontoon sopimuksen voimaansaattamislakiehdotus.....	50
6.2 Laki patenttilain muuttamisesta.....	50
6.3 Laki hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta.....	54
LAKIEHDOTUKSET.....	56
Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	56
patenttilain muuttamisesta.....	57
hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta.....	63
SOPIMUSTEKSTI.....	65
LIITE.....	70
RINNAKKAISTEKSTIT.....	70
patenttilain muuttamisesta.....	70

hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta.....81

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Immateriaali- eli aineettomat oikeudet jaetaan tavallisesti kahteen päälohkoon: teollis- ja tekijänoikeuksiin. Teollisoikeuksiin kuuluvat muun muassa patentit, hyödyllisyysmallit, tavaramerkit ja mallit.

Patenteilla on merkittäviä vaikutuksia useilla elinkeinoelämän ja tutkimuksen aloilla. Patenttilainsäädännön tarkoituksena on edistää keksinnöllistä toimintaa ja elinkeinoelämän kehitystä. Edellytyksenä patentille on, että keksintö on teollisesti käyttökelpoinen ja uusi ja että se eroaa olennaisesti ennalta tunnetuista ratkaisuista. Patenttiviranomainen tutkii, täyttääkö keksintö patentoitavuuden edellytykset ja niiden täytyessä myöntää patentin. Patentti antaa haltijalleen määrälläisen yksinoikeuden, jonka perusteella hän voi kieltää muita ammattimaisesti hyödyntämästä suojattua keksintöä. Patentinhaltija voi kieltää muun muassa keksinnön valmistuksen, myymisen ja käytön. Tämä yksinoikeus antaa keksijöille taloudellisen kannustimen uusien innovaatioiden etsimiseen. Yritystasolla patentit ovat sekä kilpailuväline että keino turvata tuotekehityksen jatkaminen. Vastikkeeksi yksinoikeudesta patenttihakemus julkaistaan, jolloin suuri yleisö saa tiedon keksinnöstä.

Hyödyllisyysmallioikeudesta annetulla lailla (800/1991) mahdollistetaan sellaisten teknisten ratkaisujen suojaaminen, joille patenttisuoja ei ole mahdollinen tai tarkoituksenmukainen vaihtoehto. Hyödyllisyysmallilla voidaan ensinnäkin suojata uudet, aikaisemmasta selvästi eroavat tekniset ratkaisut, jotka eivät kuitenkaan täytä patenttilain (550/1967) mukaan vaadittavaa keksinnöllisyyden tasoa. Toisen ryhmän muodostavat pikkukeksinnöt ja laiteparannukset, jotka sinänsä täyttäisivät patentoitavuuden edellytykset, mutta joille patenttisuoja on liian kallis tai hidas suojamuoto keksinnön laadun tai lyhyen taloudellisen hyödyntämisaikavuosien vuoksi. Hyödyllisyysmallien hakemusmenettely on yksinkertaisempi ja nopeampi kuin patentin hakeminen eikä vaadi vastaavia taloudellisia investointeja.

Kansallisen patenttiviranomaisen myöntämä patentti on voimassa vain siinä valtiossa, jossa se on myönnetty. Patenttiyhteistyötä on kuitenkin kehitetty niin eurooppalaisella kuin kansainvälisellä tasolla patenttien hakemisen helpottamiseksi ja kansallisten patenttiviranomaisen päällekkäisen työn vähentämiseksi. Suomea koskevaa patenttia voidaan nykyään hakea kolmea tietä: hakemalla kansallista patenttia, hakemalla eurooppapatenttia tai tekemällä kansainvälisen hakemuksen. Kansallista, suomalaista patenttia koskeva hakemus tehdään Patentti- ja rekisterihallitukselle (PRH). Eurooppapatenttia koskeva hakemus tehdään Euroopan patenttivirastolle (EPO) tai kansalliselle patenttiviranomaiselle. Kansainvälinen patenttihakemus tehdään kansalliselle patenttiviranomaiselle, Euroopan patenttivirastolle tai Maailman henkisen omaisuuden järjestön (World Intellectual Property Organization; WIPO) kansainväliseen toimistoon.

Toisin kuin tavaramerkeissä ja malleissa, Euroopan unionissa ei edelleenkään ole olemassa patenteille yhteisön laajuista suojajärjestelmää. Eurooppapatentille ja kansallisille patenteille vaihtoehtoksi suunniteltu yhteisöpatentti (nykyisin Euroopan unionin patentti; EU-patentti) mahdollistaisi toteutessaan keksintöjen suojaamisen yhtenäisin oikeusvaikutuksin koko Euroopan unionissa. Ehdotus yhteisöpatenttiasetukseksi annettiin jo vuonna 2000, mutta neuvottelut keskeytyivät muun muassa kielijärjestelyä koskeviin erimielisyyksiin pian vuoden 2003 poliittisen yhteisymmärryksen jälkeen. Komission keväällä 2007 antama patenttiedonanto antoi sysäyksen neuvottelujen uudelleen käynnistämiseksi. EU-patentin käyttöönotto on sittemmin linkitetty tiiviisti kansainvälisen patenttitoimistoituksen perustamiseen. Patenttireformin loppuunsaattaminen edellyttää avoimena olevien EU-patenttikysymysten (kielijärjestely, maksut, tutkimusyhteistyöjärjestelyt) ratkaisemisen lisäksi Euroopan patenttisopimuksen muuttamista.

Eurooppapatenttijärjestelmässä yhdellä hakemuksella voi saada patenttisuojan kaikissa hakemuksessa nimetyissä sopimusvaltioissa.

Toisin kuin EU-patentti, eurooppapatentti on erikseen saatettava voimaan sopimusvaltiokohtaisesti niissä maissa, joissa patenttisuojaa halutaan. Eurooppapatentti onkin ikään kuin nippu kansallisia patenteja, joita voidaan hakea yhden hakemuksen avulla eurooppapatenttijärjestelmän kautta.

Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan mukaan sopimusvaltiot ovat voineet vaatia koko eurooppapatenttijulkaisusta käännöksen viralliselle kielelleen eurooppapatentin kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä. Näistä käännöksistä on aiheutunut eurooppapatentin haltijalle huomattavia kustannuksia. Käännöskustannusten alentamiseksi solmittiin vuonna 2000 sopimus eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta eli niin sanottu Lontoon sopimus. Sopimukseen sitoutumalla Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiot luopuvat tietyssä määrin käännösvaatimuksesta eurooppapatenttien kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä. Lontoon sopimuksella ei ole vaikutusta niihin käännösvaatimuksiin, joita eurooppapatenteille on asetettu ennen eurooppapatentin myöntämistä. Lontoon sopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 1 päivänä toukokuuta 2008.

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen liittymisen Lontoossa lokaussa 2000 solmittuun eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta tehtyyn sopimukseen eli niin kutsuttuun Lontoon sopimukseen. Esitys sisältää ehdotukset patenttilain muutoksiksi, jotka ovat välttämättömiä Suomen liittyessä Lontoon sopimukseen.

Esityksessä ehdotetaan myös, että patenttilakiin tehtäisiin eräitä yksittäisiä, Lontoon sopimukseen liittymisestä riippumattomia säädösmuutoksia. Kansallisen patentin kieli-järjestelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansallista patenttia koskevat päätökset olisi mahdollista saada englanninkielisinä koko hakemusprosessin ajan eli patentin myöntämiseen asti. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutosta, jolla patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskevien päiväkirjojen julkisuutta rajoitettaisiin siten, että osa päiväkirjaan merkittävistä tiedoista olisi julkisia vasta sitten, kun itse hakemukset ovat tulleet julkisiksi. Lisäksi patenttilakiin esite-

tään tehtäväksi lääkkeiden lisäsuojatodistusasetuksesta (EY) N:o 469/2009 ja lääkkeiden pakkolisensointiasetuksesta (EY) N:o 816/2006 johtuvat tekniset mukautukset.

2 Nykytila

2.1 Suomen lainsäädäntö

Patenttilaki

Patenttilaki (550/1967) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968. Patenttiasetus (669/1980) tuli voimaan 1 päivänä lokakuuta 1980. Patentti- ja rekisterihallituksen antamat patenttimääräykset ovat tulleet voimaan 30 päivänä syyskuuta 1980.

Suomen patenttilainsäädäntö vastaa Suomen kansainvälisiä velvoitteita patenttioikeuden alalla, kuten Euroopan patenttisopimusta. Viimeksi patenttilakia muutettiin joulukuussa 2007, jolloin Euroopan patenttisopimuksen uudistamiskirjan edellyttämät muutokset tulivat voimaan (894/2005, 896/2006, 93/2007). Euroopan patenttisopimuksen mukaisesta eurooppapatentista ja eurooppapatenttihakemuksesta säädetään patenttilakiin lisätyssä 9b luvussa. Kyseistä lukua on muutettu Euroopan patenttisopimuksen uudistamiskirjaan sitoutumisen yhteydessä.

Alla on kuvattu Lontoon sopimuksen kannalta oleellista patenttilainsäädäntöä sekä niitä patenttilain säännöksiä, joilla on keskeistä merkitystä kansallisen patentin kieli-järjestelyä muutettaessa. Lisäksi on kuvattu keskeiset säännökset, jotka liittyvät esitykseen sisältyvään patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskevien päiväkirjojen julkisuutta koskevaan muutosehdotukseen.

Eurooppapatenttia koskevia patenttilain säännöksiä

Sen jälkeen kun eurooppapatentti on myönnetty, se on saatettava erikseen voimaan sopimusvaltiokohtaisesti. Eurooppapatenttien oikeusvaikutukset Suomessa alkavat pääsääntöisesti siitä hetkestä, kun myönnetty eurooppapatentti saatetaan voimaan Suomessa.

Eurooppapatentin kansallisen voimaansaattamisen kielestä säädetään patenttilain 70 h §:ssä, jolla on pantu täytäntöön Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan mukaiset eurooppapatenttien käännöksiä koskevat määräykset. Patenttilain 70 h §:n 1 momentin mukaan eurooppapatentilla ei ole oikeusvaikutusta Suomessa, jollei hakija tai patentinhaltija määräajassa ole antanut patenttivirusomaiselle suomenkielistä käännöstä patentin myöntämisen perusteena olevista asiakirjoista ja suorittanut vahvistettua käännöksen julkaisumaksua. Jos hakijan tai patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, voi käännös kuitenkin olla ruotsinkielinen. Jos Euroopan patenttivirus on päättänyt, että eurooppapatentti pidetään voimassa muutetussa muodossa, koskee edellä sanottu myös asiakirjoja muutetussa muodossa. Se, milloin hakijan oma kieli on ruotsi, määritellään nykyisin patenttimääräysten 41 a §:n 1 momentissa. Sen mukaan hakijan tai patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, jos hänen kotipaikkansa on sellaisessa maassa, jonka yhtenä tai ainoana virallisena kielenä on ruotsi, ja eurooppapatenttia koskeva hakemus tai kansainvälinen hakemus, jossa Suomi on nimettynä eurooppapatenttia koskevan hakemuksen kautta, on tehty ruotsin kielellä. Tytäryhtiö voi antaa käännöksen ruotsinkielisenä vain, jos emoyhtiönkin oma kieli on ruotsi. 70 h §:n 3 momentin mukaan jos käännös on annettu ja käännöksen julkaisumaksu suoritettu määräajassa ja Euroopan patenttivirus on kuuluttanut patentin myöntämisestä tai päätöksestä pitää patentti voimassa muutetussa muodossa, patenttivirusomaisen tulee kuuluttaa tästä viipymättä suomen ja ruotsin kielellä. Patenttivirusomaisen tulee niin pian kuin mahdollista pitää yleisön saatavana käännöksen jäljennöksiä. Patenttivirusomaisen on huolehdittava siitä, että eurooppapatentin patenttivaatimukset ovat tarvittaessa saatavilla suomen ja ruotsin kielellä.

Patenttilain 70 p §:ssä on säännelty tilannetta, jossa eurooppapatenttia koskeva käännös ei vastaa käsittelykielellä olevia asiakirjoja. Kyseisen pykälän 1 momentin mukaan, jos eurooppapatentin käännös ei vastaa sitä, mitä Euroopan patenttiviruson käsittelykielellä olevissa asiakirjoissa on ilmaistu, patenttisuoja käsittää vain sen, mikä ilmenee

sekä käännöksestä että käsittelykielellä olevista asiakirjoista. 70 p §:n 2 momentin mukaan taas patenttilain 52 §:n mukaisessa mittätömyysoikeudenkäynnissä on yksinomaan Euroopan patenttiviruson käsittelykielellä olevien asiakirjojen sanamuoto todistusvoimainen. Todistusvoimaisuudella tarkoitetaan sitä, että käsittelykielellä olevien asiakirjojen sisällön tulee olla tuomioistuimen päätöksen perusteena. Mainittujen asiakirjojen sisältö on siten ratkaiseva, jos suomenkielinen käännös ei vastaa käsittelykielellä olevia asiakirjoja.

Vaikka pääsääntöisesti eurooppapatenttien oikeusvaikutukset Suomessa alkavat patenttilain 70 h §:n 1 momentin perusteella vasta siitä hetkestä, kun eurooppapatentti saatetaan voimaan Suomessa, voivat eurooppapatentit tietyin edellytyksin saada suojaa jo patenttihakemuksen perusteella. Tällaisen patenttilain 70 n §:ssä säännellyn väliaikaisen suojan saamisen edellytyksenä on se, että hakija toimittaa julkaistujen patenttivaatimusten suomenkielisen käännöksen patenttivirusomaiselle sen jälkeen, kun eurooppapatenttia koskeva hakemus on julkaistu Euroopan patenttisopimuksen 93 artiklan mukaisesti. Koska käännöstä ei Euroopan patenttisopimuksen mukaan voida vaatia suomeksi ja ruotsiksi, vaaditaan Suomessa, että käännös toimitetaan suomeksi. Jos hakijan oma kieli on ruotsi, voidaan käännös kuitenkin antaa ruotsin kielellä. Patenttivirusomaisen tulee pitää käännös yleisön saatavilla ja kuuluttaa tästä viipymättä suomen ja ruotsin kielellä. Patenttivirusomaisen on huolehdittava siitä, että julkaistut patenttivaatimukset ovat tarvittaessa saatavilla suomen ja ruotsin kielellä.

Eurooppapatentin väliaikainen suoja käsittää patenttilain 70 n §:n mukaan ainoastaan sen, mikä ilmenee sekä edellä mainituin tavoin julkaistuista patenttivaatimuksista että itse patentin patenttivaatimuksista. Jos joku sen jälkeen kun edellä käsitelty kuulutus on julkaistu, käyttää ammattimaisesti hyväksi keksintöä, jolle on haettu suojaa eurooppapatenttia koskevalla hakemuksella, sovelletaan patentinloukkausta koskevia säännöksiä, jos hakemus johtaa patenttiin Suomessa. Tänä aikana tapahtuneesta hyväksikäytännästä ei voida tuomita rangaistukseen, ja vahingonkorvaus tällaisesta hyväksikäytännästä voi-

daan määrätä ainoastaan patenttilain 58 §:n 2 momentin mukaisesti.

Eurooppapatentteihin on myös mahdollista saada ennakkokäyttöoikeus eli mahdollisuus patentin estämättä jatkaa keksinnön hyväksikäyttöä pysyttämällä entisellään sen yleisen luonteen. Ennakkokäyttöoikeus on mahdollista saada muun muassa tilanteessa, jossa käännös on virheellinen ja se on myöhemmin korjattu. Patenttilain 70 q §:n 3 momentin mukaan se, joka käännöksen korjauksen tullessa voimaan hyvässä uskossa on alkanut käyttää keksintöä ammattimaisesti hyväksi tässä maassa sellaisella tavalla, joka aikaisemman käännöksen mukaisesti ei aiheuttanut hakijan tai patentinhaltijan oikeuden loukkausta, tai joka oli ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten, saa patenttilain 71 c §:n 2 ja 3 momentin mukaisen oikeuden.

Kansallista patenttia koskevia patenttilain säännöksiä

Kansallisen patentin oikeusvaikutukset alkavat patenttihakemuksen tekemispäivästä tai jos etuoikeutta on pyydetty, etuoikeuspäivästä.

Patenttilain 8 §:ssä säädetään niistä asiakirjoista, jotka kansallisen patenttihakemuksen tulee sisältää sekä näiden asiakirjojen kielestä. Kansallista patenttia koskevan hakemuksen tulee sisältää keksinnön selitys, tarvittaessa piirustuksineen, sekä täsmällisesti ilmaistuna se, mitä patentilla halutaan suojata (patenttivaatimus). Hakemuksessa tulee lisäksi olla selityksen ja patenttivaatimusten tiivistelmä. Tiivistelmä on tarkoitettu vain tekniikan tietolähteeksi eikä sille ole annettava muuta merkitystä. Patenttilain 8 §:n 5 momentin mukaan keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset on laadittava suomeksi tai ruotsiksi voimassa olevan kiellainsäädännön säännösten mukaan. Jos patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu vain toisella kotimaisella kielellä, patenttivanomaisen on huolehdittava patenttivaatimusten ja tiivistelmän kääntämisestä toiselle näistä kielistä ennen kuin hakemus 22 §:n 2 momentin mukaan tulee julkiseksi. Hakijan on suoritettava vahvistettu käännösmaksu. Jos hakija on ulkomaalainen, keksinnön selitys on laadittava suomeksi sekä patenttivaatimukset ja tiivistelmä suomeksi ja ruotsiksi.

Jokaisella on kuitenkin oikeus laatia keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset sekä suomeksi että ruotsiksi.

Kansallista patenttia koskevan hakemuksen jättäminen englanniksi on mahdollista jo nykyisin. Tämä mahdollistettiin muuttamalla patenttiasetuksen 3 § vuonna 1997 (246/1997) sekä patenttimääräysten 38 a §. Patenttiasetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan jollei asiakirjaa ole laadittu patenttilain 8 §:n 5 momentin mukaisella kielellä, on hakijan annettava patenttivanomaiselle myös sen suomen- tai ruotsinkielinen käännös. Kun on kysymys muusta asiakirjasta kuin selityksestä, tiivistelmästä tai patenttivaatimuksista sekä kun on kysymys sellaisesta suomalaisen patenttihakemuksen selityksen tai patenttivaatimusten tekstistä, joka ei sisälly patenttiasetuksen 21 §:n 1 momentin mukaan perusasiakirjoihin, patenttivanomainen voi kuitenkin olla vaatimatta käännöstä tai hyväksyä käännöksen muulle kielelle kuin suomeksi tai ruotsiksi. Patenttiasetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan patenttivanomainen voi ottaa hakemuksen käsiteltäväksi ennen kuin 1 momentin mukaisella kielellä laadittu käännös siitä on annettu. Käännös on annettava ennen kuin hakemus patenttilain 22 §:n mukaan tulee julkiseksi. Tarkemmat määräykset siitä, millä edellytyksillä hakemus otetaan käsiteltäväksi ennen käännöksen antamista, on annettu patenttimääräysten 38 a §:ssä.

Patenttilain 60 §:n mukaan patentinloukkausta koskevia säännöksiä sovelletaan sen osalta, joka patenttihakemuksen julkiseksi tuloon jälkeen käyttää ammattimaisesti hyväksien hakemuksen kohteena ollutta keksintöä, jos patentti sittemmin myönnetään. Ennen patentin myöntämistä suoja käsittää kuitenkin ainoastaan sen, mikä ilmenee sekä niistä patenttivaatimuksista, jotka hakemuksessa olivat hakemuksen tullessa julkiseksi, että itse patentin patenttivaatimuksista. Ennen patentin myöntämistä tapahtuneesta hyväksikäytöstä ei voida kuitenkaan tuomita rangais- tukseen, ja vahingonkorvaus tällaisesta hyväksikäytöstä voidaan määrätä ainoastaan patenttilain 58 §:n 2 momentin mukaisesti.

Hyödyllisyysmallioikeudesta annettu laki

Hyödyllisyysmallioikeudesta annettu laki tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992 (800/1991). Hyödyllisyysmallioikeudesta annettu asetus (1419/1991) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992. Lakia ja asetusta on sittemmin muutettu.

Patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskevien päiväkirjojen julkisuus

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan jatkuvasti ylläpidettävän diaarin ja muun luettelon merkintä tulee julkiseksi, kun se on tehty, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta kyseisessä tai muussa laissa säädetä.

Patenttilaissa ei ole rajoitettu patenttihakemuksia koskevan päiväkirjan julkisuutta. Päiväkirjan julkisuudesta on säännös patenttiasetuksen 7 §:n 1 momentissa, jonka mukaan patenttiviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista patenttihakemuksista. Päiväkirja on julkinen.

Patenttilain 22 §:n 1 momentin mukaan patenttia koskevat asiakirjat ovat julkisia patentin myöntämispäivästä lukien. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan asiakirjat ovat myös julkisia, kun 18 kuukautta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty, vaikka patenttia ei ole vielä myönnetty. Jos hakemus on jätetty sillensä tai hylätty, asiakirjat tulevat kuitenkin julkisiksi vain siinä tapauksessa, että hakija pyytää hakemuksen ottamista uudelleen käsiteltäväksi tai hakee muutosta taikka tekee patenttilain 71 a tai 71 b §:n mukaisen esityksen. Hakija voi myös 3 momentin mukaan pyytää, että asiakirjat tulevat julkisiksi aikaisemmin kuin edellä mainittujen 1 ja 2 momenttien mukaisesti.

Myöskään hyödyllisyysmallioikeudesta annetussa laissa ei ole rajoitettu hyödyllisyysmallihakemuksia koskevan päiväkirjan julkisuutta. Sen sijaan asiasta on säännös hyödyllisyysmalliasetuksen 7 §:n 1 momentissa, jonka mukaan rekisteriviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista hyödyllisyysmallihakemuksista. Päiväkirja on julkinen.

Hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 18 §:n 1 momentin mukaan hakemusta koskevat asiakirjat ovat julkisia rekisteröintipäivästä lukien tai viimeistään kun 15 kuukautta on kulunut päivästä, jolloin hakemus on tehty tai katsottava tehdyksi, taikka, jos etuoikeutta on pyydetty, etuoikeuspäivästä. 2 momentin mukaan jos hakemus on jätetty sillensä tai hylätty, asiakirjat tulevat julkisiksi vain, jos hakija pyytää hakemuksen ottamista uudelleen käsiteltäväksi tai hakee muutosta päätökseen, jolla hakemus on hylätty. Hakija voi myös 3 momentin mukaan pyytää, että asiakirjat tulevat julkisiksi aiemmin kuin 1 momentissa säädetään.

2.2 Euroopan unionin sääntely

Patenttioikeuden alalla on annettu Euroopan unionissa kolme asetusta: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 469/2009 lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta (kodifioitu toisinto), joka kumosi aiemman asetuksen (ETY) N:o 1768/92, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1610/96 kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 816/2006 kansanterveysongelmista kärsiviin maihin vietävien lääkkeiden valmistusta koskevien patenttien pakkolisensoinnista.

Asetuksissa (EY) N:o 469/2009 sekä (ETY) N:o 1768/92 säädetään patentinhaltijan mahdollisuudesta hakemuksesta saada patentilla suojatun, asetusten soveltamisalan piiriin kuuluvan lääke- tai kasvinsuojeluaineen suoja-ajalle pidennystä niin sanotun lisäsuojatodistuksen avulla. Asetuksessa (EY) N:o 469/2009 on huomioitu muun muassa lastenlääkeasetukseen (EY) N:o 1901/2006 perustuva kuuden kuukauden pidennys lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloaikaan, joka normaalitapauksessa voi olla enintään viisi vuotta. Aineellisista edellytyksistä

lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamiselle säädetään lastenlääkeasetuksessa.

Asetuksessa (EY) N:o 816/2006 säädetään menettelystä, jota noudatetaan lääkkeiden valmistusta koskeviin patenteihin ja lisäsuojatodistuksiin liittyviä pakkolisenssejä myönnettäessä, kun kyseiset lääkkeet on tarkoitettu vietäviksi maihin, joiden oma valmistuskapasiteetti lääkealalla on riittämätön. Asetuksen nojalla tapahtuvasta pakkolisenssien myöntämisestä vastaa jäsenvaltioissa pääsääntöisesti se viranomainen, jolla on kansalliseen patenttilainsäädäntöön perustuva toimivalta myöntää pakkolisenssejä. Säädos muodostaa osan laajempaa Euroopan ja kansainvälisen tason toimintaa, jolla pyritään ratkaisemaan vähiten kehittyneiden maiden ja muiden kehitysmaiden kansanterveysongelmia.

Lisäksi patenttioikeuden alalla on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/44/EY bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta. Direktiivillä on yhdenmukaistettu bioteknologian keksintöjen patentoitavuuteen liittyvää jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä.

Muilta osin aineellista patenttioikeutta ei EU:ssa ole toistaiseksi harmonisoitu. Ehdotus neuvoston asetukseksi yhteisöpatentista (nykyisin Euroopan unionin patentti; EU-patentti) annettiin vuonna 2000. Pitkään jatkuneita neuvotteluja ei toistaiseksi ole saatu lopulliseen päätökseen. Joulukuussa 2009 saavutettiin kuitenkin välietappi, kun kilpailukykyneuvostossa hyväksyttiin asetusehdotusta koskeva yleinen lähestymistapa. Toteutuessaan EU-patentti tarkoittaa Euroopan patenttiviraston (EPO) keskitetysti myöntämää patenttia, jolla olisi automaattisesti yhteneväiset oikeusvaikutukset kaikissa EU-maissa. EU-patentti voitaisiin myöntää, siirtää, rajoittaa tai mitätöidä vain ja ainoastaan unionin laajuisesti. Tavoitteena on luoda nykyistä yksinkertaisempi ja kustannustehokkaampi patenttijärjestelmä, mikä edellyttäisi muun ohella patenttikäännösten karsimista. EU-patentin kielijärjestelystä on tarkoitus antaa erillinen EU-patenttiasetusta täydentävä säädos. Hallituksen esitystä annettaessa ei ole tiedossa, miten pitkälti Lontoon sopimuksen

mukaisen eurooppapatentin ja tulevan EU-patentin kielijärjestelyt vastaisivat toisiaan.

2.3 Kansainvälinen sääntely

Euroopan patenttisopimus

Yleistä Euroopan patenttisopimuksesta

Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen eli Euroopan patenttisopimuksen (Convention on the Grant of European Patents; European Patent Convention; EPC) tarkoituksena on mahdollistaa patenttisuojan saaminen yhdellä patentinmyöntämismenettelyllä sopimusvaltioiden alueella sekä luoda tiettyjä näin myönnettyjä patenteja koskevia sääntöjä. Euroopan patenttisopimus on Euroopan unionista riippumaton itsenäinen kansainvälinen sopimus, joka tuli kansainvälisesti voimaan lokakuussa 1977.

Sopimuksella luotiin järjestelmä eurooppapatentin myöntämiseksi keskitetysti sekä perustettiin Euroopan patenttijärjestö (European Patent Organization). Järjestön toimielimiä ovat Euroopan patenttivirasto (European Patent Office, EPO) sekä sopimusvaltioiden edustajista koostuva hallintoneuvosto.

Sopimukseen ovat liittyneet kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä entisen Jugoslavian tasavalta Makedonia, Islanti, Kroatia, Liechtenstein, Monaco, Norja, San Marino, Sveitsi sekä Turkki. Sopimusvaltioita on 28 päivänä huhtikuuta 2010 yhteensä 36. Lisäksi Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Montenegro sekä Serbia ovat tehneet Euroopan patenttijärjestön kanssa erillissopimuksen, jonka perusteella eurooppapatenttihakemukset ja eurooppapatentit voidaan ulottaa koskemaan myös kyseisiä valtioita. Näillä hakemuksilla ja patenteilla on näin kyseisissä valtioissa sama suoja kuin Euroopan patenttiviraston myöntämällä patenteilla nykyisissä sopimusvaltioissa. Järjestelmä perustuu kuitenkin kyseisten valtioiden kansalliseen lainsäädäntöön.

Suomen liittyminen Euroopan patenttisopimukseen

Euroopan patenttisopimus tuli Suomen osalta voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1996

(SopS 8/1996). Sopimukseen liittyminen merkitsi sitä, että Suomi voitiin nimetä yhdeksi eurooppapatentilla suojattavan keksinnön kohdevaltioksi liittymispäivästä lähtien. Sopimukseen liittyminen ei rajoittanut Patentti- ja rekisterihallituksen oikeutta myöntää kansallisia patenteja. Euroopan patenttisopimusta on sittemmin uudistettu: Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen uudistamiskirja hyväksyttiin sopimusvaltioiden hallitusten välisessä diplomaattikonferenssissa marraskuussa 2000. Suomen osalta uudistamiskirjan määräykset tulivat voimaan joulukuussa 2007 (SopS 93/2007).

Eurooppapatentin hakemisesta, myöntämisestä ja rajoittamisesta

Hakemus eurooppapatentin saamiseksi tehdään joko suoraan Euroopan patenttivirastolle tai, jos kyseisen sopimusvaltion laki sen sallii, kansalliselle patenttiviranomaiselle. Tässä tapauksessa kansallinen patenttiviranomainen toimittaa hakemuksen edelleen Euroopan patenttivirastolle. Suomen patenttilain 70 f §:n 2 momentin mukaan eurooppapatenttia koskeva hakemus voidaan tehdä myös Suomen patenttiviranomaisen eli Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) kautta. Hakemuksen käsittely (uutuus- ja patentoitavuustutkimus) ja eurooppapatenttien myöntäminen suoritetaan keskitetysti Euroopan patenttivirastossa. Eurooppapatenttien ansiosta patenttien käsittely yksinkertaistui ja halpeni, kun hakemuksia ei enää tarvinnut tehdä erikseen kaikkien niiden maiden patenttiviranomaisiin, joissa suojaa haluttiin.

Aineelliset edellytykset patentin myöntämiselle määrätään tyhjentävästi Euroopan patenttisopimuksessa ja patentti tulee samansisältöisenä voimaan kaikissa niissä sopimusvaltioissa, joissa patentti on saatettu voimaan. Kansallisella tasolla ei voida enää tutkia patentin myöntämisen edellytyksiä. Euroopan patenttiviraston toimivalta päättyy, kun patentti on myönnetty. Jos patenttia vastaan tehdään väite yhdeksän kuukauden väiteajan kuluessa siitä, kun ilmoitus eurooppapatentin myöntämisestä on julkaistu, Euroopan patenttiviraston toimivalta palautuu väitekäsittelyn ajaksi. Euroopan patentti-

virasto voi väitemenettelyssä pysyttää eurooppapatentin voimassa tai kumota sen kokonaan tai osittain.

Euroopan patenttisopimuksen uudistamiskirja sisältää määräyksiä eurooppapatentin keskitetystä rajoittamismenettelystä Euroopan patenttivirastossa. Rajoittamiseen voi olla tarvetta esimerkiksi silloin, kun patentinhaltija havaitsee, että jo myönnettyllä patentillä on osittainen patentoitavuuden este. Patentinhaltija voi tällöin pyytää patentin suoja-alan rajoittamista patenttivaatimuksia muuttamalla. Menettely Euroopan patenttivirastossa on patentinhaltijalle nopeampi ja edullisempi vaihtoehto kuin mitätöintikanteen puolustaminen tuomioistuimessa. Patentin rajoittamismahdollisuus ei kuitenkaan vaikuta mahdollisuuteen nostaa patentinloukkaus- tai mitätöintikannetta tuomioistuimessa. Euroopan patenttiviraston tekemä eurooppapatentin rajoittamispäätös koskee kaikkia niitä sopimusvaltioita, joissa eurooppapatentti on voimassa. Keskitettyä patentin rajoittamismenettelyä voidaan pitää Euroopan patenttiviraston toimivaltuuksien ajallisena laajenuksena, koska patentinhaltija voi hakea patenttinsa rajoittamista tai lakkauttamista koska tahansa patentin myöntämisen jälkeen, paitsi kun patenttia koskeva väitekäsittely on vireillä. Jos väite eurooppapatenttia vastaan tehdään, kun patenttia koskeva rajoittamismenettely on jo vireillä, rajoittamismenettely keskeytetään.

Eurooppapatentin ja eurooppapatenttia koskevan hakemuksen käänöksistä

Eurooppapatenttihakemuksen voi tehdä millä tahansa kielellä. Näin hakemus voidaan tehdä muun muassa suomeksi tai ruotsiksi. Hakemus on kuitenkin käännettävä jollekin Euroopan patenttiviraston virallisista kielistä eli englanniksi, ranskaksi tai saksaksi kahden kuukauden kuluessa sen jättämisestä. Kielestä, jolle hakemus on käännetty, tulee sitten hakemuksen käsittelykieli. Jos myöhemmin tulee epäselvyyttä patenttia koskevan asiakirjan sisällöstä esimerkiksi eri kieliversioissa olevien eroavaisuuksien takia, on kieli, jolle hakemus on käännetty, määräävä. Eurooppapatenttia koskeva hakemus myös julkaistaan käsittelykielellään. Ennen eurooppapatentin myöntämistä hakijan on muun muassa toimi-

tettava eurooppapatentin vaatimuksista käännös niille muille Euroopan patenttiviraston virallisista kielistä, jotka eivät olleet hakeuksen käsittelykieliä. Näin eurooppapatentin myöntämishetkellä patenttivaatimukset ovat saatavilla kaikilla kolmella Euroopan patenttiviraston virallisista kielistä ja eurooppapatenttia koskeva asiakirja on muuten saatavilla kokonaisuudessaan sen käsittelykielillä.

Kun eurooppapatentti on myönnetty, se on vielä saatettava erikseen voimaan niissä valtioissa, joissa patenttisuojaa halutaan. Koska eurooppapatentti käsitellään ja myönnetään jollain Euroopan patenttiviraston virallisista kielistä, eli englanniksi, ranskaksi tai saksaksi, ovat sitä koskevat asiakirjat voimaansaatamisvaiheessa usein jollain muulla kielellä kuin sen sopimusvaltion virallisella kielellä, missä voimaansaattaminen tapahtuu.

Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklassa on säädetty niistä kieltä koskevista vaatimuksista, joita sopimusvaltiolla on oikeus asettaa, jos eurooppapatenttia koskevat asiakirjat ovat jollain muulla kielellä kuin kyseisen sopimusvaltion virallisella kielellä. Kyseisen artiklan mukaan sopimusvaltiot voivat tällaisessa tilanteessa vaatia patentinhaltijalta myönnettyä eurooppapatenttia koskevista asiakirjoista käännöksen viralliselle kielelle. Jos Euroopan patenttivirasto on päättänyt, että eurooppapatentti pidetään voimassa muutetussa tai rajoitetussa muodossa, koskee käännöksen antamisvelvollisuus myös näitä asiakirjoja. Käännöksen toimittamiselle asetettu määräaika päättyy kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona eurooppapatentin myöntämisestä, voimassapitämisestä tai rajoittamisesta on kuulutettu Euroopan patenttilehdessä (European Patent Bulletin), ellei sopimusvaltio ole säättänyt pidemmästä määräajasta. Sopimusvaltiolla on myös oikeus säätää siitä, että patentinhaltijan on suoritettava käännöksen julkaisumaksu sopimusvaltion säätämässä ajassa. Käännöksen toimitaminen sekä julkaisumaksun maksaminen voivat olla edellytyksinä sille, että eurooppapatentti saa oikeusvaikutuksen kyseisessä sopimusvaltiossa. Käytännössä lähes kaikki Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiot, Suomi mukaan luettuna, ovat hyödyntä-

neet tätä 65 artiklan tarjoamaa mahdollisuutta käännösten vaatimiseen.

Lontoon sopimus

Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan mukaisista, eurooppapatentin kansallisen voimaansaattamisvaiheen käännöksistä on aiheutunut eurooppapatentinhaltijoille huomattavia kustannuksia. Näiden kustannusten alentamiseksi solmittiin Lontoossa 17 päivänä lokakuuta 2000 sopimus eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta (Agreement on the application of Article 65 of the Convention on the Grant of European Patents). Tätä sopimusta kutsutaan yleisesti Lontoon sopimukseksi, ja se tuli kansainvälisesti voimaan 1 päivänä toukokuuta 2008. Lontoon sopimuksen tarkoituksena on alentaa eurooppapatentteihin liittyviä käännöskustannuksia siten, että sopimusvaltiot sitoutuvat luopumaan tietyissä määrin käännösvaatimuksista eurooppapatenttien kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä. Lontoon sopimuksella ei ole vaikutusta niihin käännösvaatimuksiin, joita eurooppapatenteille on asetettu ennen eurooppapatentin myöntämistä. Lontoon sopimukseen ovat liittyneet Alankomaat, Islanti, Iso-Britannia, Kroatia, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Monaco, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovenia, Sveitsi ja Tanska. Sopimusvaltioita on 28 päivänä huhtikuuta 2010 yhteensä 15.

Muut tärkeimmät sopimukset, joissa määrätään muun muassa patenttia koskevista asioista, ovat teollisoikeuden suojelemista koskeva Pariisin yleissopimus (SopS 5/1921) vuodelta 1883, patenttiyhteistyösopimus (SopS 58/1980), Maailman kauppajärjestön perustamissopimukseen liittyvä sopimus teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista (TRIPS-sopimus, SopS 5/1995) sekä patenttilakisopimus (SopS 6/2006).

2.4 Ulkomaiden lainsäädäntö

Hallituksen esitystä valmisteltaessa on kiinnitetty huomiota siihen, että uudet säännökset edistäisivät ja tukisivat Pohjoismaiden lainsäädäntöjen yhdenmukaisuutta. Esimerk-

kinä muista Lontoon sopimukseen liittyneistä maista sekä näissä maissa sopimukseen liittymisen yhteydessä omaksutuista lainsäädäntöratkaisuksista voidaankin erityisesti mainita Ruotsi ja Tanska. Näissä maissa Lontoon sopimukseen liittyminen vaikuttaa samalla tavoin kuin Suomessa, koska samoin kuin Suomella myöskään näillä mailla ei ole Euroopan patenttiviraston kanssa yhteistä virallista kieltä.

Kattavampi esitys eri maiden liittymisestä Lontoon sopimukseen löytyy tämän lakiehdotuksen valmistelun pohjana olleesta Lontoon sopimusta käsitelleen työryhmän loppuraportista (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu, Konserni 38/2009).

Ruotsi

Lontoon sopimus. Ruotsi allekirjoitti Lontoon sopimuksen vuonna 2000. Vuonna 2002 Ruotsin hallitus teetti selvityksen, jossa käsiteltiin muun muassa kysymystä siitä, tulisiko Ruotsin liittyä Lontoon sopimukseen. Kesäkuussa 2003 annetussa mietinnössä ”Harmoniserad patenträtt” (SOU 2003:66) esitetään, että Ruotsin tulisi liittyä Lontoon sopimukseen sekä tehdään ehdotukset niistä lainsäädännön muutoksista, jotka ovat tarpeellisia sopimukseen liittymisen yhteydessä.

Lontoon sopimukseen liittymistä koskeva hallituksen esitys (Prop. 2005/06:189) annettiin maaliskuussa 2006. Hallituksen esityksessä katsottiin, että Lontoon sopimus toisi kustannussäästöjä ruotsalaisille ja eurooppalaisille yrityksille sekä vaikuttaisi positiivisesti ruotsalaisten yritysten kilpailukykyyn. Esityksessä tultiin siihen lopputulokseen, etteivät kielipoliittiset tai oikeusvarmuuteen liittyvät kysymykset estä Lontoon sopimukseen liittymistä, mikäli Ruotsin Lontoon sopimuksen mukaisesti nimeämä kieli on englanti ja patenttivaatimuksista vaaditaan edelleen käännös ruotsiksi. Myöskään muita intressejä ei pidetty tarpeeksi painavina estämään sopimukseen liittymistä. Edellä mainituista syistä esitettiin, että Ruotsin tulisi liittyä Lontoon sopimukseen. Liittyminen esitettiin toteutettavaksi siten, että Ruotsin Lontoon sopimuksen mukaisesti nimeämä kieli olisi englanti. Lisäksi patenttivaatimuksista tulisi jatkossa aina toimittaa käännös ruotsiksi. Jos

eurooppapatentin käsittelykieli Euroopan patenttivirastossa olisi ollut englanti, ei selitystä tarvitsisi toimittaa Ruotsin patenttiviranomaiselle. Muussa tapauksessa selityksestä olisi toimitettava patenttiviranomaiselle käännös ruotsiksi tai englanniksi.

Hallituksen esityksessä todettiin, etteivät vahingonkorvausta koskevat säännökset vaadi muuttamista Lontoon sopimukseen liittymisen johdosta. Voimassa olevat tahallisuus-, tuottamus ja kohtuullisuusarvioinnit antoivat tuomioistuimelle riittävästi liikkumavaraa arvioida loukkausta tilanteessa, jossa patenttiselitystä ei ole ruotsiksi. Patenttilakiin ehdotettiin lisättäväksi myös uusi 68 a §, jossa säädettäisiin tuomioistuimen mahdollisuudesta vaatia patentinhaltijalta eurooppapatenttijulkaisusta kokonaisuudessaan käännös ruotsiksi patenttia koskevan riita-asian yhteydessä. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu olisi asiassa kantajana ja jättäisi tuomioistuimen pyynnöstä huolimatta käännöksen toimittamatta, voitaisiin asia jättää sillensä. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu olisi asiassa vastaajana eikä toimitaisi käännöstä, voisi tuomioistuin teettää käännöksen tämän kustannuksella.

Lontoon sopimukseen liittyminen toteutettiin Ruotsissa edellä kuvatussa hallituksen esityksessä ehdotetussa muodossa, ja sopimus tuli Ruotsin osalta voimaan samaan aikaan kuin se tuli kansainvälisesti voimaan eli 1 päivänä toukokuuta 2008.

Kansallista patenttia koskeva kielijärjestely. Ruotsissa selvitetään mahdollisuutta muuttaa sääntelyä siten, että Ruotsin patenttiviranomainen voisi myöntää kansalliset patentit myös englannin kielellä.

Tanska

Lontoon sopimus. Tanska allekirjoitti Lontoon sopimuksen vuonna 2000. Lontoon sopimukseen liittymisen vaatimat muutokset Tanskan patenttilakiin tehtiin muuttamalla lain 77 ja 78 §:ää (laki 451/2003) sekä patenttiasetuksen 113 ja 115 §:ää.

Eurooppapatenttia koskevista käännösvaatimuksista säädetään Tanskan patenttilain 77 §:ssä. Lontoon sopimukseen liittymisen myötä kyseistä säännöstä muutettiin siten, ettei koko eurooppapatenttia koskevasta asiakir-

jasta tarvitse toimittaa käännöstä tanskaksi eurooppapatentin voimaansaattamisen yhteydessä kuten aikaisemmin. Muutetussa muodossaan säännöksessä todetaan, että patentinhaltijan on kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona Euroopan patenttinvirasto on kuuluttanut patentin myöntämisestä tai päätöksestä pitää patentti voimassa muutetussa muodossa, toimitettava Tanskan patenttinviranomaiselle julkaistu tai muutettu patentti joko kokonaan tanskaksi tai englanniksi kuitenkin siten, että vaatimukset toimitetaan tanskaksi. Patentinhaltijan on myös maksettava julkaisumaksu. Lontoon sopimus tuli Tanskan osalta voimaan samaan aikaan, kun se tuli kansainvälisesti voimaan eli 1 päivänä toukokuuta 2008.

Kansallista patenttia koskeva kielijärjestely. Tanskassa on mahdollistettu patenttihakemusten käsittely englanniksi koko hakemus- ja myöntämisprosessin ajan. Asiaa koskeva muutos Tanskan patenttilakiin astui voimaan vuoden 2009 alusta (laki 1404/2008). Muutoksen seurauksena patentinhakijoiden on ollut mahdollista valita Tanskan patenttinviranomaisessa käsittelykieleksi englanti. Jos käsittelykieleksi on valittu englanti, myös patenttia koskevat päätökset annetaan englanninkielisinä. Patentinhaltijaa pyydetään toimittamaan patenttivaatimukset myös tanskaksi, ja patentti julkaistaan englannin kielellä sekä patenttivaatimukset myös tanskaksi. Patenttia koskevan väittemenettelyn yhteydessä väitteen tekijällä on mahdollisuus pyytää, että englanniksi julkaistu patentti käännetään tanskan kielelle.

2.5 Nykytilan arviointi

Eurooppapatenttien käännöksistä aiheutuvat kustannukset

Käännöskustannusten alentamiseen pyrkinyt Working Party on Cost Reduction (WPR) selvitti toimikautensa aikana vuosina 1999–2000 eurooppapatentteihin liittyviä käännöskustannuksia ja Lontoon sopimuksen solmimisen vaikutuksia näihin kustannuksiin. Selvityksissä katsottiin, että jos ne kahdeksan maata, joissa eurooppapatentteja saatetaan eniten voimaan, liittyisivät Lontoon sopimukseen, eurooppapatentteihin liittyvät

käännös- ja voimaansaattamiskustannukset alenisivat 45–53 prosenttia silloin, kun eurooppapatentti saatettaisiin voimaan näissä maissa. Käännöskustannusten alentumisen määrä riippuu siitä, onko eurooppapatentin käsittelykielenä Euroopan patenttinvirastossa ollut englanti vai saksa tai ranska. Jos käsittelykielenä on ollut englanti, on kustannusten alentuminen suurempaa kuin käsittelykielen ollessa saksa tai ranska.

Vuonna 2005 Euroopan patenttinvirasto on tilaamaansa tutkimukseen perustuen arvioinut, että eurooppapatentin hakeminen ja sen pitäminen voimassa kymmenen vuoden ajan Espanjassa, Iso-Britanniassa, Italiassa, Ranskassa, Saksassa ja Sveitsissä maksaa keskimäärin 32 000 euroa patenttivaatimusten käännöskustannusten ollessa 600 euroa ja voimaansaattamisvaiheen käännöskustannusten ollessa keskimäärin 3 600 euroa.

Käännöskustannusten määrään vaikuttaa muun muassa se, kuinka monessa maassa eurooppapatentti saatetaan voimaan sekä se, mikä on kyseisten maiden virallinen kieli. Kääntäminen pohjoismaisille kielille on kalliimpaa verrattuna muihin kielisiin. Eurooppapatenttia koskevien asiakirjojen kääntäminen englannista suomeen maksaa keskimäärin 75 euroa sivulta, kun kääntäminen englannista saksaan maksaa keskimäärin ainoastaan 53 euroa sivulta.

Tämän ehdotuksen valmistelun pohjana olleessa Lontoon sopimusta käsitelleen työryhmän loppuraportissa (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Konserni 38/2009) on käsitelty erilaisia tutkimuksia ja selvityksiä, joissa on arvioitu eurooppapatenttiin liittyviä käännöskustannuksia sekä Lontoon sopimuksen vaikutuksia näihin kustannuksiin. Eräiden loppuraportissa esiintuotujen tutkimustulosten mukaan Lontoon sopimuksen myötä patentoinnin kustannukset ovat vähentyneet 20–30 prosentilla. Tulos perustuu siihen, että 15 valtiota Euroopan patenttisopimuksen 34 sopimusvaltiosta on ratifioinut Lontoon sopimuksen. Lontoon sopimuksesta elinkeinonvälisyydelle kokonaisuudessaan koituvien hyötyjen esitetään olevan 220 miljoonaa euroa vuodessa. Lontoon sopimuksen tuomista kustannussäästöistä huolimatta eurooppapatentin suhteellisten kustannusten esitetään olevan silti vähintään viisi kertaa korkeampia

verrattuna patentoinnin kustannuksiin Yhdyshalloissa.

Eurooppapatentteja koskevien käännösten hyödyntäminen

Kun eurooppapatentteja koskevista käännöksistä aiheutuu edellä esitetyn tavoin huomattavia kustannuksia, on olennainen kysymys niiden tarpeellisuutta arvioitaessa se, kuinka paljon näitä käännöksiä käytännössä hyödynnetään. Tarkkaa tilastotietoa siitä, missä määrin käännöksiä hyödynnetään Suomessa, ei ole saatavissa Patentti- ja rekisterihallituksesta.

Käännösten hyödyntämistä Suomessa tutkittiin Suomen mahdollista liittymistä Lontoon sopimukseen koskeneen vaikutusarvion yhteydessä (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Konserni 27/2009). Vaikutusarviossa todetaan patenttiseurannan olevan varsin yleistä ja seurantaa havaittiin tehtävän ensisijaisesti englanniksi. Toisaalta seurantaa tapahtuu myös muilla kielillä, kuten saksaksi ja ruotsiksi. Pelkästään suomeksi tapahtuva patentoinnin seuranta osoittautui harvinaiseksi.

Eurooppapatentteja koskevien käännösten hyödyntämistä vähentää osaltaan se, että käännösten toimittaminen tapahtuu patentin voimaansaattamisen yhteydessä eli noin 4–6 vuotta patenttihakemuksen jättämisen jälkeen. Vaikutusarvion yhteydessä toteutettuun kyselyyn vastaajista 57 prosenttia oli sitä mieltä, että käännösten käyttökelpoisuus heikentyy ainakin vähän ottaen huomioon niiden myöhäinen jättämisajankohta. Toisaalta seurannan tapahtuessa ensisijaisesti englanniksi käännöksen myöhäisellä jättämisellä ei välttämättä ole vaikutusta niiden käyttökelpoisuuteen. Usein patenttihakemuksia seurataan heti hakemuksen julkiseksi tulosta lähtien. Kaikista vastaajista 54 prosenttia myös katsoi, ettei lisääntynyttä tarvetta selityksen kääntämiseen suomeksi olisi, vaikka patentin selitys olisi saatavilla ainoastaan englanniksi.

Lontoon sopimus syntyi seurauksena eurooppalaisen teollisuuden kasvavaan kritiikkiin eurooppapatentteihin liittyvien käännösvaativusten aiheuttamia korkeita kustannuksia kohtaan. Kansallisilla kielillä olevien eurooppapatenttien käännösten kustannusten ei

ole katsottu olevan kohtuullisia niistä saata-vaan hyötyyn nähden. Onkin niin suomalais-ten kuin eurooppalaisten yritysten etujen mukaista, että eurooppalaista patenttijärjestelmää kehitetään kustannustehokkaammaksi. Lontoon sopimuksella alennetaan eurooppapatentteihin liittyviä käännöskustannuksia huomattavasti. Ottaen huomioon Lontoon sopimuksen tuomat kustannussäästöt sekä sen, että käännösten hyödyntäminen patenttiseurannassa on vähäistä, on Lontoon sopimukseen liittymistä pidettävä perusteltuna.

Kansallisen patentin kielijärjestelyn muutos

Nykysääntelyn mukaan kansallista patenttia koskeva hakemus tulee laatia joko suomeksi tai ruotsiksi, ja se on julkiseksi tullessaan tavallisesti kokonaisuudessaan saatavilla toisella kotimaisella kielellä sekä patenttivaatimukset molemmilla kotimaisilla kielillä. Kansallinen patenttihakemus on mahdollista jättää myös englannin kielellä ja saada se tutkituksi englannin kielellä, mikäli sitä pyydetään hakemusta tehtäessä ja kyseessä on ensihakemus eli ensimmäinen kyseistä keksintöä koskeva hakemus. Hakemus on tällöin kuitenkin käännettävä suomen tai ruotsin kielelle ennen kuin se tulee patenttilain 22 §:n mukaan julkiseksi.

Jos Suomi esityksen mukaisesti liittyisi Lontoon sopimukseen, muuttuisi eurooppapatentteja koskeva kielijärjestely siten, että eurooppapatentin saattamiseksi voimaan Suomessa ainoastaan patenttivaatimuksista tulisi toimittaa käännös suomeksi (tai ruotsiksi) selityksen ollessa englanniksi. Eurooppapatentteja saatetaan voimaan Suomessa vuosittain noin 5 000 kappaletta, ja niitä oli vuonna 2009 voimassa Suomessa 33 893 kappaletta. Kansallisia patentteja myönnetään vuosittain noin 1 000 kappaletta, ja vuonna 2009 niitä oli voimassa 13 401 kappaletta. Ottaen huomioon vuosittain voimaansaattettavien eurooppapatenttien suuren määrän tulee suurimmassa osassa Suomessa voimassa olevista patenteista todennäköisesti joka tapauksessa tulevaisuudessa olemaan Lontoon sopimukseen liittymisen myötä ainoastaan englanninkielinen selitys. Näin patenttialalla toimivien yritysten tulee sopeutua siihen, että jatkossa Suomessa voimassa ole-

vien patenttien selitykset ovat usein saatavilla ainoastaan englanniksi.

Englannin kielen käyttö on kuitenkin suomalaisille yrityksille jo nykyisin tavanomaista ja kieli myös hallitaan. Patentinhakijat ovat usein suuryrityksiä ja keskisuuria yrityksiä, jotka toimivat kansainvälisesti. Suomalaisen vientiyrittäjien tutkimus- ja tuotekehityshenkilöstössä onkin yhä enenevä määrä korkeasti koulutettuja ulkomaisia työntekijöitä, joiden työskentelykieli on englanti. Myös pienet ja keskisuuret yritykset, jotka toimivat korkean teknologian alueilla, käyttävät usein englantia yrityskielenään. Suomalaiset hakijat jättävätkin nykyisin Patentti- ja rekisterihallitukseen vuosittain noin 400—500 kansallista patenttihakemusta englannin kielellä. Tämä on noin neljännes kaikista kansallista patenttia koskevista hakemuksista. Englanninkielisten hakemusten määrä on ollut jatkuvassa kasvussa viime vuosina.

Jos Lontoon sopimuksen voimaantultuakin velvoite kääntää englanniksi jätetty kansallista patenttia koskeva hakemus suomeksi tai ruotsiksi ennen kuin hakemus tulee julkiseksi säilyy, se tekee kansallisen prosessin käännöskustannuksen verran eli noin 1200—1500 euroa kalliimmaksi eurooppapatenttiprosessiin verrattuna. Lontoon sopimukseen liittymisen vaikutusta kansallisten patenttihakemusten määrään ei voida täsmällisesti arvioida. On kuitenkin hyvin todennäköistä, että edellä mainitut käännöskustannukset vaikuttavat siihen, miten houkuttelevana vaihtoehtona patentinhakijat pitävät kansallista patenttia suhteessa eurooppapatenttiin. Niin yritykset kuin yksityisetkin pyrkivät luonnollisesti pitämään kustannuksensa minimissä.

Se, ettei hakijan kannata käännöskustannusten vuoksi jättää Patentti- ja rekisterihallitukselle suomenkielistä käännöstä hakemuksista, tulee erityisesti esille, jos patentinhakija jatkaa patenttihakemustaan kansainvälisessä englanninkielisessä patentointiprosessissa. Tällaisessa tilanteessa patentinhakija säästää huomattavasti käännöskustannuksissa, kun hänen ei enää tarvitsisi kääntää koko hakemusta englannin kieleltä suomeksi. Selityksen kääntämisvelvollisuudesta luopumisen myötä tultaisiin patenttihakemukset todennäköisesti käsittelemään enenevässä määrin loppuun asti kansallisen patenttiviranomaisen

toimesta, mikä taas lisäisi viranomaisen patenteista saamaa tulokertymää.

Kansallisen patentin kielijärjestelyn muutos turvaa patentinhakijoiden edut, kun heillä on halutessaan mahdollisuus käyttää englannin kieltä koko hakemusprosessin ajan. Tarve englannin kielen käyttöön tuli selvästi esille myös työ- ja elinkeinoministeriön teettämässä Lontoon sopimukseen liittymistä koskevassa vaikutusarviossa. Myös Lontoon sopimusta käsitelleen työryhmän loppuraporttiin annetuissa lausunnoissa useimmat lausunnonantajat kannattivat kansallisen patentin kielijärjestelyn muutosta.

Edellä mainitut perusteet huomioon ottaen kansallisen patentin kielijärjestelyn muutos on välttämätön, jotta kansallinen patentti säilyisi hakijoille kilpailukykyisenä vaihtoehtona suhteessa eurooppapatenttiin. Tästä syystä esityksessä ehdotetaan, että Lontoon sopimukseen liittymisen yhteydessä myös kansallisen patentin kielijärjestelyä muutettaisiin siten, että kansallista patenttia koskevat päätökset olisi mahdollista saada englanninkielisinä koko hakemusprosessin ajan. Käytännössä muutos tarkoittaisi sitä, ettei englanninkielellä jätetystä patenttihakemuksesta tarvitsisi enää jättää käännöstä suomeksi tai ruotsiksi ennen hakemuksen julkiseksi tuloa. Patenttiviranomainen voisi myös antaa hakemusta koskevat päätökset, kuten välipäätökset, englanninkielisinä. Näin lisättäisiin yhdenmukaisuutta kansallista patenttia koskevan kielijärjestelyn ja eurooppapatentteja koskevan kielijärjestelyn välillä, kun Suomi olisi esityksen mukaisesti liittynyt Lontoon sopimukseen. Ehdotettujen muutosten jälkeen sekä kansallinen patentti että eurooppapatentti voisivat olla Suomessa voimassa siten, että molempien osalta selitykset olisivat ainoastaan englannin kielellä ja vaatimukset olisivat lisäksi suomeksi (tai ruotsiksi). Kansallisessa patentissa patenttivaatimukset olisivat englannin kielen lisäksi suomeksi tai ruotsiksi.

Patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskevien päiväkirjojen julkisuus

Patentti- ja rekisterihallitus pitää päiväkirjaa saapuneista patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksista. Perustuslain 12 §:n 2 mo-

mentin perusteella päiväkirjat ovat julkisia. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan merkintä päiväkirjaan tulee julkiseksi, kun se on tehty, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta kyseisessä tai muussa laissa säädetä. Päiväkirjaan merkittävistä tiedoista annetaan tarkemmat säännökset patenttiasetuksen 7 §:ssä sekä hyödyllisyysmalliasetuksen 7 §:ssä. Tällaisia tietoja ovat eri bibliografiset tiedot, kuten hakemuksen luokka, keksinnön nimitys sekä hakijaa ja keksijää koskevat tiedot.

Patenttihakemus tulee julkiseksi patenttilain 22 §:n mukaisesti, kun 18 kuukautta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta on pyydetty, etuoikeuspäivästä. Hakija voi myös pyytää, että hakemus tulee julkiseksi ennen 18 kuukauden määräaikaa. Hyödyllisyysmallihakemuksen julkiseksi tuloa koskeva sääntely vastaa pääasiallisesti patenttihakemusta koskevaa sääntelyä. Hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 18 §:n mukaan julkiseksi tulon ajankohta on kuitenkin 15 kuukautta hakemuksen tekemispäivästä tai etuoikeuspäivästä.

Keksijää koskevat tiedot, keksinnön nimitys sekä luokka paljastavat hakijan kilpailijoille minkälaisesta keksinnöstä on kysymys, ja mitä keksintöjä asianomaiset hakijat ovat kehittäneet edelleen. Edelleen maksuja koskevat tiedot kertovat muun muassa sen, kuinka monta vaatimusta hakemus koskee. Vaikka patentin selitys ja vaatimukset ovat salaiset patenttihakemuksen julkiseksi tuloon saakka, paljastaa osa julkisista päiväkirjatiedoista kilpailijoille tietoja, jotka eivät ole tapainossa sen seikan kanssa, että itse patenttihakemus ei ole julkinen.

Patenttia tai hyödyllisyysmallia koskeva hakemus voi jäädä lopullisesti sillensä salassapitoaikana tai se voidaan peruuttaa tai hylätä sinä aikana. Tällöin hakemus ei koskaan tule julkiseksi. On johdonmukaista, että osa hakemusta koskevista päiväkirjatiedoista jää tällöin myös salaisiksi. Se, että osa päiväkirjaan sisältyvistä tiedoista ei olisi julkisia niin kauan kuin hakemus on salainen, ei vaikuta kolmansien ja erityisesti kilpailijoiden oikeudelliseen asemaan, koska salaisia asiakirjoja

ei kuitenkaan voida luovuttaa muille kuin hakijalle tai hänen valtuuttamalleen.

Norja ja Tanska ovat jo muuttaneet säädöksiä niin, että päiväkirja ei ole julkinen ennen kuin hakemus tulee julkiseksi. Myös Euroopan patenttiviruson käytäntönä on ollut, että päiväkirjamerkinnot ovat salaisia kunnes hakemus tulee julkiseksi.

Edellä mainitut perusteet huomioiden on tarpeellista säätää siitä, että sellaiset patenttija hyödyllisyysmallihakemuksia koskeviin päiväkirjoihin sisältyvät tiedot, jotka kuuluvat hakijan liike- tai ammattisalaisuuksien tai tuotekehitystyön piiriin, tulevat julkisiksi silloin, kun itse hakemukset tulevat julkisiksi.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saada eduskunnan hyväksyminen Suomen liittymiselle Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta tehtyyn sopimukseen eli Lontoon sopimukseen. Lontoon sopimuksen tavoitteena on alentaa eurooppapatentteihin liittyviä käännskustannuksia eurooppapatenttien kansallisen voimaansaattamisen vaiheessa. Lontoon sopimukseen sitoutumalla sopimusvaltiot luopuvat vaatimasta eurooppapatenteista käännskäisiä virallisille kielilleen joko kokonaan tai osittain eurooppapatentin kansallisen voimaansaattamisen vaiheessa. Hyväksymällä Lontoon sopimuksen Suomi sitoutuu sopimuksen määräyksiin. Esityksessä ehdotetuilla patenttilain muutoksilla on tarkoitus muuttaa lain säännöksiä sopimukseen liittymisen edellyttämällä tavalla. Esitys sisältää myös ehdotuksen blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Esityksessä ehdotetaan myös, että patenttija hyödyllisyysmallilakeihin tehtäisiin eräitä yksittäisiä, Lontoon sopimukseen liittymisestä riippumattomia säädösmuutoksia. Näistä merkittävin on kansallisen patentin kielijärjestelyä koskeva muutosehdotus, jonka mukaan patentinhakija voi saada englanninkielellä laadittua patenttihakemustaan koskevat patenttivirusomaisen päätökset englannin

kielellä koko hakemusprosessin ajan eli patentin myöntämiseen asti. Muutoksen tavoitteena on taata samat kilpailukykyiset palvelut kansallisen patentin hakijoille kuin eurooppapatentin hakijoille. Samalla lisättäisiin kielisääntelyn yhdenmukaisuutta kansallisten patenttien ja eurooppapatenttien välillä, kun Lontoon sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutosta, jolla sellaiset patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskeviin päiväkirjoihin sisältyvät tiedot, jotka kuuluvat hakijan liike- tai ammattisalaisuuksien tai tuotekehitystyön piiriin, tulisivat julkisiksi silloin, kun itse hakemukset tulevat julkisiksi. Muutoksen tavoitteena on parantaa patentti- ja hyödyllisyysmallihakijoiden liike- ja ammattisalaisuuksien suojaa sekä turvata hakijoiden tuotekehittelyn edellytyksiä.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Vahingonkorvausta koskevan sääntelyn muuttamistarve

Kun eurooppapatentista ei enää Lontoon sopimukseen liittymisen myötä olisi välttämättä saatavilla käännöksiä kokonaisuudessaan suomeksi, voidaan esittää, että tällä seikalla olisi vaikutus patenttia loukanneen tahallisuuteen ja näin vahingonkorvauksen määräämiseen. Sekä patenttirikkomus että teollisoikeusrikos edellyttävät tekijältään tahallisuutta. Pelkkä toiminta vastoin patenttia koskevia suojasäännöksiä riittää kuitenkin vahingonkorvausvelvollisuuden käsittävään siviilivastuuseen. Myös kieltotuomio voidaan antaa ilman tahallisuutta tai tuottamusta. Vahingonkorvauksia säätelevää patenttilain 58 §:ää ei muutettu Euroopan patenttisopimukseen liittyttäessä.

Lontoon sopimusta käsitellyt työryhmä käsiteli loppuraportissaan sitä, olisiko Lontoon sopimukseen liittymisen otettava huomioon vahingonkorvausta koskevan erityissääntelyn avulla. Lontoon sopimusta käsitellyt työryhmä katsoi, että tuomioistuimella on nykyisin voimassa olevien patentinloukkausta sekä vahingonkorvausta koskevien oikeusnormien perusteella mahdollisuus ottaa tahallisuus-, tuottamus- ja kohtuullisuusarvioinnissaan

huomioon eri tekijöitä kuten osapuolen kieli-taito ja käännöksen puuttuminen. Tahallisuusarviointi on pääasiassa tuomioistuimen suorittamaa harkintaa, eikä sitä voida yksityiskohtaisesti säännellä. Näistä syistä työryhmä katsoi, ettei vahingonkorvausta koskevaa sääntelyä tulisi muuttaa Lontoon sopimukseen liittymisen johdosta.

Lontoon sopimuksen 2 artiklan a alakohda antaa sopimusvaltioille oikeuden määrätä siitä, että eurooppapatenttia koskevan erimielisyyden sattuessa patentinhaltijan on omalla kustannuksellaan väitetyn loukkaajan pyynnöstä toimitettava täydellinen käännös sen valtion virallisella kielellä, missä väitetty loukkaus on tapahtunut. Samoilla perusteilla kuin edellä vahingonkorvausta koskevan erityissääntelyn tarpeellisuuden osalta, työryhmä ei katsonut tarpeelliseksi lisätä patenttilakiin 2 artiklan a alakohdan mukaista säännöstä. Myös Ruotsissa ja Tanskassa on päädytty vastaaviin ratkaisuihin kuin edellä mainitut työryhmän linjaukset.

Euroopan yhteisöjen komission 5 päivänä heinäkuuta 2000 antamaan ehdotukseen neuvoston asetukseksi yhteisöpatentista sisältyi myös kieltä koskevaa sääntelyä. Sittemmin muuttuneen ehdotuksen mukaan yhteisöpatenttihakemus voitaisiin tehdä Euroopan patenttivilaston työkielellä englanniksi, ranskaksi tai saksaksi. Yhteisöpatentti myönnettäisiin ja julkaistaisiin tällä kielellä, minkä lisäksi ainoastaan patenttivaatimukset tulisi käännättää kahdelle muulle viraston työkielille. Ehdotuksen mukaan patentinloukkaustilanteessa oletetaan, ettei mahdollinen patentinloukkaaja, jolla ei ole ollut mahdollisuutta ottaa selkoa patentista kotipaikkansa virallisella kielellä, ole tietoisesti loukannut patenttia. Samoin säädettäisiin, ettei patentinhaltija voi saada vahingonkorvausta ajanjaksolta, joka edeltää käännetyt patentin tiedoksiantoa patentinloukkaajalle. Patentinloukkaajalla olisi ehdotuksen mukaan oikeus saada patentti tiedoksi sillä kielellä, jota hän osaa, jos hänen kotipaikkansa sijaitsee jäsenvaltiossa, jossa on kaksi tai useampia virallisia kieliä. Perustuslakivaliokunta piti ehdotusta koskevassa lausunnossaan (PeVL 46/2000) ehdotettua tiedoksiantoa vastaajana olevan oikeusturvan kannalta välttämättömänä oikeustoimena silloin, kun patenttiasiakirjoja ei ole

vastaajan kotivaltion kielellä muuten saavilla.

Vuonna 2000 annetussa yhteisöpatenttiasetusehdotuksessa tilanne erosi Lontoon sopimuksen kielijärjestelystä siinä, että toisin kuin yhteisöpatenttiasetusehdotuksessa Lontoon sopimuksen mukaisesti patenttivaatimuksista voidaan vaatia käännös kyseisen valtion viralliselle kielelle. Patenttivaatimukset ovat patentin oikeudellisesti merkittävien osa, koska ne patenttilain 39 §:n mukaisesti määräävät patenttisuojan laajuuden. Kun ehdotuksessa esitetään, että Lontoon sopimukseen liittymisen myötäkin olisi eurooppapatentin oikeusvaikutuksen saamisen edellytyksenä käännöksen toimittaminen patenttivaatimuksista suomeksi (tai ruotsiksi), ei tarvetta vahingonkorvausvelvollisuuden alkamisen kytkemiseen käännöksen toimittamisajankohtaan ole vastaavalla tavalla kuin edellä esitetyssä yhteisöpatenttiehdotuksessa.

Yllä mainituista syistä esityksessä ehdotetaan seurattavaksi Lontoon sopimusta käsitelleen työryhmän linjauksia siitä, ettei vahingonkorvausta koskevaa tai Lontoon sopimuksen 2 artiklan a alakohdan mukaista erityissääntelyä ole tarvetta antaa.

Eurooppapatenttia koskevien käännösten oikeudellinen merkitys

Nykyisen patenttilain 70 p §:n 1 momentissa säännellään tilannetta, jossa patenttia koskevien asiakirjojen käännös ei vastaa käsitteelykielisiä asiakirjoja. Kyseisen momentin mukaan jos patentin käännös ei vastaa sitä, mitä Euroopan patenttivoraston käsitteelykielellä olevissa asiakirjoissa on ilmaistu, patenttisuoja käsittää vain sen, mitä ilmenee sekä käännöksestä että käsitteelykielellä olevista asiakirjoista. Näin patenttien käännökset eivät ainoastaan välitä tietoa patenttien sisällöstä eli ole niin sanotusti informatiivisia, vaan ne ovat oikeudellisesti merkityksellisiä.

Lontoon sopimukseen liittymisen myötä eurooppapatenttia koskevan asiakirjan käännöksen kielet muuttuvat siten, että patentin selityksen käännöskielenä voi jatkossa olla englanti. Voi myös olla, ettei patentinhaltijan ole tarvinnut toimittaa patentin selityksestä ollenkaan käännöstä, jos Euroopan patenttivorasto on myöntänyt eurooppapatentin eng-

lanninkielisenä. Lontoon sopimusta käsitellyt työryhmä katsoi, että Lontoon sopimukseen liittymisen myötä eurooppapatentteja koskeville käännöksille tulisi antaa sama oikeusvaikutus kuin aikaisemminkin. Esityksen mukaan patentin suoja-alan määrittävistä patenttivaatimuksista tulisi Lontoon sopimukseen liittymisen myötä toimittaa käännös suomeksi tai ruotsiksi kuten aikaisemminkin. Käännöksen ja käsitteelykielisen asiakirjan välisellä eroavaisuudella olisi sama vaikutus kuin nykyisinkin patenttilain 70 p §:n 1 momentin perusteella. Jos patentinhaltija olisi toimittanut patentin selityksestä käännöksen englanniksi ja se poikkeaisi siitä, mitä on ilmaistu käsitteelykielisessä asiakirjassa, olisi myös tällä sama vaikutus kuin aikaisemmin patenttilain 70 p §:n 1 momentin perusteella olisi ollut tällaisella selityksen käännöksen eroavaisuudella käsitteelykieliseen asiakirjaan nähden.

Patenttilain 70 p §:n 2 momentin mukaan patenttilain 52 §:n mukaisessa mitättömyysoikeudenkäynnissä ainoastaan Euroopan patenttivoraston käsitteelykielellä olevien asiakirjojen sanamuoto on todistusvoimainen. Todistusvoimaisuudella tarkoitetaan sitä, että käsitteelykielellä olevien asiakirjojen sisällön tulee olla tuomioistuimen päätöksen perusteena. Mitättömyysoikeudenkäynnissä mainittujen asiakirjojen sisältö on siten ratkaiseva, jos käännös ei vastaa käsitteelykielellä olevia asiakirjoja. Lontoon sopimusta käsitellyt työryhmä ei ehdottanut myöskään tähän momenttiin muutosta Lontoon sopimukseen liittymisen myötä.

Ehdotuksessa esitetään, että työryhmän linjauksia seurattaisiin näiltä osin, eikä Lontoon sopimukseen liittymisen myötä näin ollen ole tarvetta muuttaa patenttilain 70 p §:ää näiltä osin.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Lontoon sopimus

Lontoon sopimuksen 1 artiklan 2 kappaaleen mukaan sopimusvaltion, jolla ei ole Euroopan patenttivoraston kanssa yhtään yhteistä virallista kieltä, tulee luopua Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista käännösvaatimuksista, jos eu-

rooppapatentti on myönnetty jollakin kyseisen maan nimeämällä Euroopan patenttiviraston virallisella kielellä tai käännetty tälle kielelle ja patenttihakemus on toimitettu Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Esityksessä esitetään, että Suomen Lontoon sopimuksen mukaisesti nimeämä kieli olisi englanti. Englannin kielen osaaminen on Suomessa yleisesti korkeam- malla tasolla kuin ranskan ja saksan kielten. Englannin kielen nimeämiseen on päädytty myös Ruotsissa ja Tanskassa.

Lontoon sopimuksen 1 artiklan 3 kappa- leen mukaan kappaleessa 2 tarkoitetut valtiot voivat jatkossakin vaatia patenttivaatimusten toittamista käännettyinä yhdelle kyseisen maan virallisista kielistä Euroopan patenti- sopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa säädetyllä tavalla. Esityksessä ehdotetaan, että patenti- vaatimuksista vaadittaisiin jatkossakin kään- nös suomeksi. Jos patentinhaltijan oma kieli olisi ruotsi, voisi vaatimukset toimittaa ruot- siksi. Patenttivaatimukset ovat patentin oi- keudellisesti merkittävin osa. Patenttilain 39 §:n mukaan patenttivaatimukset määrää- vät patenttisuojan laajuuden. Patenttivaati- musten käsittämiseksi voidaan selitystä käyt- tää apuna. Myös Ruotsissa ja Tanskassa edel- lytetään Lontoon sopimukseen liittymisen jälkeinkin käännöksen toittamista patenti- vaatimuksista.

Edellä mainitun perustein Lontoon sopi- mukseen liittymisen johdosta patenttilain 70 h §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa ainoastaan patenttivaatimuksista tulisi toimittaa käännös suomeksi tai patentin- haltijan oman kielen ollessa ruotsi, ruotsiksi. Eurooppapatentin selityksen tulee olla saata- villa vähintään englanniksi.

Ruotsin Lontoon sopimusta koskevassa hallituksen esityksessä omaksutun tulkinnan mukaan ei Lontoon sopimuksen perusteella sopimusosapuolella ole oikeutta vaatia seli- tyksen toittamista kansalliselle patenttivi- ranomaiselle, jos patentin käsittelykieli Eu- roopan patenttivirastossa on ollut kyseisen sopimuspuolen nimeämä kieli. Ruotsin halli- tuksen esityksessä todettiin, että tällaisessa ti- lanteessa kansallisen patenttiviranomaisen on helppo saada eurooppapatentin alkuperäis- teksti elektronisesti Euroopan patenttiviras- tosta. Ruotsissa omaksuttua tulkintaa ehdote-

taan seurattavaksi myös Suomessa. Näin pa- tentinhaltijalla ei olisi velvollisuutta selityk- sen toittamiseen Suomen patenttiviran- omaiselle siinä tapauksessa, että patentin kä- sittelykieli olisi englanti. Tässäkin tapaukses- sa patentinhaltijan olisi kuitenkin toimitetta- va patenttivaatimuksista käännös suomeksi (tai ruotsiksi).

Patenttilain 70 p §:ään esitetään myös lisät- täväksi uusi 1 ja 2 momentti, joka antaisi tuomioistuimelle mahdollisuuden velvoittaa patentinhaltijan toittamaan käännöksen pa- tenttijulkaisusta kokonaisuudessaan euroop- papatenttia koskevan riita- ja rikosasian yh- teydessä. Ehdotus perustuu Lontoon sopi- muksen 2 artiklan b alakohtaan, jossa annea- taan sopimusvaltioille mahdollisuus säätää siitä, että toimivaltaiset tuomioistuimet tai tuomioistuimen luonteiset toimivaltaiset vi- ranomaiset voivat eurooppapatenttia koske- van riita-asian yhteydessä velvoittaa paten- tinhaltijan toittamaan koko eurooppapate- tentista käännös asianomaisen valtion kielel- le. Tuomioistuimella on mahdollisuus kään- nöksen pyytämiseen jo nykyisen kielisäänte- lyn nojalla, mutta säännös olisi oikeustilaa selkeyttävä ja määritteli käännöksen toimit- tamiseen velvoitetuksi osapuoleksi Lontoon sopimuksen mukaisesti patentinhaltijan. Vastaava säännös on lisätty Ruotsin patenttila- kiin, kun Ruotsi liittyi Lontoon sopimukseen. Tanskassa taas Lontoon sopimukseen liittymisen yhteydessä säännöksen lisäämistä ei pidetty tarpeellisena, koska tuomioistuimella on Tanskan lainsäädännön mukaan oikeus vaatia käännöksen toittamista.

Kansallista patenttia koskevan kielijärjeste- lyn muutos

Kansallisen patentin kielijärjestelyä ehdote- taan muutettavaksi siten, että kansallista pa- tenttihakemusta koskevat päätökset olisi mahdollista saada englanninkielisinä koko hakemusprosessin ajan eli patentin myöntä- miseen asti. Käytännössä muutos tarkoittaisi sitä, ettei englanniksi jätetystä patenttihakemuksesta tarvitsisi jättää käännöstä suomeksi tai ruotsiksi ennen kuin hakemus tulee julki- seksi kuten nykyisin. Patenttiviranomainen voisi myös antaa patenttia koskevat päätökset kuten välipäätökset englannin kielellä. Muu-

toksen tavoitteena on taata samat kilpailukykyiset palvelut kansallisen patentin hakijoille kuin eurooppapatentin hakijoille. Samalla lisättäisiin kielisääntelyn yhdenmukaisuutta kansallisten patenttien ja eurooppapatenttien välillä, kun Lontoon sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Patenttilain 8 §:n 5 momentissa säädetään patenttihakemuksessa käytettävästä kielestä. Muutoksen toteuttamiseksi patenttilain 8 §:n 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentissa mainitaan englanti yhtenä kielenä, jolla patenttihakemus on mahdollista laatia.

Sääntelyä suomeksi tai ruotsiksi jätettyjen patenttihakemusten osalta ei ehdoteta muutettavaksi. Näin ollen jos patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu vain toisella kotimaisella kielellä, patenttiviranomaisen on huolehdittava patenttivaatimusten ja tiivistelmän kääntämisestä ennen kuin hakemus patenttilain 22 §:n mukaan tulee julkiseksi. Tavallisesti hakijat toimittavat käännökset itse. Jos hakija ei kuitenkaan toimita käännöksiä, kuten vain harvoin on käytännössä tapahtunut, jää velvollisuus käännösten laatimiseen viime kädessä patenttiviranomaiselle. Hakijan on tällöin suoritettava vahvistettu käännösmaksu.

Jos patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu englannin kielellä, hakijan tulee toimittaa niistä käännös suomeksi tai ruotsiksi ennen kuin hakemus tulee julkiseksi. Näin ollen englanninkielisten hakemusten osalta patenttiviranomaisella on velvollisuus huolehtia siitä, että vaatimusten käännös on tarvittaessa eli pyydettyä saatavilla toisella kansalliskielellä. Tämä patenttiviranomaisen käännösvelvollisuus syntyy vasta sen jälkeen, kun patentinhakija on itse ensin toimitanut patenttivaatimuksista käännöksen suomeksi tai ruotsiksi.

Käännöksen toimittaminen vaatimuksista suomeksi tai ruotsiksi olisi patenttilain 60 §:n 1 momentin mukaisen väliaikaisen suojan saamisen edellytys. Jos käännös olisi toimitettu patenttiviranomaiselle julkiseksi tulon ajankohtaan mennessä, saisi väliaikaista suojaa julkiseksi tulon ajankohdasta lähtien. Jos käännös toimitettaisiin vasta myöhemmin, saisi väliaikaista suojaa vasta käännöksen toimittamisen ajankohdasta lähtien. Asiasta

säädettäisiin patenttilain 60 §:n uudessa 2 momentissa.

Ehdotuksen mukaan patentinhakijalla olisi patenttihakemusta tehtäessä mahdollisuus valita haluaako hän myös englannin kielellä laadittua hakemusta koskevat patenttiviranomaisen päätökset englanninkielisinä. Näin englanti päätöskielenä perustuisi aina hakijan valintaan. Asiasta säädettäisiin uudessa patenttilain 8 d §:n 1 momentissa. Mainitun pykälän 2 momentissa annettaisiin patenttiviranomaiselle mahdollisuus vaatia patentinhakijaa oikaisemaan havaitsemansa eroavaisuus englanninkielisen patenttivaatimuksen ja tiivistelmän sekä niistä annettujen käännösten välillä.

Jos patenttihakemuksen hyväksymistä koskeva päätös annettaisiin englannin kielellä, olisi patenttijulkaisussa selitys englannin kielellä ja vaatimukset sekä tiivistelmä englannin kielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä. Asiasta säädettäisiin patenttilain 21 §:ssä.

Kansallista patenttia koskevan kielijärjestyksen muutoksen yhteydessä tulee huolehtia kolmannen osapuolen oikeuksien turvaamisesta. Tästä syystä esityksessä esitetään, että patentinhaltijan tulisi väiteaikana esitetystä pyynnöstä toimittaa selityksestä käännös samalla kielellä, jolla vaatimusten käännös on toimitettu. Käännös tulisi toimittaa patenttiviranomaisen asettamassa määräajassa. Jos patenttiviranomainen havaitsee, ettei englanninkielisestä selityksestä annettu käännös vastaa sitä, mitä mainitussa selityksessä on ilmaistu, annetaan hakijalle kehoitus korjata käännöksen puutteet patenttiviranomaisen asettamassa määräajassa. Jos patentinhaltija ei toimita käännöstä määräajassa, voi patenttiviranomainen sakon uhalla velvoittaa patentinhaltijaa toimittamaan käännöksen tai teettää käännöksen tämän kustannuksella. Suomen tai ruotsin kielelle käännetty asiakirjat ovat jatkokäsittelyn perustana. Näin ollen patentinhakijan oikeus käyttää englannin kieltä päättyisi patentin myöntämiseen. Tämän jälkeisessä käsittelyssä esimerkiksi valitusasteessa ja rajoitusmenettelyssä tulisi käyttää joko suomea tai ruotsia. Käännöksen toimitamisesta väitemenettelyn yhteydessä säädettäisiin uudessa patenttilain 24 §:n 2 momentissa.

Myös haettaessa muutosta kansallista patenttihakemusta koskevaan lopulliseen päätökseen tai väitteen johdosta annettuun lopulliseen päätökseen, patentinhakijan tai -haltijan tulisi toimittaa englanninkielisistä keksinnön selityksestä, tiivistelmästä ja patenttivaatimuksista käännös suomeksi tai ruotsiksi. Viime kädessä Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta voisi velvoittaa käännöksen toimittamiseen sakon uhalla. Käännöksen toimittamisen jälkeen olisi jatkokäsittelyn perustana suomen- tai ruotsinkielinen asiakirja. Näin ollen oikeus käyttää englantia päättyisi patentin myöntämiseen ja menettelykieli valitusasteissa olisi nykyään telyn mukaisesti suomi tai ruotsi. Käännösten toimittamisesta valituksen yhteydessä säädettäisiin uudessa 27 a §:ssä.

Englannin kielellä annetut valituksen kohteena olevat hallintopäätökset tulisi myös kääntää. Ehdotetun patenttilain 27 a §:n 2 momentin mukaan tulee Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan pyytää patenttiviranomaiselta päätöksestä käännös suomeksi tai ruotsiksi, kun patenttilain 26 §:n 1 momentin mukaan haetaan muutosta kansallista patenttihakemusta koskevaan lopulliseen päätökseen, joka on annettu englannin kielellä. Valituksen käsittely pohjautuisi näin ollen viranomaisen hallintopäätöksestään tekemään suomen- tai ruotsinkieliseen viralliseen käännökseen.

Myös tuomioistuinkäsittelyn yhteydessä tuomioistuin voisi aina vaatia patentinhaltijan toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi kansallista patenttia koskevan riita- ja rikosasian yhteydessä. Tuomioistuimella on tämä mahdollisuus velvoittaa käännöksen toimittamiseen jo nykyisen lainsäädännön perusteella, mutta selvyyden vuoksi asiasta ehdotetaan lisättäväksi patenttilakiin nimenomainen säännös uuteen 65 b §:ään. Ehdotettu säännös vastaisi sisällöllisesti eurooppapatentin osalta ehdotettua uutta 70 p §:n 1 ja 2 momenttia.

Kansallisen patentin kielijärjestelyn muutoksen yhteydessä ehdotetaan säädettäväksi myös uusi 65 c §, joka koskisi sitä tilannetta, jossa erikieliset asiakirjat eivät vastaisi toisiaan. Tällöin käsittäisi patenttisuoja ainoastaan sen mikä ilmenee sekä englanninkielisistä patenttia koskevista asiakirjoista että

niiden käännöksistä kansallisille kielille. Säännös voisi tulla sovellettavaksi esimerkiksi loukkaus oikeudenkäynnissä tai valitus tilanteissa. Englanniksi laadittuja patenttihakemuksia koskevissa mitättömyysoikeudenkäynneissä taas merkitystä annettaisiin ainoastaan päätöskieliselle asiakirjalle. Ehdotettu 27 b § sisältäisi säännökset käännöksen korjaamisesta tilanteissa, joissa englannin kielellä myönnetty patentti on jäänyt patenttiviranomaisen myöntämispäätöksen mukaisena voimaan.

Myös kielijärjestely Suomen osalta jatkettavan kansainvälisen hakemuksen osalta ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi ehdotetun kansallisen patentin kielijärjestelyn kanssa. Tästä syystä ehdotetaan, että jatkossa hakija voisi toimittaa kansainvälisen hakemuksen käännöksen tai jäljennöksen myös englannin kielellä, jos hän haluaa jatkaa hakemusta Suomen osalta. Muutoksen toteuttamiseksi ehdotetaan patenttilain 31 §:n 1 momenttia sekä 33 §:n 3 momenttia muutettavaksi.

Patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskevien päiväkirjojen julkisuus

Patentti- ja rekisterihallitus pitää päiväkirjaa saapuneista patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksista. Päiväkirjat ovat nykyisin julkisia. Patenttilakia ja hyödyllisyysmallioikeudesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että osa patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskeviin päiväkirjoihin merkittävistä tiedoista tulisi julkisiksi silloin, kun itse hakemukset tulevat julkisiksi.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Lontoon sopimukseen liittyminen

Lontoon sopimuksen avulla alennetaan eurooppapatentin voimaansaattamiseen liittyviä käännöskustannuksia. Eurooppapatenttien haltijoiden kannalta Lontoon sopimuksen voimaansaattaminen mahdollisimman monessa Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiossa onkin hyödyllistä. Liittymällä Lontoon sopimukseen Suomi on omalta osal-

taan mukana eurooppapatenttijärjestelmän kehittämisessä kustannustehokkaammaksi.

Suomen mahdollisesta liittymisestä Lontoon sopimukseen on tehty erillinen vaikutusarvio (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Konserni 27/2009). Vaikutusarvion lähtökohtaisena oletuksena oli se, että Lontoon sopimukseen liittymisen myötä ainoastaan patenttivaatimukset olisi käännettävä suomeksi (tai tarvittaessa ruotsiksi), mutta muutoin patenttiasiakirjat olisivat englanninkieliset. Vaikutusarviota varten kartoitettiin Lontoon sopimusta koskenut kansainvälinen kirjallisuus sekä aihetta sivunneet aiemmat kansalliset selvitykset. Lisäksi sen yhteydessä tehtiin laajahko kyselytutkimus, jota täydennettiin haastatteluin. Myös Euroopan patenttisopimukseen liittyneiden maiden viranomaisille tehtiin lyhyt kysely.

Vuonna 2009 Suomessa saatettiin voimaan 4 556 eurooppapatenttia ja saman vuoden lopussa niitä oli voimassa 33 893 kappaletta. Eurooppapatentti onkin paljon käytetty suojamuoto Suomessa. Lontoon sopimukseen liittymisen vaikutusta Suomessa voimaansaatettavien eurooppapatenttien määrään on vaikea täsmällisesti arvioida. Kansainvälisissä tutkimuksissa on ennakoitu, että tietyn maan liittyminen Lontoon sopimukseen aiheuttaisi kyseisessä maassa voimaansaatettavien eurooppapatenttien määrän lisääntymisen noin kymmenellä prosentilla. Suomessa on esitetty arvioita, että Lontoon sopimuksen liittymisen johdosta voimaansaatettavien eurooppapatenttien määrä lisääntyisi noin nollasta viiteen prosenttia. Kuitenkaan olennaista voimaansaatettavien eurooppapatenttien määrän lisääntymistä ei välttämättä tapahdu. Päätös siitä, missä maissa eurooppapatentti saatetaan voimaan, tehdään tavallisesti liiketaloudellisin perustein, eikä voimaansaattamiskustannusten aleneminen välttämättä vaikuta siihen, että eurooppapatentti saatettaisiin voimaan useammassa maassa kuin aiemmin. Kuitenkin edullisemmat voimaansaattamiskustannukset voivat jossain määrin lisätä kiinnostusta saattaa eurooppapatentti voimaan useammassa maassa kuin aiemmin ja näin myös Suomessa voimaansaatettavien eurooppapatenttien määrä voi jossain määrin lisääntyä.

Lontoon sopimukseen liittymisen vaikutukset vaihtelisivat eri toiminnanharjoittajaryhmien välillä. Eri toiminnanharjoittajaryhmiin kohdistuvia vaikutuksia on kuvattu alla.

Yritykset sekä yksittäiset keksijät

Suurimmalle osalle pieniä ja keskisuuria suomalaisyrityksiä Lontoon sopimukseen liittyminen olisi kustannusneutraali toimenpide, koska ne ovat usein jo hakeneet patenttisuojaa Suomeen kansallisella patentilla, eivätkä näin ollen saata eurooppapatentteja voimaan Suomessa. Lisäksi ne ovat jo saaneet Lontoon sopimuksen tuoman hyödyn, kun avainmarkkinamaat ovat liittyneet sopimukseen. Toisaalta suomalaisyritykset saattavat voimaan vuosittain noin 150 eurooppapatenttia Suomessa.

Lontoon sopimukseen liittymisen myötä patenttitoimistoissa voidaan joutua pohtimaan uudelleen ja uudelta pohjalta hinnoittelupäätöksiä ja tästä voisi seurata se, että yritysten patenttiasiamiespalvelujen hyödyntämisen kustannukset nousisivat. Toisaalta Lontoon sopimukseen liittymisen myötä kilpailu saattaa kiristyä patenttitoimialalla, mikä voi osaltaan vaikeuttaa hintojen tarkistamista ylöspäin.

Kuitenkin Lontoon sopimus alentaa patenttointikustannuksia ja sen myötä eurooppapatentti on muuttumassa edullisemmaksi suojamuodoksi. Sopimus voi osaltaan parantaa myös kotimaisten yritysten kilpailukykyä. Vaikutukset, joita yksittäisille keksijöille aiheutuisi Suomen liittymisestä Lontoon sopimukseen, ovat pitkälti samoja kuin vaikutukset pienille ja keskisuurille yrityksille.

Suuret yritykset ovat kannattaneet Suomen liittymistä Lontoon sopimukseen osana eurooppalaisen patenttijärjestelmän kehittämistä ja patenttijärjestelmään liittyvien kustannusten karsimista. Suuria käytännön vaikutuksia ei sopimukseen liittymisestä näille yrityksille kuitenkaan olisi, koska ne toimivat suurelta osin jo englannin kielellä.

Suomen mahdollista liittymistä Lontoon sopimukseen koskevassa vaikutusarviossa (Konserni 27/2009) todetaan, että patenttoinnin seuranta tapahtuu ensisijaisesti englanniksi. Vaikutusarviossa myös todetaan, ettei enemmistö näe tarvetta selitysosan käännet-

tämiseen silloin, jos vastedes ainoastaan patenttivaatimukset olisivat saatavissa suomeksi. Kuitenkin esimerkiksi yksittäisillä keksijöillä voi olla tarvetta selityksen kääntämiseen.

Yritysten ja yksittäisten keksijöiden lisäksi muutoksista hyötyvät myös julkiset tutkimusorganisaatiot. Muutokset edistänevät korkeakoulujen ja muiden julkisten tutkimusorganisaatioiden tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toiminnan tulosten siirtymistä koti- ja ulkomaisten yritysten sekä muun yhteiskunnan käyttöön.

Patenttiasiamiehet ja -toimistot

Patenttiasiamiesten osalta on esitetty erilaisia näkemyksiä Lontoon sopimukseen liittymisen vaikutuksista. Suurin osa vaikutusarvion yhteydessä toteutettuun kyselyyn vastaajista katsoi, ettei Lontoon sopimukseen liittymisellä olisi vaikutusta tarpeeseen hyödyntää patenttiasiamiesten tai -toimistojen palveluja. Patenttiasiamiehet itse kuitenkin uskoivat muutosten vähentävän palvelukysyntää huomattavasti, mistä aiheutuisi huomattavia taloudellisia menetyksiä. Etenkin ulkomaisten asiakkaiden osalta patenttiasiamiesten ja -toimistojen kysyntä voi vähentyä. Aivan yksioikoisesti ei voida kuitenkaan todeta, että Lontoon sopimus ainoastaan vähentäisi patenttiasiamiesten ja -toimistojen kysyntää. Esimerkiksi eurooppapatenttien voimaansaattamisen määrän mahdollinen lisääntyminen Suomessa voisi kasvattaa näiden palveluiden tarvetta. Se seikka, että patenttiselitys olisi yhä useammin saatavilla ainoastaan englanniksi, voisi myös lisätä asiantuntijoiden konsultoinnin tarvetta. Kustannustekijät voivat kuitenkin vaikuttaa siihen, kanavoituvatko lisäkonsultaation tarpeet lisäansioiksi patenttiasiamiehille. Lontoon sopimuksen myötä toimeksiantoja voisi myös tulla muista lähteistä aikaisempaa enemmän. Suomalaiset asiamiehet voisivat muun muassa aikaisempaa helpommin välittää suomalaisyritysten ulkomaisia rekisteröintejä, kun kansainvälisellä tasolla rekisteröinnit voitaisiin aikaisempaa useammin hoitaa englannin kielellä.

Vaikutuksia patenttitoimistoihin vähentää se, että patenttitoimistot ovat jo alkaneet va-

rautua Lontoon sopimukseen liittymiseen muun muassa vähentämällä patenttitoimistojen omien kääntäjien määriä. Toimintaa on myös ryhdytty suuntaamaan enemmän konsultoivaan suuntaan ja muihin tehtäviin. Myös patenttitoimistojen veloittamien maksujen muutokseen on varauduttu. Lontoon sopimukseen liittymisen vaikuttaa luultavasti eri tavalla eri toimistoihin riippuen muun muassa toimistojen koosta ja siitä, kuinka paljon niiden toiminta on suuntautunut eurooppapatenttien validoimiseen. Patenttitoimistoista muutoksen vaikutukset kohdistuvat eniten suuriin toimistoihin ja eurooppapatenttien voimaansaattamisiin erikoistuneisiin toimistoihin. Sopimukseen liittymisellä on kuitenkin todennäköisesti vaikutuksia kaikkiin alalla vakiintuneisiin toimistoihin. Kilpailutilanteen muutoksesta ei pystytä antamaan yksiselitteistä arviota. Liittymisen myötä kilpailu voi kiristyä. On kuitenkin mahdollista, ettei liittymisellä ole suurta vaikutusta kilpailutilanteeseen. Liittymisen myötä myös ulkomaisia patenttitoimistoja voi tulla Suomen markkinoille. Kokonaisuutena arvioiden patenttitoimistojen ja -asiamiesten tulot tulevat Lontoon sopimuksen myötä todennäköisesti jossain määrin alenemaan. Tulojen aleneminen voi myös heikentää patenttiasiamiestoimistojen mahdollisuuksia kouluttaa uusia asiamiehiä nykyisessä laajuudessa.

Kääntäjät

Lontoon sopimukseen liittymisestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset kohdistuvat erityisesti kääntäjiin ja etenkin niihin freelancekääntäjiin, jotka ovat erikoistuneet eurooppapatentteja koskevien asiakirjojen kääntämiseen Euroopan patenttiviraston virallisista kielistä suomeen. Tällaisten kääntäjien kyseiset käännöstyötehtävät tulevat pitkälti loppumaan. Tarkkaa arviota siitä, kuinka monet freelancekääntäjät kääntävät päätyökseen pelkästään eurooppapatentteja ei pystytä antamaan. Esitettyjen arvioiden mukaan tällaisia kääntäjiä olisi Suomessa noin 200. Näihin kääntäjiin Suomen liittymisen Lontoon sopimukseen vaikuttaisi eniten. Kuitenkin Lontoon sopimukseen liittymisen ehdotetaan toteutettavaksi siten, että jatkossakin patentti-

vaatimuksista vaadittaisiin käänös suomeksi (tai ruotsiksi). Tässä kääntämistyössä oletettavasti jatkossakin hyödynnettäisiin kääntäjien palveluja. Patenttivaatimusten kääntäminen on myös patenttijulkaisun kääntämisen haastavien ja aikaa vievien osuus. Myös englanninkielisen selityksen kääntämiseen voidaan jatkossa tarvita kääntäjien apua patentin sisällön ymmärtämiseksi.

Kansallisen patentin kielijärjestelyn muutos

Mahdollisuus patenttiviranomaisessa antaa patenttihakemuksia koskevat päätökset englannin kielellä koko hakemusprosessin ajan toisi suomalaisille patentinhakijoille taloudellista hyötyä. Suomalaiset hakijat jättävät Patentti- ja rekisterihallitukseen vuosittain noin 400—500 kansallista patenttihakemusta englannin kielellä. Tämä on noin neljännes kaikista kansallista patenttia koskevista hakemuksista. Englanninkielisten hakemusten määrä on ollut jatkuvassa kasvussa viime vuosina. Ehdotettu kansallisen patentin kielijärjestelyn muutos tulisi todennäköisesti lisäämään englanniksi jätettyjen patenttihakemusten määrää, koska hakijoiden ei enää tarvitsisi jättää selityksestä käänöstä suomeksi tai ruotsiksi ennen hakemuksen julkiseksi tuloa kuten nykyisin. Muutoksen seurauksena englanniksi jätettyjen kansallista patenttia koskevien hakemusten määrä tulisi luultavasti lisääntymään noin 800—900 kappaleeseen vuodessa. Arvio perustuu siihen kiinnostukseen, jota suomalaiset patentinhakijat ovat ilmaisseet Patentti- ja rekisterihallitukselle kansallisen patentin kielijärjestelyn muutosta kohtaan.

Patentti- ja rekisterihallitus on nettobudjetoitu viranomainen, jonka perimistä maksuista säädetään työ- ja elinkeinoministeriön 9 päivänä joulukuuta 2009 antamassa asetuksessa Patentti- ja rekisterihallituksen maksullisista suoritteista (1085/2009). Patentti- ja rekisterihallitukselle kansallisesta patentista maksettavat pääasialliset maksut ovat hakemusmaksu, julkaisumaksu sekä vuosimaksu. Lisäksi tapauksesta riippuen voi kyseeseen tulla muun muassa erilaisia lisämaksuja. Hakemusmaksu sähköisesti tehdystä hakemuksesta on 350 euroa ja julkaisumaksu 350 euroa, kun asiakirjat julkaisua varten on tehty

sähköisesti. Vuosimaksut patentin pitämistä voimassa kymmenen vuotta ovat 1935 euroa. Lisäksi patentin hakemiseen liittyy tavallisesti muun muassa patenttiasiamieskustannuksia. Patenttihakemukseen sisältyvän selityksen käänöskustannus on noin 1 200—1 500 euroa hakemuksesta riippuen, joten kielijärjestelyn muutoksesta syntyisi suomalaisille patentinhakijoille noin 1 000 000—1 300 000 euroa säästöä vuodessa olettaen, että englanniksi jätettyjen hakemusten määrät lisääntyisivät edellä mainituilla määrillä. Säästö syntyisi siis siitä, ettei hakijoiden enää tavallisesti tarvitsisi kääntää englanniksi jätetyn hakemuksen selitystä suomeksi tai ruotsiksi kuten aikaisemmin.

Kansallisen patentin kielijärjestelyn muutoksella ei ole vaikutusta hakemusmaksun suuruuteen. Englanniksi jätetyn hakemuksen käänöskustannuksia patentinhakijoille aiheutuisi mahdollisen väite-, valitus- ja rajoittamismenettelyn yhteydessä. Näissä tilanteissa patentinhaltija joutuisi tavallisesti kääntämään selityksen suomeksi tai ruotsiksi. Nykytilaan verrattuna kyse ei ole lisäkustannuksesta patentinhakijoille vaan pikemminkin selityksen käänösvollisuuden realisoitumisesta uudessa kielijärjestelyssä.

Esitys ei sisällä huomattavia muita valtiontalouteen kohdistuvia vaikutuksia.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Lontoon sopimukseen liittyminen

Viranomaisista Lontoon sopimukseen liittymisen vaikutukset kohdistuvat kansalliseen patenttiviranomaiseen eli Patentti- ja rekisterihallitukseen. Sopimukseen liittymisen vaikutukset patenttiviranomaisen toimintaan liittyvät eurooppapatenttien voimaansaattamista koskeviin muodollisiin toimenpiteisiin, patenttiviranomaisen antamaan neuvontaan, voimaansaatettujen eurooppapatenttien määrään sekä tietojärjestelmän uudistamiseen.

Patenttiviranomainen tarkastaa tällä hetkellä, että selitys ja patenttivaatimukset ovat ymmärrettävää suomen kieltä. Kun selitystä ei Lontoon sopimukseen liittymisen jälkeen tarvitse kääntää suomen kielelle, vähenee viranomaisen tarkastusvelvollisuus käänöksen

osalta. Tämä helpottaa osin niitä toimenpiteitä, joita eurooppapatenttien voimaansaattaminen aiheuttaa muodollisen tarkastuksen osalta viranomaisessa. Muutos ei kuitenkaan ole niin suuri, että se vaikuttaisi henkilöstökustannuksiin.

Kun patentin selitys voi Lontoon sopimukseen liittymisen myötä olla saatavilla ainoastaan englannin kielellä, lisääntyy patenttivilanomaisen neuvontatyö jonkin verran. Neuvonnan tarpeen lisääntyminen kohdistuu lähinnä pienten ja keskisuurten yritysten sekä yksityisten hakijoiden neuvontaan.

Viranomaisen perimiin julkaisumaksuihin eurooppapatentin voimaansaattamisesta ei Lontoon sopimuksella ole merkittävää vaikutusta. Tämä johtuu ensinnäkin siitä, että julkaisumaksu on kiinteä, ja maksun suuruus riippuu ainoastaan siitä, onko eurooppapatentti saatettu voimaan paperimuodossa vai sähköisessä muodossa. Viimeksi mainitussa tapauksessa julkaisumaksu on pienempi. Toiseksi eurooppapatenttien voimaansaattamiset tulevat käänösvelvoitteen poistumisen johdosta todennäköisesti lisääntymään ainoastaan vähäisessä määrin.

Eurooppapatenttia koskeva Euroopan patenttivilaston julkaisema patenttijulkaisu tulee voida kohdistaa Patentti- ja rekisterihallituksen julkaisemaan asianomaista patenttia koskevaan patenttijulkaisuun. Tämän johdosta Patentti- ja rekisterihallitus tulee tekemään uuden tietojärjestelmän. Patentti- ja rekisterihallituksen tekemästä eurooppapatenttia koskevasta julkaisusta saa tietojärjestelmän avulla suoraan tiedon Euroopan patenttivilaston englannin kielellä julkaisemasta patenttijulkaisusta, joka sisältää selityksen. Tietojärjestelmän tekeminen tulee aiheuttamaan jonkin verran kuluja Patentti- ja rekisterihallitukselle. Järjestelmän laatiminen on kuitenkin välttämätöntä, jotta patenttivilanomaisen voi palvella asiakkaitaan parhaalla mahdollisella tavalla ja myös itse hyödyntää järjestelmää.

Lontoon sopimukseen liittymisen voisi vähentää Patentti- ja rekisterihallituksen kansallisesta patentista saamia vuosimaksu- ja julkaisumaksutuloja, jos kansallisen patentin kielijärjestelyä ei samalla muutettaisi. Tällaisessa tilanteessa patentinhakijat, jotka haluavat jättää hakemuksensa englanniksi, valitsivat todennäköisesti eurooppapatentin

kansallisen patentin sijaan. Kun kansallisen patentin kielijärjestelyä ehdotetaan samalla muutettavaksi Lontoon sopimukseen liittymisen yhteydessä, ei Patentti- ja rekisterihallituksen kansallisesta patentista saamien tulojen oleteta vähenevän Lontoon sopimukseen liittymisen seurauksena.

Kansallisen patentin kielijärjestelyn muutos

Viranomaisista kansallisen patentin kielijärjestelyn muutoksen vaikutukset kohdistuvat kansalliseen patenttivilanomaiseen eli Patentti- ja rekisterihallitukseen. Kansallisen patentin kielijärjestelyä koskevan muutoksen tarpeellisuutta arvioitaessa onkin erityistä huomiota kiinnitettävä niihin vaikutuksiin, joita päätöksestä aiheutuu Patentti- ja rekisterihallitukselle. Suomen innovaatiojärjestelmän ja kilpailukyvyn kannalta on ensiarvoisen tärkeää huolehtia kansallisen patenttivilanomaisen toimintaedellytysten säilymisestä. Patentti- ja rekisterihallituksen toimintaedellytyksistä huolehtiminen on myös 26 päivänä maaliskuuta 2009 annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen kansallisesta aineettomien oikeuksien strategiasta mukaisista.

Patentti- ja rekisterihallitus on pyrkinyt huolehtimaan toimintaedellytyksistään globalisoituvassa toimintaympäristössä muun muassa solmimalla Yhdysvaltojen, Japanin, Korean tasavallan ja Unkarin patenttivilanomaisen kanssa Patent Prosecution Highway (PPH) -sopimuksia. Nämä sopimukset mahdollistavat tietojenvaihdon yhteistyöviranomaisen välillä sekä patenttihakemusten nopeamman käsittelyn. Sopimusten ansiosta suomalainen patentinhakija voi saada nopeutetun käsittelyn kyseisten maiden patenttivilanomaisissa, jos niihin tehtävän vastaavan patenttihakemuksen vaatimukset on jo hyväksytty Patentti- ja rekisterihallituksessa. Tärkeä osa PPH-järjestelmää on patenttia koskevien asiakirjojen jakaminen viranomaisen kesken, missä toisen maan patenttivilanomaisen tutkii ja hyödyntää toisen maan patenttivilanomaisessa jo tehtyä työtä. Jos Patentti- ja rekisterihallitus voisi käyttää myös englantia patenttihakemuksen päätöskielenä, PPH-järjestelmän toimivuus parantuisi.

Patentti- ja rekisterihallitus on nettobudjetoitu virasto. Sen perimistä maksuista säädetään työ- ja elinkeinoministeriön 9 päivänä joulukuuta 2009 antamassa asetuksessa Patentti- ja rekisterihallituksen maksullisista suoritteista (1085/2009). Kustannusvastaavuuden periaatteen mukaisesti siitä, että hakija jättäisi hakemuksen englanniksi tai valitsisi päätöskieleksi englannin, ei aiheutuisi lisäkustannuksia Patentti- ja rekisterihallitukselle ja näin ollen sillä ei olisi myöskään vaikutusta hakemusmaksuun. Ehdotuksen mukaan patenttivilanomaisen on huolehdittava siitä, että patenttivaatimukset ovat tarvittaessa saatavilla suomen tai ruotsin kielellä. Vastaavan velvollisuuden viranomaiselle nykyisin eurooppapatenttien osalta aiheuttama työkuormitus on ollut vähäinen. Ehdotus ei näin ollen tule osaltaan aiheuttamaan olennaista työ määrän lisäystä.

Englanninkielinen käsittely varmistaisi myös yhä useamman patenttivilanomaisessa tutkitun ja patentiksi johtavan hakemuksen ylläpitämisen Suomessa, mikä vaikuttaisi positiivisesti viraston talouteen. Kun hakemus ylläpidetään Suomessa, se tuo virastolle sekä julkaisumaksuja että vuosimaksuja.

Patentti- ja rekisterihallituksella on hyvät edellytykset toimia englannin kielellä esityksen mukaisessa laajuudessa. Patentti- ja rekisterihallituksella on pitkäaikaista kokemusta patenttihakemusten käsittelystä englannin kielellä, sillä vuodesta 1997 lähtien hakijalla on ollut mahdollisuus jättää hakemus englannin kielellä, jonka perusteella annetaan ensimmäinen tekninen välipäätös. Nykyisin patenttoitavuuden edellytysten täyttymisen arvioinnissa hyödynnettävä tutkimusmateriaali, kuten patenttijulkaisut, ovat pääasiassa englanninkielisiä. Koska Suomen patenttilaki on saatettu vastaamaan Euroopan patenttisopimuksen vaatimuksia, hyödynnetään vieraskielisiä Euroopan patenttivilaston vastaavasta asiasta antamia päätöksiä Patentti- ja rekisterihallituksen ratkaisutoiminnassa. On myös huomattava, että Patentti- ja rekisterihallituksessa aloitettiin intensiivinen koulutus englannin kielessä ennen kuin se aloitti toiminnan kansainvälisenä tutkivana patenttivilanomaisena (PCT-viranomaisena) huhtikuussa 2005. Koulutusta jatketaan edelleen tarpeen mukaan. PCT-viranomaistoiminnassa

Patentti- ja rekisterihallituksen antamat raportit kuten uutuustutkimusraportti ovat englannin kielellä ja tällöin myös kirjeenvaihto käydään englanniksi.

Ehdotuksella ei olisi vaikutuksia patenttien valitus- tai riita-asioita käsittelevien tuomioistuimien toimintaan, koska käsittelykielenä tuomioistuimissa olisi jatkossakin suomi tai ruotsi.

Patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskevien päiväkirjojen julkisuus

Esityksessä ehdotetaan, että osa patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskeviin päiväkirjoihin merkittävistä tiedoista tulisi julkiseksi samanaikaisesti itse hakemusten julkiseksi tulon ajankohdan kanssa. Päiväkirjoja pitää Patentti- ja rekisterihallitus. Päiväkirjojen julkisuutta koskeva muutos vaatisi Patentti- ja rekisterihallituksen päiväkirjaa koskevan tietojärjestelmän päivitystä. Muutos ei kuitenkaan ole niin suuri, että se vaikuttaisi henkilöstökustannuksiin. Muuta vaikutusta ehdotuksella ei olisi Patentti- ja rekisterihallituksen toimintaan.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset terminologian kehitykseen

Eurooppapatenttien kääntäminen kotimaisille kielille edesauttaa niiden teknologisen sanaston kehittymistä, koska kääntämisen yhteydessä vieraskielisille termeille on etsittävä vastaavat ilmaukset suomeksi tai ruotsiksi. Ilman näitä erikoisalojen termejä voisi keskustelu kotimaisilla kielillä osoittautua tietyillä aloilla vaikeaksi. Sopivien termien ja ilmausten olemassaolo onkin edellytyksenä sille, että kieltä voidaan sujuvasti käyttää eri erikoisammattialoilla. Myös kielten kehityksen ja elinvoimaisuuden kannalta on tärkeää, että ne kehittyvät teknologisen kehityksen myötä ja että uusille teknologisille termeille etsitään sopivat ilmaukset. Myös yksilöiden oikeusturvan kannalta on tärkeää, että oikeudellisesti sitovat tekstit ovat saatavilla heidän omilla kielillään.

Ehdotetut Lontoon sopimukseen liittymisen sekä kansallisen patentin kielijärjestelyn muutos vähentäisivät kansallisten kielten

käyttöä patenttia koskevista asiakirjoissa, koska ehdotusten myötä Suomessa voimassa olevan eurooppapatentin sekä kansallisen patentin selitys voisi olla saatavilla ainoastaan englanniksi. Voidaan esittää, että ehdotetuilla muutoksilla kavennetaan kotimaisten kielten käyttöalaa patentoinnissa sekä niillä aloilla, joilla patenteja haetaan, ja luovutetaan sitä englannille.

Kuitenkin Lontoon sopimukseen liittymisen aiheuttamaa haitallista vaikutusta kotimaisten kielten terminologian kehittämiseen vähentää se, että esityksessä ehdotetaan, että Lontoon sopimuksen liittymisen jälkeenkin olisi eurooppapatentin voimaansaattamisen edellytyksenä Suomessa käännöksen toimitaminen patenttivaatimuksista. Myös kansallisten patenttien osalta tulisi patenttivaatimuksista toimittaa käännös suomeksi tai ruotsiksi ennen kuin patenttihakemus tulee julkiseksi. Patenttivaatimukset ovat patentin oikeudellisesti merkityksellisin osa, koska ne patenttilain 39 §:n mukaisesti määräävät patenttisuojan laajuuden. Patenttivaatimuksissa tuodaan tiivistetyksi esiin patentin keksinnölliset uutuudet ja näin niissä tavallisesti tulee esiin myös patentin merkittävin uusi terminologia.

Eurooppapatentteja koskevan selityksen kääntämisvaatimuksesta luopumisen yhteydessä on lisäksi huomioitava se, että kääntäminen tapahtuu tavallisesti eurooppapatenttihakemuksen jättämiseen verrattuna myöhään, keskimäärin noin 4–6 vuotta hakemuksen jättämisen jälkeen, jolloin keksintöä koskeva tuote on usein ollut jo pitkään markkinoilla. Kun teknologia kehittyy tätä ajanjaksoa nopeammin, käyttävät yritykset patenttiseurannassa usein Euroopan patenttiviraston kielillä (englanti, ranska tai saksa) julkaistuja eurooppapatenttihakemuksia, jotka ovat saatavissa useita vuosia ennen patentin myöntämistä. Myös patentin perusteella syntyvä uusi terminologia kehittyy tavallisesti jo ennen eurooppapatenttien voimaansaattamista, esimerkiksi tieteellisissä julkaisuissa käytävissä keskusteluissa, joita käydään julkaistujen patenttihakemusten seurauksena. On myös huomattava, että patenttiselityksissä käytettävä ammattikieli ja -terminologia eroavat tavallisesti siitä kielestä, jota esitetään kuluttajille muun muassa tuoteselosteissa.

Lisäksi patentoinnin seuranta tapahtuu nykyisinkin ensisijaisesti englanniksi. Patentoinnin seurannassa on usein riittävää, että ainoastaan vaatimuksista olisi saatavilla käännös kotimaisella kielellä muiden asiakirjojen ollessa englanniksi. Lontoon sopimukseen liittymistä koskevassa vaikutusarviossa (Konserni 27/2009) todettiin, ettei enemmistö näe tarvetta selitysoosan kääntämiseen silloin, jos vastedes ainoastaan patenttivaatimukset olisivat saatavissa suomeksi. Kuitenkin esimerkiksi yksittäisillä keksijöillä voi olla tarvetta selityksen kääntämiseen.

Arvioitaessa kansallisen patentin kielijärjestelyn muutoksen haitallisuutta kotimaisten kielten osalta on lisäksi huomioitava, että Lontoon sopimukseen liittymisen myötä tulee suurimmassa osassa Suomessa voimassa olevista patenteista joka tapauksessa tulevaisuudessa olemaan ainoastaan englanninkielinen selitys. Eurooppapatentteja on Suomessa voimassa huomattavasti enemmän kuin kansallisia patenteja.

Edellä mainituista syistä on katsottava, ettei ehdotetuista Lontoon sopimukseen liittymisestä sekä kansallisen patentin kielijärjestelyn muutoksesta aiheudu niin suuria haitallisia vaikutuksia kotimaisille kielille, että ne estäisivät ehdotettujen muutosten toteuttamisen.

5 Asian valmistelu

5.1 Lontoon sopimuksen kansainväliset neuvottelut

Eurooppapatentteihin liittyvien kustannusten alentamiseksi on tehty useita aloitteita kuten 1990-luvun puolivälissä tehty package solution -nimellä tunnettu ehdotus, jonka tarkoituksena oli vähentää eurooppapatentteja koskevia käännösvaatimuksia. Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiot eivät kuitenkaan päässeet yksimielisyyteen aiemmista ehdotuksista.

Ranskan hallitus teki uuden aloitteen Euroopan patenttisopimusjärjestelmän tehokkuuden parantamiseksi sekä kustannusten alentamiseksi kutsumalla Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiot hallitusten väliin konferenssiin Pariisissa kesäkuussa 1999. Konferenssissa perustettiin kaksi

työryhmää: Working Party on Cost Reduction (WPR) sekä Working Party on Litigation (WPL). WPR:n päätehtävä oli esitellä ehdotus, joka mahdollistaisi eurooppapatenttien käännöslitännäisten kustannusten alentamisen noin 50 prosentilla. WPL:n päätehtävänä taas oli aikaansaada Euroopan tasolla järjestelmä Euroopan patenttinviraston myöntämien patenttien mitättömyyttä ja loukkauksia koskevien riitojen ratkaisemiseksi. WPL:n työ on ollut pysähdyksissä, koska patenttilitigatiojärjestelmän kehittäminen liittyy kiinteästi vireillä oleviin EU-patenttineuvotteluihin.

WPR kokoontui kolmesti vuosien 1999–2000 aikana. Näihin kokoontumisiin osallistuivat muun muassa Euroopan patenttijärjestön 19 jäsenmaan edustajat, joiden joukossa myös Suomi. Kokoontumisissa keskusteltiin erilaisista vaihtoehdoista, kuten edellä mainitusta package solution -ehdotuksesta, joiden avulla käännöskustannusten alentamiseen voitaisiin päästä. Muita esitettyjä vaihtoehtoja olivat muun muassa patenttiselvityksen kääntäminen ainoastaan olennaisilta osiltaan, käännösten jättämiselle asetetun määräajan pidentäminen sekä menettely, jonka mukaan käännökset jätettäisiin keskitetysti Euroopan patenttinvirastolle kansallisten patenttinvirastomaisten sijaan. Mikään edellä mainituista vaihtoehdoista ei kuitenkaan saanut tarvittavaa kannatusta.

WPR:ssä tehdyn työn ja siellä käytyjen keskustelujen pohjalta syntyi ehdotus, jonka mukaan sellaiset sopimusvaltiot, joilla oli sama virallinen kieli kuin Euroopan patenttinviraston virallinen kieli, luopuisivat kokonaan vaatimasta eurooppapatentteja koskevia käännöksiä eurooppapatentin kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä. Sopimusvaltiot, joilla ei ollut samaa virallista kieltä kuin Euroopan patenttinviraston virallinen kieli, nimeäisivät yhden Euroopan patenttinviraston virallisista kielistä ja luopuisivat vaatimasta käännöksiä, jos eurooppapatentin käsittelykielenä olisi tämä nimetty Euroopan patenttinviraston virallinen kieli. Näillä mailla olisi kuitenkin jatkossakin mahdollisuus vaatia patenttivaatimuksista käännös viralliselle kielelleen. Sopimusvaltiot voisivat myös edellyttää, että patentinloukkauksia koskevien riita-asioiden yhteydessä patenttia koske-

vat asiakirjat käännettäisiin kokonaisuudessaan.

Tämä WPR:n työn tuloksena syntynyt sopimus eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta (Agreement on the application of Article 65 of the Convention on the Grant of European Patents) eli niin kutsuttu Lontoon sopimus esiteltiin hallitusten välisessä konferenssissa Lontoossa 17 päivänä lokakuuta 2000. Tällöin sopimuksen allekirjoittivat kahdeksan Euroopan patenttisopimuksen jäsenmaata: Alankomaat, Iso-Britannia, Liechtenstein, Monaco, Ruotsi, Saksa, Sveitsi ja Tanska. Suomi ei allekirjoittanut sopimusta. Sopimuksen allekirjoittivat myöhemmin Luxemburg ja Ranska.

Lontoon sopimuksessa olevan määräyksen mukaisesti sen kansainvälinen voimaantulo edellytti ratifiointia kahdeksassa Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiossa, joiden joukossa oli oltava ne kolme Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiota, joissa vuonna 1999 saatettiin eniten eurooppapatentteja voimaan eli Iso-Britannia, Ranska ja Saksa. Näistä kolmesta valtiosta Ranska ratifioi sopimuksen viimeksi, 29 päivänä tammikuuta 2008. Tämä mahdollisti sopimuksen kansainvälisen voimaantulon 1 päivänä toukokuuta 2008.

Seuraavat 15 valtiota ovat huhtikuuhun 2010 mennessä ratifioineet sopimuksen tai liittyneet siihen: Alankomaat, Islanti, Iso-Britannia, Kroatia, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Monaco, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovenia, Sveitsi ja Tanska.

Lontoon sopimusta sovelletaan kaikkiin niihin eurooppapatentteihin, joiden myöntämisestä koskeva kuulutus on julkaistu Euroopan patenttilehdessä (European Patent Bulletin) sen jälkeen, kun sopimus on tullut voimaan kyseisen valtion osalta.

5.2 Valmistelu Suomessa

Vuonna 2006 laadittu selvitys: Euroopan patenttisopimukseen liittyvä Lontoon sopimus, Suomen mahdollisen liittymisen vaikutukset

Ensimmäinen varsinainen selvitys Suomen liittymisestä Lontoon sopimukseen on vuonna 2006 laadittu selvitys ”Euroopan patentti-

sopimukseen liittyvä Lontoon sopimus, Suomen mahdollisen liittymisen vaikutukset” (KTM Monisteita 1/2006). Selvitys perustui haastatteluihin henkilöiltä, joiden katsottiin edustavan kattavasti patenttijärjestelmän hyödyntämisen eri näkökohtia sekä tuntevan myös perusteellisesti Euroopan patenttijärjestelmän toiminnan. Kun selvitys tehtiin, Lontoon sopimus ei ollut vielä tullut kansainvälisesti voimaan.

Kauppa- ja teollisuusministeriön kuulemistilaisuus Lontoon sopimuksesta joulukuussa 2006

Kauppa- ja teollisuusministeriö piti joulukuussa 2006 kuulemistilaisuuden Lontoon sopimuksesta. Tilaisuudessa oli 28 osanottajaa, jotka edustivat eri tahoja, joihin Lontoon sopimukseen liittyminen vaikuttaisi. Keskustelutilaisuuden tarkoituksena oli hahmottaa näkemyksiä Lontoon sopimukseen liittymisestä sekä hyödyntää niitä myöhemmin muodostettaessa Suomen kantaa asiaan.

Yhteisöpatenttiehtotuksen kansallinen vaikutusarviointi

Työ- ja elinkeinoministeriö teetti syksyllä 2008 kansallisen selvityksen yhteisöpatentin vaikutuksista (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Konserni 40/2008). Selvityksessä tarkasteltiin yhteisöpatenttiasetuksella mahdollisesti perustettavaa yhteisönlaajuista patenttijärjestelmää, jonka tarkoituksena olisi tarjota yrityksille ja keksijöille uusi vaihtoehtoinen tapa suojata keksintönsä. Selvityksessä tarkasteltiin yhteisöpatentin mahdollisia vaikutuksia suomalaisten yritysten ja keksijöiden näkökulmasta ja toisaalta Patentti- ja rekisterihallituksen kannalta. Vaikka selvityksen pääpaino oli yhteisöpatentin tarkastelussa, käytiin selvityksessä myös lyhyesti läpi Lontoon sopimukseen liittyviä kysymyksiä.

Lontoon sopimukseen liittymistä käsitelty työryhmä

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 26 päivänä elokuuta 2008 työryhmän käsittelemään Suomen liittymistä Lontoon sopimukseen.

Työryhmän tehtävänä oli selvittää Lontoon sopimukseen liittymisen vaikutukset ja tehdä esityksensä siitä, tuleeko Suomen liittyä Lontoon sopimukseen. Jos työryhmä päätyisi liittymistä puoltavaan ratkaisuun, sen tuli myös valmistella lainmuutokset hallituksen esitystä varten.

Lontoon sopimusta käsittelevä työryhmä teetti työnsä tueksi työryhmän ulkopuolisilla asiantuntijoilla vaikutusarvion Suomen mahdollisesta liittymisestä Lontoon sopimukseen (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Konserni 27/2009). Lontoon sopimusta käsitellyt työryhmä luovutti loppuraporttinsa työ- ja elinkeinoministeriölle 17 päivänä kesäkuuta 2009 (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Konserni 38/2009).

Lontoon sopimusta käsitelleen työryhmän loppuraportista saatiin lausunnot yhteensä 29 taholta, jotka edustivat viranomaisia, tiedeyhteisöä, elinkeinoelämää, kääntäjien ja patenttiasiamiesten yhdistyksiä ja järjestöjä ja muita yhdistyksiä.

Lontoon sopimusta käsitelleen työryhmän loppuraporttia koskevissa lausunnoissa näkemykset jakautuivat sen suhteen, tulisiko Suomen liittyä Lontoon sopimukseen. Enemmistö lausunnonantajista kuitenkin kannatti liittymistä. Sopimukseen liittymistä vastustivat etenkin patenttiasiamiesten sekä kääntäjien edustajat. Osa lausunnonantajista ei lausunut selvää kantaansa liittymisen puolesta tai vastaan. Työryhmän ehdottamat toimenpiteet ja lainsäädäntömuutokset mahdollisen Lontoon sopimukseen liittymisen yhteydessä saivat lausunnonantajilta yleisesti kannatusta. Kuitenkin esitettiin jotain mm. perustuslakiin ja kielilakiin liittyviä näkökohtia, jotka tulisi ottaa jatkovalmistelussa huomioon. Lausunnonantajien näkemykset jakautuivat myös siirtymäajan tarpeellisuuden osalta. Työryhmän ehdottamat kansallisen patentin kielijärjestelyn muutos sekä patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskevien päiväkirjojen julkisuutta koskeva muutos saivat yleisesti kannatusta lausunnonantajilta. Osa lausunnonantajista kuitenkin edellytti näiden muutosten osalta vielä kattavampaa jatkovalmistelua ja arviointia.

Työryhmän loppuraportin jälkeisessä valmisteluvaiheessa viimeisteltiin Lontoon sopimukseen liittymisestä johtuvat säännös-

muutokset. Lisäksi jatkettiin Lontoon sopimuksesta riippumattomien säännösmuutosten, etenkin kansallisen patentin kielijärjestelyä koskevien muutosten käsittelyä ja vaikutusten arviointia. Uudella lausuntokierroksella lausunnonantajia pyydettiin erityisesti ottamaan kantaa kansallisen patentin kielijärjestelyn muuttamisen johdosta ehdotettuihin patenttilain muutoksiin.

Lausunto saatiin yhteensä 19 taholta: oikeusministeriö, opetusministeriö, ulkoasiainministeriö, Helsingin käräjäoikeus, Korkein hallinto-oikeus, Patentti- ja rekisterihallitus, Elinkeinoelämän keskusliitto (yhdessä Teknologiateollisuuden kanssa), Keskuskauppa-kamari, Kääntäjien ammattijärjestö, Lääketeollisuus, Nokia Oyj, Patentti-insinöörit, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Keksijäin Keskusliitto, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, Suomen Patenttiasiamiesyhdistys, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ja Tekes.

Lausunnonantajista suurin osa kuten keksijät, suuryritykset ja patenttiammatillaiset kannattavat kansallisen patentin kielijärjestelyä koskevaa uudistusta. Uudistusta pidetään perusteltuna muun muassa käännöskustannusten vähentämisen ja sitä kautta kansallisen patentin kilpailukykyisyyden säilyttämisen perusteella. Myös Patentti- ja rekisterihallituksen toimintaedellytysten turvaamista pidetään tärkeänä. Täysin kielteistä lausuntoa ei tullut yhtään. Oikeusministeriön käsityksen mukaan esitys kuitenkin muodostaisi ensimmäisen tapauksen, jossa viranomaisessa käsiteltävänä olevassa asiassa käsittely- ja päätöskielen muodostaisi jokin muu kieli kuin suomi tai ruotsi (perustuslain 17 §).

Myös patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia koskevien päiväkirjojen julkisuuteen liittyvät muutosehdotukset saivat kannatusta patenttijärjestelmän käyttäjiltä. Oikeusministeriö puolestaan kiinnittää lausunnonaan huomiota asiakirjajulkisuutta koskevaan perustuslain 12 §:ään ja siihen, että perusoikeuksista poikkeaminen on sallittu ainoastaan tietyt yleiset vaatimukset täyttävillä rajoituksilla.

Lääkkeiden pakkolisensointiasetuksesta (EY) N:o 816/2006 ja lääkkeiden lisäsuojatodistusasetuksesta (EY) N:o 469/2009 joh-

tuviin patenttilain teknisiin mukautuksiin lausunnonantajilla ei ollut huomautettavaa.

Lontoon sopimukseen liittymisen osalta lausunnonantajien näkemykset olivat ennallaan lukuun ottamatta Suomen Keksijäin Keskusliittoa, joka ilmoittaa nyt puoltavansa Lontoon sopimukseen liittymistä. Patenttiasiamiesten ja kääntäjien edustajat uudistivat kielteisen kantansa.

Lausunnoissa esitetyt yleiset huomiot, ml. perustuslaista johtuvien vaatimusten käsittely, sekä yksityiskohtaiset muutosehdotukset on pyritty huomioimaan hallituksen esitystä viimeisteltäessä. Esitysluonnosta on lisäksi täsmennetty ulkoasiainministeriön ehdotusten perusteella, jotka koskivat mm. Lontoon sopimukseen liittymisen siirtymäaikaa koskevien jaksojen ja voimaantulosäännösten muotoilua.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Maaliskuussa 2010 oikeusministeriölle luovutettu työryhmämietintö (Teollis- ja tekijänoikeusasioiden keskittäminen markkinaoikeuteen, oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 28/2010) sisältää hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksen teollis- ja tekijänoikeudellisia asioita koskevan ratkaisutoiminnan keskittämisestä markkinaoikeuteen ja näiden asioiden käsittelyn järjestämisestä markkinaoikeudessa. Työryhmämietinnössä esitetyn mukaisesti myös muutoksenhaku Patentti- ja rekisterihallituksen nykyisin käsittelemistä teollisoikeudellisista asioista keskitettäisiin kokonaisuudessaan markkinaoikeuteen, jolloin Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta voidaan lakkauttaa. Patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annettu laki (576/1992) ehdotetaan siten kumottavaksi. Lopullista esitystä teollis- ja tekijänoikeusasioiden keskittämisestä ei toistaiseksi ole eduskunnalle annettu. Tästä johtuen käsillä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvissä ehdotuksissa on yhä lähtökohtana tämänhetkinen tilanne eli patenteja koskevien valitusasioiden käsittely Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnassa. Jatkossa patenteja koskevat valitusasiat kuitenkin ohjattaisiin markkinaoikeuteen, mikä edellyttäisi

joidenkin nyt muutettavaksi ehdotettujen mysten osalta.
säännösten täsmentämistä toimivaltakysy-

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lontoon sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Artikla 1. Käännösvaatimuksista luopuminen. Artiklan 1 kappaleessa todetaan, että sopimuksen sopimusvaltion, jolla on yksi yhteinen virallinen kieli Euroopan patenttivirus-aston kanssa, tulee luopua kaikista Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista käännösvaatimuksista. Koska Suomella ei ole Euroopan patenttivirus-aston kanssa yhteistä virallista kieltä eli englantia, ranskaa tai saksaa, ei 1 artiklan 1 kappale koske Suomea eikä tarvetta kansallisen lainsäädännön muuttamiselle myöskään ole.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltion, jolla ei ole Euroopan patenttivirus-aston kanssa yhtään yhteistä virallista kieltä, tulee luopua Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista käännösvaatimuksista, jos eurooppapatentti on myönnetty jollakin kyseisen maan nimeämällä Euroopan patenttivirus-aston virallisella kielellä tai käännetty tälle kielelle ja patenttihakemus on toimitettu Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Artiklan 2 kappale koskee Suomea. EPO:n virallisista kielistä eli englannista, ranskasta ja saksasta Suomen nimeämäksi viralliseksi kieleksi esitetään englantia.

Artiklan 3 kappaleen mukaan kappaleessa 2 tarkoitettut valtiot voivat jatkossakin vaatia patenttivaatimusten toimittamista käännettyinä yhdelle kyseisen maan virallisista kielistä Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa säädetyllä tavalla. Lontoon sopimukseen liittyminen esitetään toteutettavaksi siten, että hyödynnettäisiin 3 kappaleen tarjoamaa mahdollisuutta vaatia käännöksen toimittamista patenttivaatimuksista silloin, kun eurooppapatentti saatetaan Suomessa voimaan. Käännöksen toimittamisvelvollisuutta patenttivaatimuksista voidaan pitää perusteltuna ottaen huomioon, että patenttilain 39 §:n mukaan patenttivaatimukset määräävät patenttisuojan laajuuden ja ne ovat näin patentin oikeudellisesti merkittävien osa.

Eurooppapatentin yhteydessä vaadittavista käännöksistä säädetään nykyisin patenttilain 70 h §:n 1 momentissa. Lontoon sopimukseen liittymisen seurauksena patenttilain 70 h §:ää ehdotetaan muutettavaksi yllä mainittujen 1 artiklan 2 ja 3 kappaleiden määräysten edellyttämällä tavalla. Koska Lontoon sopimuksen perusteella ei ole mahdollista vaatia patenttivaatimuksista käännöksiä useammalla kuin yhdellä kielellä eli sekä suomeksi että ruotsiksi, ehdotetaan, että patenttivaatimuksista tulisi jatkossa vaatia käännös suomeksi. Patentinhaltijan, jonka oma kieli olisi ruotsi, olisi kuitenkin jatkossakin voitava toimittaa käännös ruotsiksi. Näin eurooppapatentteja koskevien käännösten kielisääntelyä suomen ja ruotsin kielten osalta ei ehdoteta muutettavaksi.

Patenttivirus-astomaisen tulisi jatkossakin huolehtia siitä, että eurooppapatentin patenttivaatimukset ovat tarvittaessa saatavilla suomen ja ruotsin kielellä. Kun vaatimuksista vaadittaisiin käännökset Lontoon sopimuksen 1 artiklan 3 kappaleen mukaisesti, vaatimuksista tulisi siis aina toimittaa Suomen patenttivirus-astomaiselle käännös suomeksi. Jos patentti olisi myönnetty saksaksi tai ranskaksi, tulisi patentinhaltijan lisäksi toimittaa patentin selityksestä käännös suomeksi tai englanniksi. Lisäksi patentinhaltija voisi aina halutessaan toimittaa myös koko patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi. Jos patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, voisi patentinhaltija toimittaa kaikki edellä mainitut suomenkieliset käännökset ruotsinkielisinä.

Artiklan 4 kappaleen mukaan minkään sopimuksessa todetun ei voida katsoa rajoittavan sopimusvaltioiden oikeutta luopua käännösvaatimuksista kokonaan tai soveltaa väljempiä käännösvaatimuksia kuin mitä kappaleissa 2 ja 3 on mainittu. Kappaleesta ei aiheudu muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Artikla 2. Käännökset riitatilanteessa. Artiklan a alakohdan mukaan minkään sopimuksessa ei voida katsoa rajoittavan sopimusvaltioiden oikeutta määrätä, että eurooppapatenttia koskevan erimielisyyden sattuessa patentinhaltijan on omalla kustannuksel-

laan väitetyt loukkaajan pyynnöstä toimitettava täydellinen käännös sen valtion virallisella kielellä, missä väitetty loukkaus on tapahtunut.

Patenttiloukkausten vahingonkorvauksista säädetään nykyisin patenttilain 58 §:ssä. Tuomioistuimella on nykyisin voimassa olevien patenttiloukkausta sekä vahingonkorvausta koskevien oikeussääntöjen perusteella mahdollisuus ottaa tahallisuus-, tuottamus- ja kohtuullisuusarvioinnissaan huomioon eri tekijöitä. Tahallisuusarviointi on pääasiassa tuomioistuimen suorittamaa harkintaa, eikä sitä voida yksityiskohtaisesti säännellä. Vahingonkorvausta koskevaa sääntelyä ei ehdoteta muutettavaksi Lontoon sopimukseen liittymisen yhteydessä. Ei myöskään ehdoteta Lontoon sopimuksen 2 artiklan a alakohdan mukaista säännöstä, jonka mukaan väitetyt loukkaajan pyynnöstä olisi toimitettava täydellinen käännös sen valtion virallisella kielellä, missä väitetty loukkaus on tapahtunut. Näin ollen 2 artiklan a alakohdasta ei aiheudu muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

2 artiklan b alakohdan mukaan sopimuksessa ei myöskään rajoiteta sopimusvaltioiden oikeutta määrätä, että eurooppapatenttia koskevan erimielisyyden sattuessa patentinhaltijan on omalla kustannuksellaan toimivaltaisen tuomioistuimen tai tuomioistuimen luonteisen toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä oikeuskäsittelyn yhteydessä toimitettava täydellinen käännös kyseisen valtion virallisella kielellä.

Kielilakia (423/2003) on yleislakina noudatettava muun muassa tuomioistuimissa ja muissa valtion viranomaisissa, jollei erikseen toisin säädetä. Kielilain 2 §:n mukaan tuomioistuimet kuten muutkin valtion viranomaiset voivat antaa parempaa kielellistä palvelua kuin mitä kielilain mukaan edellytetään. Yleisten tuomioistuinten oikeudenkäynnissä käytettävästä kielestä säädetään riita-asioiden osalta oikeudenkäymiskaaren 4 luvussa ja rikosasioiden osalta oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 a luvussa. Hallinnollisessa prosessissa prosessilakina on hallintolainkäyttölaki (586/1996), jonka 77 §:ssä säädetään tulkitsemisesta ja kääntämisestä.

Vaikka tuomioistuimella on käsittelykieltä koskevien säännösten perusteella mahdolli-

suus vaatia tuomioistuimeen toimitetusta asiakirjasta käännös, ehdotetaan, että patenttilakiin otettaisiin asiantilan selkeyttämiseksi asiasta uusi säännös patenttilain 70 p §:n 1 ja 2 momenttiin. Säännöksen lisääminen patenttilakiin olisi myös perusteltua, jotta varmistettaisiin, että käännöksen toimittamiseen velvoitettaisiin Lontoon sopimuksen mukaisesti patentinhaltija.

Artikla 3. Allekirjoitus ja ratifiointi. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimus on avoimna allekirjoittamista varten Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioille 30 päivään kesäkuuta 2001 saakka.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimus on ratifioitava. Ratifioimisasiakirjat on talletettava Saksan liittotasavallan hallituksen huostaan.

Artikla 4. Sopimukseen liittyminen. Artiklan mukaan 3 artiklan 1 kappaleessa mainitun sopimuksen allekirjoittamismääräajan umpeuduttua sopimukseen voi liittyä mikä tahansa Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltio ja mikä tahansa valtio, jolla on oikeus liittyä patenttisopimukseen. Liittymiskirjat on talletettava Saksan liittotasavallan hallituksen huostaan.

Artikla 5. Varaumien kieltö. Artiklan mukaan mikään sopimusvaltio ei saa tehdä tähän sopimukseen varaumia.

Artikla 6. Voimaantulo. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin viimeinen Euroopan patenttisopimuksen kahdeksasta sopimusvaltiosta – mukaan lukien ne kolme valtiota, joissa vuonna 1999 saatettiin eniten eurooppapatentteja voimaan – on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa. Vuonna 1999 suurin määrä eurooppapatentteja saatettiin voimaan Iso-Britanniassa, Ranskassa ja Saksassa. Näistä kolmesta valtiosta Ranska ratifioi sopimuksen viimeiseksi 19 päivänä tammikuuta 2008, mikä mahdollisti Lontoon sopimuksen kansainvälisen voimaantulon 1 päivänä toukokuuta 2008.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuksen voimaantulon jälkeen tapahtuva ratifiointi tai liittyminen tulee voimaan ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamiskuukautta seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Artikla 7. Sopimuksen voimassaolo. Artiklan mukaan sopimus on voimassa toistaiseksi.

Artikla 8. Sopimuksen irtisanominen. Artiklan mukaan sopimusvaltiot voivat sopimuksen oltua voimassa kolme vuotta milloin tahansa irtisanoa sopimuksen. Irtisanomisilmoitus toimitetaan Saksan liittotasavallan hallitukselle. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua irtisanomisilmoituksen vastaanottopäivästä. Irtisanominen ei vaikuta sopimuksen perusteella ennen irtisanomisen voimaantuloa saatuihin oikeuksiin.

Artikla 9. Sopimuksen soveltamisala. Artiklan mukaan sopimusta sovelletaan niihin eurooppapatentteihin, joiden myöntämistä koskeva kuulutus on julkaistu Euroopan patenttilehdessä (European Patent Bulletin) sen jälkeen, kun sopimus on tullut voimaan kyseisen valtion osalta.

Artikla 10. Sopimuksen kielet. Artiklan mukaan tämä sopimus, joka on laadittu yhtenä alkuperäiskappaleena englannin, ranskan ja saksan kielellä ja joista jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Saksan liittotasavallan hallituksen huostaan.

Artikla 11. Jäljennösten toimittaminen ja ilmoitukset. Artiklan 1 kappaleen mukaan Saksan liittotasavallan hallitus teettää ja toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset sopimuksesta kaikkien allekirjoittajavaltioiden tai sopimukseen liittyneiden valtioiden hallituksille.

Artiklan 2 kappaleen mukaan Saksan liittotasavallan hallitus ilmoittaa kappaleessa 1 tarkoitettujen valtioiden hallituksille a) tämän sopimuksen allekirjoittamisista, b) ratifioimis- tai liittymiskirjojen talletuksista, c) tämän sopimuksen voimaantulopäivästä, d) 8 artiklan mukaisista irtisanomisista ja irtisanomisten voimaantulopäivistä.

Artiklan 3 kappaleen mukaan Saksan liittotasavallan hallitus rekisteröi tämän sopimuksen Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristössä.

Sopimus on tehty Lontoossa 17 päivänä lokakuuta 2000 yhtenä alkuperäiskappaleena englannin, ranskan ja saksan kielellä jokaisen tekstin ollessa yhtä todistusvoimainen.

2 Lakiehdotusten perustelut

2.1 Laki Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Perustuslain 95 §:n 1 momentissa edellytetään, että valtiosopimuksen ja muun kansainvälisen velvoitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan voimaan lailla. Perustuslain 95 §:n 3 momentin mukaan laissa kansainvälisen velvoitteen voimaansaattamisesta voidaan säätää, että sen voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

1 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, että Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta tehdyn sopimuksen eli niin kutsutun Lontoon sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta käsitellään jäljempänä yksityiskohtaisten perustelujen 5 kohdassa.

2 §. Pykälä sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen, jonka mukaan lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Tarkoituksena on, että Lontoon sopimuksen edellyttämät patenttilain muutokset tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin Lontoon sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

2.2 Laki patenttilain muuttamisesta

7 §. Patenttilain nykyinen 8 §:n 1 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 7 §:n 1 momentin ensimmäiseksi virkkeeksi, jolloin 8 §:n 1 momentti voidaan kumota. 1 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi siitä, että patenttiviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista patenttihakemuksista. Vastaava säännös sisältyy patenttiasetuksen (669/1980) nykyiseen 7 §:n 1 momenttiin. Ehdotettu 2 momentti vastaisi nykyistä 7 §:n 1 momenttia.

7 a §. Ehdotettu pykälä on uusi. Nykyisin siitä että patenttiviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista hakemuksista sekä päiväkirjaan merkittävistä tiedoista, säädetään patenttiasetuksen 7 §:ssä. Sen mukaan päiväkirjaan merkitään muun muassa hakemuksen päiväkirjanumero sekä luokat, joihin hakemus on luokiteltu samoin kuin muun muassa hakijaa, keksijää ja keksintöä koskevia tietoja. Patenttiasetuksen nykyinen 7 §:n säännös päiväkirjaan merkittävistä tiedoista esitetään nostettavaksi lain tasolle, jolloin patenttiasetuksen 7 § voitaisiin kumota. Hakijan liike- ja ammattisalaisuuksien sekä tuotekehitystyön suojaamiseksi osan päiväkirjaan merkittävistä tiedoista ehdotetaan 2 momentissa tulevan julkiseksi vasta silloin, kun itse hakemus tulee julkiseksi.

Ehdotetussa 1 momentissa lueteltaisiin asiallisesti patenttiasetuksen nykyistä 7 §:n 2 momenttia pääosin vastaavasti ne tiedot, jotka kustakin hakemuksesta merkitään patenttiviranomaisen saapuneista patenttihakemuksista pitämään päiväkirjaan.

Momentin 1 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin hakemuksen päiväkirjanumero sekä 2 kohdan mukaan luokat, joihin hakemus on luokitettu.

Momentin 3 kohdan mukaan asiaa patenttiviranomaisessa käsittelevän tutkijainsinöörin nimi merkittäisiin päiväkirjaan.

Momentin 4-6 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin hakijan, mahdollisen asiamiehen ja sekä keksijän tunnistetiedot sekä 7 kohdan mukaan keksinnön nimitys.

Momentin 8 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin, onko hakemus suomalainen, kansainvälinen vai kansalliseksi patenttihakemukseksi muunnettu eurooppapatenttia koskeva hakemus.

Momentin 9-11 kohtien mukaan päiväkirjaan merkittäisiin patenttiasetuksen nykyisen 7 §:n 2 momentin 8, 9 ja 9 a kohtien mukaiset tekemis- ja saapumispäivät sekä 12 kohdan mukaan etuoikeuden perustana olevaa hakemusta koskevat tiedot, jos etuoikeutta on pyydetty.

Momentin 13 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin kantahakemuksen päiväkirjanumero, jos hakemus on aikaansaatu jakamalla tai lohkaismalla sekä 14 kohdan mukaan jaetun tai lohkaistun hakemuksen päi-

väkirjanumero, jos hakemuksen jakamisella tai lohkaisemisella on syntynyt uusi hakemus.

Momentin 15 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin julkiseksitulopäivä, jos hakemus on tullut patenttilain 22 §:n 3 momentin mukaan julkiseksi.

Momentin 16 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin kansainvälinen hakemusnumero, jos hakemus on kansainvälinen patenttihakemus sekä 17 kohdan mukaan eurooppapatenttia koskevan hakemuksen hakemusnumero, jos hakemus on muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi.

Momentin 18 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin asiassa saapuneet kirjelmät ja suoritettut maksut.

Momentin 19 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin asiassa tehdyt päätökset kuten välipäätökset, hylkäämistä ja sillensä jättämistä koskevat päätökset ja uudelleen käsittelyn johdosta annettavat ilmoitukset ja päätökset.

Perustuslain 12 §:n 2 kohdan mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan jatkuvasti ylläpidettävän diaarin ja muun luettelon merkintä tulee julkiseksi, kun se on tehty, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta kyseisessä tai muussa laissa säädetä. Edellä mainittujen säännösten nojalla patenttihakemuksia koskevaan päiväkirjaan merkityt tiedot ovat nykyisin julkisia siitä lähtien, kun merkinnät on tehty. Nykyinen päiväkirjan julkisuus on ristiriidassa sen kanssa, että itse patenttihakemukset ovat salaisia siihen asti, kunnes patenttihakemus tulee patenttilain 22 §:n mukaan julkiseksi. Ehdotetussa 2 momentissa esitetään, että patenttihakemusten päiväkirjojen julkisuutta muutettaisiin siten, että osa päiväkirjaan merkittävistä tiedoista tulisi julkisiksi vasta silloin, kun itse patenttihakemus tulee patenttilain 22 §:n mukaan julkiseksi. Julkisuuden rajoittaminen tällä tavalla on välttämätöntä patentinhakijan liike- ja ammattisalaisuuksien sekä tuotekehi-

tystyön turvaamiseksi. Ehdotettu sääntely ei merkitse muutosta patenttihakemusten julkisuuteen.

Muutos yhdenmukaistaisi Suomen oikeus-tilaa asian osalta kansainvälisen kehityksen kanssa. Päiväkirjat ovat salaisia itse hakemusten julkiseksi tuloon asti muun muassa Norjassa ja Tanskassa. Myös Euroopan patenttiviraston käytäntönä on ollut, että päiväkirjamerkinnot ovat salaisia kunnes hakemus tulee julkiseksi. Vastaavaa päiväkirjan julkisuutta koskevaa muutosta ehdotetaan esityksessä tehtäväksi myös hyödyllisyysmallihakemuksia koskevan päiväkirjan osalta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan seuraavat päiväkirjaan merkittävät tiedot tulisivat julkiseksi silloin, kun merkintää koskeva patenttihakemus on tullut julkiseksi 22 §:n mukaisesti: 1) luokat, joihin hakemus on luokitettu, 2) asiaa käsittelevän tutkijainsinöörin nimi, 3) keksijän nimi ja osoite, 4) keksinnön nimitys, 5) jos hakemus on kansainvälinen patenttihakemus, kansainvälinen hakemusnumero, 6) jos hakemus on muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi, eurooppapatenttia koskevan hakemuksen hakemusnumero sekä 7) asiassa saapuneet kirjelmät ja suoritettut maksut. Nämä tiedot kuuluvat patentinhakijan liike- ja ammattisalaisuuksien tai tuotekehitystyön piiriin, koska ne kertovat hakijan kilpailijoille, millaisesta keksinnöstä on kysymys ja mitä keksintöjä asianomaiset hakijat ovat kehittäneet edelleen. Näin ne voivat antaa asiantunteville henkilöille tietoja yrityksen tutkimus- ja kehitystyön suunnasta. Tästä syystä kyseisten merkintöjen julkiseksi tulon ajankohtaa on välttämätöntä rajoittaa esitetyllä tavalla. Ehdotuksen mukaan patentinhakija voisi kuitenkin pyytää kaikkien päiväkirjaan merkittävien tietojen julkistamista jo ennen patenttihakemuksen julkiseksituloa.

8 §. Pykälän 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Mainittu momentti siirrettäisiin lakiteknisistä syistä lain 7 §:n 1 momentin ensimmäiseksi virkkeeksi.

Pykälän 5 momentissa säädetään patenttihakemuksessa käytettävästä kielestä. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että hakemus voidaan laatia myös englannin kielellä. Kansallisen patenttihakemuksen jättäminen englanniksi on patenttiasetuksen 3 §:n

mukaan ollut mahdollista vuodesta 1997. Patenttihakemus on voitu tutkia englannin kielellä, jos sitä on pyydetty hakemusta tehtäessä ja kyseessä on ensihakemus eli ensimmäinen kyseistä keksintöä koskeva hakemus. Sen lisäksi, että asiasta vastaisuudessa säädettäisiin lakitasolla, muutoksena nykytilaan olisi, että patenttiviranomainen antaisi pyydettyäessä kaikki hakemusta koskevat päätöksensä englanninkielisinä. Hakemusta ei myöskään tarvitsisi kääntää kokonaan suomeksi tai ruotsiksi ennen sen julkiseksi tuloa kuten nykyisin.

Sääntelyä suomeksi tai ruotsiksi toimitettavien patenttihakemusten osalta ei ehdoteta muutettavaksi. Näin ollen jos patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu vain toisella kotimaisella kielellä, on patenttiviranomaisen huolehdittava, että patenttivaatimukset ovat käännettyinä molemmille kotimaisille kielille ennen kuin ne tulevat julkisiksi. Teknisenä muutoksena patenttihakemuksen julkiseksi tulon ajankohdassa viitataan patenttilain 22 §:ään aiemman 22 §:n 2 momentin sijaan. Käytännössä patentinhakijat toimittavat tavallisesti itse käännökset. Jos patentinhakija ei kuitenkaan toimita käännöksiä, kuten vain harvoin on käytännössä tapahtunut, jää velvollisuus käännosten laatimiseen viime kädessä patenttiviranomaiselle. Hakijan on tällöin suoritettava vahvistettu käännoismaksu.

Jos patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu englannin kielellä, tulee hakijan toimittaa patenttivaatimusten ja tiivistelmän käännos suomeksi tai ruotsiksi ennen kuin hakemus tulee julkiseksi patenttilain 22 §:n mukaisesti. Näin ollen englanninkielisten hakemusten osalta patenttiviranomaisella on velvollisuus huolehtia siitä, että vaatimusten käännos on tarvittaessa eli pyydettyäessä saatavilla toisella kansalliskielellä. Tämä patenttiviranomaisen käännosvelvollisuus syntyy vasta sen jälkeen, kun patentinhakija on itse ensin toimittanut patenttivaatimuksista käännoksen suomeksi tai ruotsiksi. Lisäksi on huomioitava ehdotettu 60 §:n 2 momentti, jossa säädetään väliaikaisen suojan alkamisen ajankohdasta. Jos keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset on 8 §:n 5 momentin mukaan laadittu englannin kielellä, ei väliaikaista suojaa saa ennen kuin patenttivaatimukset on toimitettu patenttiviran-

omaiselle suomeksi tai ruotsiksi. Englannin kielellä laadittujen hakemusten osalta tulee vaatimusten siten olla saatavilla englannin kielen lisäksi suomeksi tai ruotsiksi. Informaation leviämisen vuoksi on englanninkielisten hakemusten yhteydessä perusteltua edellyttää käännöksen toimittamista myös tiivistelmästä suomeksi tai ruotsiksi.

Ehdotetulla 5 momentin muutoksella annettaisiin patenttiviranomaiselle kielilain 2 §:n 3 momentin mukaisesti mahdollisuus antaa patentinhakijoille parempaa kielellistä palvelua. Vastaavasti patentinhakijoille tarjottaisiin mahdollisuus saada patenttiviranomaisen päätökset englannin kielellä koko hakemusprosessin ajan eli patentin myöntämiseen asti. Patenttihakemuksen päätöskielestä säädettäisiin tarkemmin ehdotetussa 8 d §:ssä.

8 d §. Ehdotettu pykälä on uusi. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin tarkemmin lain 8 §:n 5 momentin mukaisten englanninkielellä laadittujen patenttihakemuksen osalta. Pykälän 1 momentin mukaan, jos keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi, hakija voisi valita, että kaikki patenttiviranomaisen hakemusta koskevat päätökset olisivat englanninkielisiä. Kun hakijalle esimerkiksi lain 8 c §:n nojalla annetaan kehotus korjata puutteet tekemispäivän saamiseksi tai siirtämiseksi, kehotus olisi englannin kielellä. Edelleen, esimerkiksi lain 15 §:ssä tarkoitetut välipäätökset samoin kuin 19 §:ssä tarkoitettu patenttiviranomaisen ilmoitus hakemuksen hyväksymisestä olisivat englannin kielellä.

Koska oikeus saada päätökset englannin kielellä koskisi vain hakemusvaihetta, olisivat patentin myöntämisen jälkeiset päätökset suomen tai ruotsin kielellä. Näin ollen patenttiviranomaisen väitteen tai rajoittamisen johdosta antama päätös olisi suomen- tai ruotsinkielinen.

Hakemusta koskevat päätökset olisivat englanniksi, jos patentinhakija on tehnyt asiasta patenttiviranomaiselle kirjallisen pyynnön. Pyyntö englanninkielisestä päätöskielestä on esitettävä patenttihakemusta tehtäessä. Jos hakija on valinnut englannin hakemuksensa päätöskieleksi, kieli säilyisi pääsääntöisesti englantina koko hakemusprosessin ajan.

Ehdotetun 2 momentin mukaan jos hakija ei ole pyytänyt päätöskieleksi englantia hakemusta tehdessään, patenttiviranomainen antaa välipäätöksen, jossa pyydetään hakijaa määräajassa joko toimittamaan käännös patenttihakemuksesta suomeksi tai ruotsiksi tai kirjallisesti pyytämään päätöskieleksi englantia. Jos hakija on vastineessaan välipäätökseen pyytänyt päätöskieleksi englantia, on englanninkielinen patenttihakemus jatkokesittelyn perustana. Jos taas hakija on toimitannut käännöksen patenttihakemuksesta suomeksi tai ruotsiksi, suomen- tai ruotsinkielinen patenttihakemus on jatkokesittelyn perustana.

On patentinhakijan edun mukaista, että englanninkielisten vaatimusten ja tiivistelmän käännös (suomeksi ja ruotsiksi) vastaa englanninkielellä laadittuja patenttihakemusta koskevia asiakirjoja. Pykälän 3 momentin mukaisesti jos patenttiviranomainen hakemusprosessin aikana kuitenkin havaitsee näissä merkittäviä eroavuuksia asiasisällöllisesti tai sanamuodoltaan, on hakijalle ilmoitettava, miltä osin asiakirjoissa on havaittu eroavuuksia ja varattava hänelle tilaisuus korjata käännöksen puutteet tai virheet. Patenttilain 15 § soveltuu tilanteeseen. Jos hakija ei noudata patenttiviranomaisen kehotusta, on hakemus patenttilain 15 §:n 2 momentin mukaan jätettävä sillensä. Jos asiakirjoissa havaittaisiin eroavuuksia vasta myöhemmin, kun hakemuksen käsittely on päättynyt, lakiin lisättäväksi ehdotettu 65 c § tulisi mahdollisesti sovellettavaksi. Ehdotettu 65 c § sisältäisi säännökset käännöksen merkityksestä niissä tapauksissa, joissa patenttia koskevia asiakirjoja ei ole kokonaisuudessaan saatavilla suomeksi tai ruotsiksi.

21 §. Esitetyllä muutoksella huomioitaisiin, että jos hakemuksen hyväksymistä koskeva päätös on 8 d §:n 1 momentin mukaan annettu englannin kielellä, sisältäisi siitä tehtävä julkaisu selityksen englannin kielellä. Vaatimukset ja tiivistelmä ovat englannin kielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä. Mahdollisuudella käyttää englantia yhtäältä vähennetään kansallisten patentinhakijoiden käännöstaakkaa (patentin selitys) ja toisaalta lisätään patenttien ydinosan (patenttivaatimukset) informaatiopitoisuutta patentinhakijoiden kannalta, kun englanninkielisten hakemusten

osalta vaatimukset olisivat saatavilla englannin kielen lisäksi suomeksi tai ruotsiksi.

24 §. Pykälässä säädetään väitteestä. Pykälä muutettaisiin kokonaan. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 2 ja 3 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyisi muuttumattomana 4 ja 5 momentiksi.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että väitteen tekeminen tulisi maksulliseksi. Väitekesittely kestää pitkään sekä vaatii paljon työtä ja huolellista perehtymistä runsaaseen väitemateriaaliin ja kirjeenvaihtoon. Väitekesittely vaatii kahden tutkijan osallistumisen käsittelyyn. Väitekesittelyssä saattaa olla useampia väitteentekijöitä. Myös Euroopan patenttivirusossa ja Tanskan patenttivirusossa väitteentekijän tulee suorittaa maksu. Patentti- ja rekisterihallitus on nettobudjetoitu virasto. Kustannusvastaavuusperiaatteen mukaisesti Patentti- ja rekisterihallituksen perimien maksujen tulee kattaa sen toiminnasta aiheutuneet menot. Vuoden 2009 alusta alkaen on myös tavaramerkkien osalta peritty maksu väitteen tekemisestä rekisteröintiä vastaan.

Ehdotettu 2 momentti antaisi mahdollisuuden saada patentin selityksestä yhdeksän kuukauden väiteaikana käännös suomeksi tai ruotsiksi, kun patenttihakemus on 8 §:n 5 momentin perusteella laadittu englanniksi eikä selityksestä ole olemassa käännöstä. Velvollisuudesta toimittaa patenttivaatimusten ja tiivistelmän käännös säädettäisiin mainitussa 8 §:n 5 momentissa: hakijan tulee toimittaa patenttivaatimusten ja tiivistelmän käännös suomeksi tai ruotsiksi ennen hakemuksen julkiseksi tuloa. Useimmissa tapauksissa englanninkielellä laaditun patentin selitystä ei tarvitsisi lainkaan kääntää. Suhteellisen harvinaisissa väite- ja riitatilanteissa on kolmansien oikeusturvan ja perustuslain 21 §:n kannalta kuitenkin perusteltua, että myös patentin selityksestä on tarvittaessa saatavilla käännös suomeksi tai ruotsiksi.

Väitteen tekemistä harkitseva voisi tarvittaessa pyytää Patentti- ja rekisterihallituksen neuvontapalvelusta apua englanninkielisen selityksen ymmärtämisessä. Tarvittaessa on kuitenkin mahdollisuus pyytää englanninkielisestä selityksestä käännös. Ehdotetun 2 momentin mukaisesti, kun patenttia koske-

va selitys on 8 §:n 5 momentin nojalla laadittu englannin kielellä, patentinhaltijan tulee väiteaikana esitetystä pyynnöstä toimittaa selityksestä käännös suomeksi tai ruotsiksi. Patentinhaltijan tulee toimittaa käännös samalla kielellä, jolla hän on toimittanut vaatimusten käännöksen. Patentinhaltijalla ei ole velvollisuutta toimittaa käännöstä kuin yhdellä kansalliskielellä. Käännös tulisi toimittaa patenttivirusomaisen antamassa määräajassa patenttivirusomaiselle.

Käännöstä pyytänyt osapuoli voi ottaa kantaa käännökseen. Jos patenttivirusomainen tämän seurauksena tai itsenäisesti havaitsee, ettei selityksestä annettu käännös vastaa sitä, mitä englanninkielisessä selityksessä on ilmaistu, annetaan hakijalle kehoitus korjata käännöksen puutteet patenttivirusomaisen antamassa määräajassa. Kun suomen- tai ruotsinkielinen käännös selityksestä on annettu, ovat suomen- tai ruotsinkieliset patenttia koskevat asiakirjat jatkokäsittelyn perustana. Jatkokäsittelyn perustana olevan käännöksen oikeusvaikutukset määräytyvät ehdotetun 65 c §:n mukaan. Koska päätöskieli vaihtuisi patenttivirusomaisessa englannista suomeksi tai ruotsiksi, selkeytetään sitä periaatetta, että patentinhakijan oikeus englanninkieliseen hakemusmenettelyyn ulottuisi vain patentin myöntämiseen asti.

Kuten patenttivaatimusten ja tiivistelmän osalta, vastuu selityksen käännöksen laatimisesta olisi aina patentinhaltijalla. Jos patentinhaltija ei toimita käännöstä tai noudata patenttivirusomaisen kehoitusta korjata käännöksen puutteita patenttivirusomaisen antamassa määräajassa, patenttivirusomainen voi sakon uhalla velvoittaa patentinhaltijan toimittamaan käännöksen tai teettää käännöksen tämän kustannuksella.

Jos väitteentekijä on pyytänyt selityksestä käännöstä ja väitteen johdosta annetusta lopullisesta päätöksestä valitettaisiin lain 27 §:n mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakuntaan, englanninkielellä laaditut patenttia koskevat asiakirjat olisivat jo kokonaisuudessaan käännetty, ja patenttia koskeva päätöskieli vaihtunut suomeksi tai ruotsiksi. Kun suomen- tai ruotsinkielinen käännös on saatavilla, väitteestä tehdyn valituksen käsittely jatkuisi luontevasti suomeksi tai ruotsiksi. Valituskirjelmän laatimisessa ei

olisi mahdollista käyttää muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia. Jos patentin käsittely palautuu takaisin patenttiviranomaiselle esimerkiksi sen jälkeen, kun hakija on esittänyt Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnassa uudet, rajoitetut patenttivaatimukset, käsittely tapahtuisi samoin suomeksi tai ruotsiksi.

Jos väitteentekijä ei ole pyytänyt selityksestä käännöstä, voi sen kääntäminen kuitenkin myöhemmin tulla ajankohtaiseksi. Ehdotetussa 27 a §:ssä säädettäisiin tarkemmin käännösvollisuudesta valitusasian käsittelyn yhteydessä. Vaikkei selityksestä ole pyydetty käännöstä, on patenttiviranomaisen päätöskieli tällöinkin suomi tai ruotsi.

27 a §. Ehdotettu pykälä on uusi. Ehdotetun kansallisen patentin kielijärjestelyn muutoksen myötä voisi kansallisen patentin selitys olla jatkossa saatavilla ainoastaan englanniksi. Patenttilain 2 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 27 a §, jossa säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan mahdollisuudesta velvoittaa selitystä koskevan käännöksen toimittamiseen kansallista patenttia koskevan valitusasian yhteydessä. Lisäksi säädettäisiin patenttiviranomaisen velvollisuudesta kääntää englannin kielellä annettu 26 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös suomeksi tai ruotsiksi valitusasian yhteydessä.

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin keksinnön selityksen, tiivistelmän ja patenttivaatimusten käännöksen toimittamisesta kun patenttiviranomainen on antanut patenttihakemusta koskevan lopullisen päätöksen. Lain 26 §:n 1 momentin mukaan patentinhakija voi hakea muutosta, jos päätös on hänelle vastainen. Jos keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset eivät ole kokonaisuudessaan saatavilla suomeksi tai ruotsiksi eikä patentinhakija ole toimittanut niistä käännöstä, Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta voi viime kädessä määräajassa velvoittaa patentinhakijan toimittamaan puuttuvat käännökset. Näin ollen valituslautakunnassa tulee suomen tai ruotsin kielelle edellytettyjen käännösten olla annettuna. Käytännössä käännösvollisuus koskisi vain selitystä, koska vaatimukset ja tiivistelmä olisi 8 §:n 5 momentin mukaan jo käännetty. Ellei vaatimuksia ja tiivistelmää

kuitenkaan ole toimitettu mainitun 8 §:n 5 momentin mukaisessa määräajassa, käännösvollisuus koskisi kaikkia edellä mainittuja asiakirjoja. Suomen- tai ruotsinkielinen käännös olisi tämän jälkeen kaiken jatkokäsittelyn perustana. Jatkokäsittelyn perustana olevan käännöksen oikeusvaikutukset määräytyvät ehdotetun 65 c §:n mukaan.

Kun ehdotettu 1 momentti koskee patenttihakemusta koskevien asiakirjojen käännöstä, ehdotetussa 2 momentissa säädetään patenttiviranomaisen antaman päätöksen kääntämisestä. Ehdotetun 2 momentin mukaan tulee Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan pyytää patenttiviranomaiselta päätöksestä käännös suomeksi tai ruotsiksi, kun 26 §:n 1 momentin mukaan haetaan muutosta kansallista patenttihakemusta koskevaan lopulliseen päätökseen, joka on 8 d §:n 1 momentin mukaan annettu englannin kielellä. Valituksen käsittely pohjautuisi näin ollen viranomaisen tekemään hallintopäätöksen suomen- tai ruotsinkieliseen viralliseen käännökseen.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin selityksen käännöksen toimittamisesta, kun patentinhaltija tai väitteentekijä hakee 26 §:n 1 momentin mukaan muutosta väitteen johdosta annettuun lopulliseen päätökseen. Patentinhaltija tai väitteentekijä voi hakea päätökseen muutosta, jos se on tälle vastainen. Jos selitystä ei ole saatavilla suomeksi tai ruotsiksi eikä patentinhaltija ole toimittanut siitä käännöstä, Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta voi viime kädessä sakon uhalla velvoittaa patentinhaltijan määräajassa toimittamaan puuttuvan käännöksen tai teettää käännöksen tämän kustannuksella. Patentinhaltijan toimitettua käännöksen olisivat suomen tai ruotsin kielelle käännetty asiakirjat jatkokäsittelyn perustana. Näin selkeytetään sitä periaatetta, että patentinhakijan mahdollisuus saada hakemusta koskevat patenttiviranomaisen päätökset englanninkielisinä ulottuisi vain patentin myöntämiseen asti. Jatkokäsittelyn perustana olevan käännöksen oikeusvaikutukset määräytyvät ehdotetun 65 c §:n mukaan.

27 b §. Ehdotettu pykälä on uusi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi käännöksen korjaamisesta, jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi ja patent-

tiviranomaisen päätöskielenä on englanti. Pykälä vastaa soveltuvin osin eurooppapatentteja koskevaa patenttilain 70 q §:ää. Pykälä koskisi vain tilanteita, joissa englannin kielellä myönnetty patentti on jäänyt patenttiviranomaisen myöntämispäätöksen mukaisena voimaan.

Ehdotetun 1 momentin mukaan jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on 8 §:n 5 momentin perusteella laadittu englanniksi ja päätöskielenä on lain 8 d §:n 1 momentin mukaan englanti, haltijalla on mahdollisuus antaa patenttiviranomaiselle korjattu käännös. Haltijan on suoritettava käännöksen julkaisumaksu. Patenttiviranomaisen tulee kuuluttaa korjauksesta viipymättä suomen ja ruotsin kielellä ja pitää niin pian kuin mahdollista yleisön saatavana korjatun käännöksen jäljennöksiä. Kuulutuksen jälkeen korjattu käännös korvaa alkuperäisen käännöksen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi käännöksen virheellisyyteen perustuvasta ennakkokäyttöoikeudesta. Ehdotuksen mukaan jos joku käännöksen korjauksen tullessa voimaan hyvässä uskossa on alkanut käyttää keksintöä ammattimaisesti hyväksi tässä maassa sellaisella tavalla, joka aikaisemman käännöksen mukaisesti ei aiheuttanut patentinhaltijan oikeuden loukkausta, tai oli ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten, hän saa 71 c §:n 2 ja 3 momentin mukaisen oikeuden.

31 §. Pykälässä säädetään kansainvälisen hakemuksen jatkamisesta Suomen osalta. Jotta kansainvälistä hakemusta voi jatkaa Suomen osalta, on hakemuksesta nykyisin annettava suomen- tai ruotsinkielinen käännös tai jäljennös. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Suomen osalta jatkettavaa kansainvälistä hakemusta koskeva käännös tai jäljennös olisi mahdollista jättää englannin kielellä. Näin kielijärjestely kansainvälisen jatkettun hakemuksen osalta olisi yhdenmukainen ehdotetun kansallisen patentin kielijärjestelyn kanssa, jolla mahdollistetaan kansallisen patenttihakemuksen käsittely englannin kielellä.

33 §. Pykälässä säädetään menettelystä koskien Suomen osalta jatkettua kansainvälistä hakemusta. Kielijärjestelyä kansainvälisen jatkettun hakemuksen osalta esitetään muutettavaksi siten, että se olisi yhdenmu-

kainen ehdotetun kansallisen patentin kielijärjestelyn kanssa. Tästä syystä ehdotetaan pykälän 3 momenttia muutettavaksi siten, että jäljennökset voidaan toimittaa myös englannin kielellä.

50 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan täsmennettäväksi, että pakkoluvan myöntämisestä, pakkoluvan ehtojen muuttamisesta taikka pakkoluvan kumoamisesta vastaa lain 65 §:n 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 2 momentti. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 816/2006 on mahdollistettu se, että EU:ssa voidaan myöntää pakkolisenssejä myös lääkkeiden viemiseksi sellaisiin kehitysmaihin, joiden oma valmistuskapasiteetti lääkealalla on riittämätön. Ehdotetun momentin ensimmäisessä virkkeessä todettaisiin lähinnä informaatiotarkoituksessa, että kansanterveysongelmista kärsiviin maihin vietävien lääkkeiden valmistusta koskevien patenttien pakkolisenssoinnista on voimassa, mitä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 816/2006 säädetään. Mainittu asetus on sinänsä Suomessa suoraan sovellettavaa oikeutta.

Momentin toisessa virkkeessä säädettäisiin kansallisesta viranomaisesta, jolla on toimivalta myöntää pakkolisenssejä mainitun asetuksen nojalla. Ehdotuksen mukaan tämä viranomainen olisi sama kuin 1 momentissa mainittu eli lain 65 §:n 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin. Ehdotus perustuu asetuksen 3 artiklaan, jonka mukaan säädöksen nojalla tapahtuvasta pakkolisenssien myöntämisestä vastaavana toimivaltaisena viranomaisena toimii jäsenvaltiossa se, jolla on kyseisen valtion patenttilainsäädäntöön perustuva toimivalta myöntää pakkolisenssejä, ellei jäsenvaltio toisin päätä.

60 §. Pykälään lisättäväksi ehdotetun 2 momentin mukaan lain 60 §:n 1 momentissa tarkoitettua väliaikaista suojaa voisi saada ainoastaan sillä edellytyksellä, että patenttivaatimukset olisi toimitettu patenttiviranomaiselle suomeksi tai ruotsiksi. Muutos on tarpeellinen kolmannen osapuolen oikeusturvan kannalta, sillä patenttivaatimukset määräävät patentin suoja-alan laajuuden.

Patenttivaatimusten suomen- tai ruotsinkielinen käännös on toimitettava patenttiviranomaiselle ennen kuin hakemus 22 §:n mu-

kaan tulee julkiseksi. Väliaikainen suoja alkaisi hakemuksen julkiseksitulon ajankohdasta, jos vaadittu käännös on toimitettu. On patentinhakijan edun mukaista toimittaa käännös jo ennen hakemuksen julkiseksituloa. Ellei käännöstä ole toimitettu hakemuksen julkiseksituloon mennessä, väliaikainen suoja alkaa vasta siitä päivästä, jolloin käännös toimitetaan.

65 b §. Ehdotettu pykälä on uusi. Koska ehdotetun kansallisen patentin kielijärjestyksen muutoksen myötä voisi kansallisen patentin selitys olla jatkossa saatavilla ainoastaan englanniksi, on tarpeellista säätää selvyyden vuoksi tuomioistuimen mahdollisuudesta velvoittaa käännöksen toimittamiseen kansallista patenttia koskevan riita- ja rikosasian yhteydessä. Ehdotettu pykälä on soveltuvien osin yhdenmukainen eurooppapatenttien osalta ehdotetun 70 p §:n 1 ja 2 momentin kanssa. Tuomioistuimella on mahdollisuus velvoittaa käännöksen toimittamiseen jo nykysääntelyn nojalla, mutta pykälä olisi oikeustilaa selkeyttävä ja määrittäisi käännöksen toimittamiseen velvoitetun osapuolen. Pykälä turvaa myös osaltaan perustuslain 21 §:n mukaisen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksen toteutumista.

Ehdotetussa 1 momentissa annetaan tuomioistuimelle mahdollisuus kansallista patenttia koskevassa patenttilain 65 §:n 1 momentissa tarkoitetussa riita-asiassa velvoittaa patentinhaltija tai muu, jolla on patentinhaltijalta johdettu oikeus käyttää puhevaltaa patentin nojalla eli esimerkiksi yksinomaisen lisenssinhaltija, toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Käännöksen tarpeellisuus jäisi tuomioistuimen harkintaan. Ne riita-asiat, joita ehdotettu 1 momentti koskee, ovat muun muassa asioita, jotka koskevat patentin mitättömyyttä ja patentinloukkausta. Patenttijulkaisu sisältää keksinnön selityksen, patenttivaatimukset ja tiivistelmän patenttilain 21 §:n mukaisesti. Käännöksen toimittamiseen velvoitettu olisi momentin mukaisesti patentinhaltija tai muu, jolla on patentinhaltijalta johdettu oikeus käyttää puhevaltaa patentin nojalla, riippumatta siitä, onko tämä asiassa kantajana tai vastaajana. Jotta tuomioistuimella olisi tarvittavat keinot tehostaa velvoitetta, sisältäisi momentti myös uhkia, joita tuomioistuin voi-

si asettaa pyyntönsä tehosteeksi. Momentin mukaan jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa kantajana, voi tuomioistuin velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sille. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu osapuoli on asiassa vastaajana, voi tuomioistuin velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös voidaan teettää tämän kustannuksella.

Ehdotetussa 2 momentissa säädetään vastaavasti tuomioistuimen mahdollisuudesta velvoittaa käännöksen toimittamiseen kansallista patenttia koskevan rikosasian yhteydessä. Ehdotetun momentin mukaan käännöksen toimittamiseen voitaisiin velvoittaa patentinhaltija asianomistajana yksin ajamassaan rikosasiassa tai patentinhaltija, joka käyttää puhevaltaa virallisen syyttäjän ajamassa rikosasiassa. Jotta tuomioistuimella olisi tarvittavat keinot tehostaa velvoitetta, sisältäisi momentti myös uhkia, joita tuomioistuin voi asettaa pyyntönsä tehosteeksi. Kun kyseessä on virallisen syyttäjän ajama rikosasia, jossa asianomistaja käyttää puhevaltaa, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös voidaan teettää asianomistajan kustannuksella. Jos asianomistaja ei käytä puhevaltaa virallisen syyttäjän ajamassa asiassa, käännöksen toimittamiseen voitaisiin velvoittaa virallinen syyttäjä. Koska käännöksen toimittaminen tuomioistuimen pyynnön perusteella kuuluu virallisen syyttäjän virkavelvollisuuksien täyttämiseen, ei momentissa ole tarpeellista säätää mahdollisista velvoitteen tehosteista virallisen syyttäjän osalta. Kun kyseessä on asianomistajan yksin ajama rikosasia, voi tuomioistuin velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sille.

65 c §. Ehdotettu pykälä on uusi. Ehdotetussa pykälässä säädetään tilanteesta, jossa 8 §:n 5 momentin perusteella englannin kielellä laaditusta patenttihakemuksesta tehty käännös ei vastaa mainittua englanninkielistä asiakirjaa. Pykälä kattaisi myös tilanteet, joissa englanninkielisestä patenttia koskevasta asiakirjoista ei kokonaisuutena ole olemassa käännöstä suomeksi tai ruotsiksi. On esimerkiksi mahdollista, että väitteentekijä ei ole pyytänyt 24 §:n 2 momentin perusteella selityksestä käännöstä. Tällöin 24 §:n 2 mo-

mentissa tarkoitettuja suomen- tai ruotsinkielisiä patenttia koskevia asiakirjoja ei ole olemassa.

Ehdotetun 1 momentin mukaan jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on patenttilain 8 §:n 5 momentin perusteella laadittu englanniksi eikä mainitussa momentissa, 8 d §:n 2 momentissa, 24 §:n 2 tai 3 momentissa taikka 27 a §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitettu käännös vastaisi sitä, mitä englanninkielisissä asiakirjoissa on ilmaistu, patenttisuoja käsittäisi vain sen, mikä ilmenee sekä käännöksestä että englannin kielellä olevista asiakirjoista. Soveltamistilanteena olisi esimerkiksi patentin loukkausta koskeva riita- asia. Momentti vastaisi sisällöllisesti soveltuvin osin nykyistä eurooppapatenttia koskevaa 70 p §:n 1 momenttia.

Kansallista patenttia koskeva hakemus käsitellään patenttiviranomaisessa pääsääntöisesti suomeksi tai ruotsiksi. Patentinhakija voisi 8 §:n 5 momentin ja 8 d §:n 1 momentin perusteella kuitenkin saada hakemuksen päätöskieleksi englannin jättäessään patenttihakemuksen englanninkielisenä. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lain 52 §:n mukaisessa mitättömyysoikeudenkäynnissä ainoastaan patenttiviranomaisen päätöskielellä olevien asiakirjojen sanamuoto olisi tällöin todistusvoimainen. Toisin kuin 1 momentti 2 momentti koskisi näin ollen vain tilanteita, joissa englannin kielellä myönnetty patentti on jäänyt patenttiviranomaisen myöntämispäätöksen mukaisena voimaan. Todistusvoimaisuudella tarkoitettaisiin tässä sitä, että päätöskielellä olevien asiakirjojen sisältö olisi tuomioistuimen päätöksen perusteena. Mainittujen asiakirjojen sisältö olisi siten ratkaiseva, jos 8 §:n 5 momentissa tarkoitettu käännös ei vastaisi päätöskielellä olevia asiakirjoja.

Ehdotettu 2 momentti vastaisi sisällöltään soveltuvin osin nykyistä eurooppapatentteja koskevaa 70 p §:n 2 momenttia. Suomen osalta voimaan saatettujen eurooppapatenttien mitätöintiä koskevista oikeudenkäynneistä kantajat ovat käytännössä aina antaneet toimivaltaiselle tuomioistuimelle eurooppapatenttijulkaisusta Patentti- ja rekisterihallitukselle toimitetun suomenkielisen version. Jos asianosaisten kesken on esiintynyt riitaa siitä, miten tiettyä ilmaisua pitää tulkita, on

käytetty hyväksi alkuperäistä eli Euroopan patenttiviraston rekisteröimää eurooppapatenttijulkaisua.

70 a §. Nykyisen pykälän 1 virkkeen mukaisesti lisäsuojatodistuksista on voimassa, mitä lääkkeiden ja kasvinuojeluaineiden lisäsuojatodistuksista annetuissa asetuksissa säädetään. Mainitut asetukset ovat sinänsä Suomessa suoraan sovellettavaa oikeutta. Ehdotetulla lakiteknisellä muutoksella huomioitaisiin, että lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 469/2009 on kumottu aikaisempi lääkkeiden lisäsuojatodistuksen aikaansaamisesta annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1768/92. Lääkkeiden lisäsuojatodistusasetuksen kodifioitu toisinto annettiin 6 päivänä toukokuuta 2009.

Lääkkeiden lisäsuojatodistusasetuksen 13 artiklassa säädetään lisäsuojatodistuksen voimassaolosta. Lisäsuojatodistus tulee voimaan peruspatentin laillisen voimassaolon päättyessä ajaksi, joka vastaa peruspatenttihakemuksen hakemispäivän ja ensimmäisen yhteisössä myönnetyn myyntiluvan myöntämispäivän välillä kulunutta aikaa, vähennettynä viidellä vuodella. Lisäsuojatodistus on voimassa enintään viisi vuotta sen voimaantulopäivästä.

Lastenlääkkeiden osalta lisäsuojatodistuksen voimassaoloaikaa on kuitenkin mahdollista jatkaa kuudella kuukaudella. Voimassaoloajan jatkaminen perustuu 12 päivänä joulukuuta 2006 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1901/2006 lastenlääkkeistä.

Koska mainitun lastenlääkeasetuksen kaikki lisäsuojatodistusta koskevat säännökset sisältyvät lääkkeiden lisäsuojatodistusasetuksen kodifioituun toisintoon (EY) N:o 469/2009, ei lain 70 a §:n 1 momenttiin ole tarpeen lisätä erillistä viittausta lastenlääkeasetukseen. Esimerkkinä mainittakoon juuri lääkkeiden lisäsuojatodistusasetuksen 13 artiklan 3 kohta, jonka mukaan lastenlääkeasetuksen 36 artiklaa sovellettaessa jatketaan 13 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyjä voimassaoloaikoja kuudella kuukaudella. Myös muut lastenlääkeasetuksesta johtuneet muutokset on sisällytetty lisäsuojatodistusasetuksen kodifioituun toisintoon.

Nykyisen 70 a §:n 1 momentin mukaan lisäsuojatodistuksista on lisäksi voimassa, mitä tässä luvussa säädetään. Lakitekstin selkeyden vuoksi 70 b ja c §:ssä ehdotetaan täsmennettäväksi sitä, milloin kyse on tavanomaisen kasvinsuojeluaineiden tai lääkkeiden lisäsuojatodistuksen sijasta lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamisesta.

70 b §. Pykälässä säädetään kansallisesta toimivaltaisesta viranomaisesta, jolle lisäsuojatodistusta koskeva hakemus tehdään. Ehdotuksen mukaan lisäsuojatodistusta koskevan hakemuksen lisäksi myös lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaolon jatkamista koskeva hakemus tehtäisiin Patentti- ja rekisterihallitukselle.

Muutos perustuu lääkkeiden lisäsuojatodistusasetukseen (EY) N:o 469/2009, jossa on huomioitu lastenlääkeasetuksen (EY) N:o 1901/2006 mahdollistama pidennys lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloaikaan.

Lääkkeiden lisäsuojatodistusasetuksen 1 artiklassa 'voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus' on määritelty tarkoittamaan hakemusta todistuksen voimassaoloajan jatkamiseksi mainitun asetuksen 13 artiklan 3 kohdan ja lastenlääkeasetuksen 36 artiklan mukaisesti.

Lääkkeiden lisäsuojatodistusasetuksen 9 artiklan mukaan todistushakemus on jätettävä sen jäsenvaltion toimivaltaiselle patenttivirastolle, joka myönsi peruspatentin tai jonka puolesta se myönnettiin ja jossa markkinoille saattamista koskeva lupa saatiin, jollei jäsenvaltio nimeä toista viranomaista tähän tarkoitukseen. Samoin todistuksen voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus on 9 artiklan mukaan jätettävä asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

70 c §. Pykälässä säädetään lisäsuojatodistusta koskevista maksuista. Pykälä muutettaisiin selkeyden vuoksi kokonaan. Pykälän 1 momentti sisältäisi nykyiset säännökset lääkkeiden lisäsuojatodistuksen hakemus- ja vuosimaksuista. Uuden 2 momentin mukaisesti myös lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaolon jatkamista koskevasta hakemuksesta tulisi suorittaa hakemusmaksu. Samoin jatketusta lisäsuojatodistuksesta tulee suorittaa vuosimaksu.

Hakemusmaksun osalta muutosehdotus perustuu lääkkeiden lisäsuojatodistusasetuksen (EY) N:o 469/2009 8 artiklan 4 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että todistusta tai todistuksen voimassaoloajan jatkamista haettaessa on suoritettava maksu. Lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskevasta hakemuksesta perittävän maksun suuruus määriteltäisiin asetuksessa Patentti- ja rekisterihallituksen maksullisista suoritteista lisäsuojatodistushakemuksesta säädettyinä erillisenä maksuna.

Asetuksen 12 artiklassa säädetyn perusteella jäsenvaltiot voivat lisäksi edellyttää, että lisäsuojatodistuksesta on suoritettava vuosimaksuja. Nykyisin lisäsuojatodistuksen haltijan on suoritettava vahvistettu vuosimaksu jokaiselta peruspatentin voimassaoloajan päättymisen jälkeen alkavalta maksuvuodelta. Saman käytännön ehdotetaan koskevan lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista.

Lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkaminen voidaan asetuksen 16 artiklan mukaan peruuttaa, jos se on myönnetty asetuksen (EY) N:o 1901/2006 36 artiklan säännösten vastaisesti. Kuten nykyisin on käytäntö patenttien osalta, hakemus- ja vuosimaksuja ei tällaisessa tilanteessa palautettaisi.

70 e §. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä myös lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamisen hakemisessa ja myöntämisessä noudatettavasta menettelystä. Muutos perustuu lääkkeiden lisäsuojatodistusasetukseen (EY) N:o 469/2009, jossa on huomioitu lastenlääkeasetuksen (EY) N:o 1901/2006 mahdollistama pidennys lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloaikaan.

Pykälää ehdotetaan lisäksi muutettavan lakiteknisesti siten, että asetuksen sijasta viitattaisiin valtioneuvoston asetuksen.

70 h §. Pykälässä säädetään siitä, miten eurooppapatentti saa oikeusvaikutuksen Suomessa. Oikeusvaikutuksen saamisen edellytyksenä on eurooppapatenttia koskevien käännosten toimittaminen Patentti- ja rekisterihallitukselle sekä käännoksen julkaisumaksun maksaminen. Pykälässä myös säädetään niistä toimenpiteistä, joita patenttiviranomaisen on käännoksen osalta suoritettava. Pykä-

lää ehdotetaan muutettavaksi sen seurauksena, että Suomen ehdotetaan liittyvän Lontoon sopimukseen. Lisäksi pykälän sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi, jotta siinä käytetty käsitteistö vastaisi paremmin nykyisen Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklassa käytettyä käsitteistöä.

Pykälän ensimmäistä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä ei enää puhuta hakijasta ja patentinhaltijasta vaan ainoastaan patentinhaltijasta, koska käännös on toimitettava Euroopan patenttinviraston jo myöntämästä patentista. Pykälän ensimmäistä momenttia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että käännöksen toimittamiselle vahvistettu kolmen kuukauden määräaika ilmeneisi laista. Aikaisemmin määräaika on ollut ainoastaan patenttiasetuksessa. Tarkoitus on korostaa patentinhaltijalle tämän oleellisen määräajan merkitystä sekä koota samaa tilannetta koskevat säännökset yhteen. Myös Ruotsissa ja Tanskassa on määräaika siirretty asetuksesta lakiin.

Eurooppapatentin voimaansaattamisen yhteydessä vaadittavista käännöksistä ehdotetaan säädettäväksi uudessa 2 momentissa. Nämä käännöksiä koskevat vaatimukset täyttävät Lontoon sopimuksen käännöksille asetamat edellytykset. Lontoon sopimuksen mukaan sopimusvaltio ei voi vaatia käännöstä useammalla kuin yhdellä kielellä. Koska patenttivaatimusten käännöstä ei voida vaatia sekä suomeksi että ruotsiksi, ehdotetaan, että patenttivaatimuksista tulee toimittaa käännös väestön valtakielellä eli suomeksi. Ruotsin kielen asemaa eurooppapatenttien yhteydessä ei ehdoteta muutettavaksi. Kuten aikaisemminkin patentinhaltija voi toimittaa käännöksen ruotsinkielisenä patentinhaltijan oman kielen ollessa ruotsi. Jos kaikki hakijat voisivat toimittaa käännöksen joko suomen- tai ruotsinkielisenä, olisi todennäköistä, että suurin osa käännöksistä toimitettaisiin ainoastaan ruotsiksi. Näin patentinhaltijan ei tarvitsisi teettää erillistä käännöstä eurooppapatentin voimaansaattamista varten Suomen osalta, vaan hän voisi käyttää samaa käännöstä kuin mitä hän käyttäisi saattaessaan eurooppapatenttinsa voimaan Ruotsissa. Patenttinformaation mahdollisimman laajan leviämisen vuoksi on kuitenkin tarpeellista turvata patenttivaatimuksia koskevien käännösten

saatavuus myös suomen kielellä. Suomenkielisten patenttivaatimusten toimittamisvelvollisuus myös auttaa osaltaan ylläpitämään patenttialan sanastoa suomen kielellä. Näistä syistä on tarpeen edellyttää, että käännökset toimitettaisiin pääasiassa suomeksi.

Ehdotettu säännös on perustuslain 17 §:n 2 momentin mukainen, jossa turvataan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä. Ehdotettu säännös merkitsee kuitenkin poikkeusta kielilain 10 §:n 1 momentin säännöksestä, jonka mukaan valtion viranomaisessa ja kaksikielisessä kunnallisessa viranomaisessa jokaisella on oikeus käyttää suomea tai ruotsia, koska kyseisessä säännöksessä ei ole perustuslain mukaista oman kielen edellytystä. Oikeushenkilöiden osalta oikeus jättää käännös ruotsin kielellä määräytyisi kielilain 11 §:n mukaisesti oikeushenkilön pöytäkirjakielen mukaan; jos oikeushenkilön pöytäkirjakieli olisi ruotsi, käännös voitaisiin jättää ruotsin kielellä. Oikeuskäytännössä (KKO 1993:153) on katsottu, että henkilö voi olla kaksikielinen. Tällöin hänen oma kielensä on joko suomi tai ruotsi ja yksittäistapauksessa näistä kahdesta kielestä se, jota asianomainen itse haluaa käyttää. Tästä korkeimman oikeuden ratkaisukäytännöstä ei ole tarkoitus poiketa.

Jos käsittelykielenä Euroopan patenttinvirastossa on ollut englanti, ja patentti on myönnetty tällä kielellä, ei muuta käännöstä suomen- tai ruotsinkielisten patenttivaatimusten lisäksi vaadita. Lontoon sopimus ei anna mahdollisuutta vaatia patentinhaltijaa toimitamaan patentin selitystä sen käsittelykielellä, jos patentti on myönnetty sopimusvaltion nimeämällä kielellä. Jos eurooppapatentin käsittelykielenä on ollut englanti, ei patentinhaltijalla ole siis velvollisuutta toimittaa patentin selitystä englanninkielisenä Suomen patenttinviranomaiselle. Englanninkielinen selitys on saatavissa elektronisesti Euroopan patenttinvirastosta. Vaatimusten käännöksen sisältävässä julkaisussa on linkitys Euroopan patenttinviraston julkaisemaan englanninkieliseen selitykseen. Patentin selityksestä on kuitenkin aina mahdollisuus toimittaa käännös suomeksi. Patentinhaltija voi siis toimittaa suomenkielisen käännöksen myös silloin, jos

patentti on myönnetty englanninkielisenä. Jos patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, voi myös tässä tilanteessa käännöksen toimittaa ruotsinkielisenä.

Jos eurooppapatentti sitä vastoin on myönnetty jollain muulla Euroopan patenttiviraston virallisista kielistä eli saksaksi tai ranskaksi, tulee patentin selityksestä toimittaa käännös Suomen patenttiviranomaiselle julkaistavaksi. Patentinhaltija voi valita, antaa ko hän patentin selityksestä käännöksen Suomen patenttiviranomaiselle suomeksi vai englanniksi. Patentinhaltija voi antaa selityksen myös sekä suomeksi että englanniksi. Jos patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, voi selityksestä antaa käännöksen ruotsinkielisenä. Jos käännöstä ei toimita asianmukaisesti ja oikealla kielellä patenttiviranomaiselle, ei eurooppapatentti saa oikeusvaikutusta Suomessa. Tällöin kuitenkin patenttilain 71 a §:n 1 momentti soveltuu.

Pykälän 3 momentti vastaa aiempaa pykälän 2 momenttia.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan tehtävän tekninen muutos. Koska asiakirjat ovat saatavilla Suomen patenttiviranomaisesta nykyisin tavallisesti elektronisessa muodossa, ehdotetaan neljännessä lauseessa puhuttavaksi käännöksistä käännösten jäljennösten sijaan. Kuten nykyisin patenttiviranomaisen on huolehdittava siitä, että eurooppapatentin patenttivaatimukset ovat tarvittaessa eli pyydettyäessä saatavilla suomen ja ruotsin kielellä.

70 p §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 ja 2 momentti, jolloin nykyinen 1 ja 2 momentti siirtyisi 3 ja 4 momentiksi. Ehdotus perustuu Lontoon sopimuksen 2 artiklan b alakohtaan, jossa annetaan sopimusvaltioille mahdollisuus säätää siitä, että toimivaltaiset tuomioistuimet tai tuomioistuimen luonteiset toimivaltaiset viranomaiset voivat eurooppapatenttia koskevan riita-asian yhteydessä velvoittaa patentinhaltijan toimittamaan koko eurooppapatentista käännöksen asianomaisen valtion kielelle.

Tuomioistuimella on mahdollisuus velvoittaa käännöksen toimittamiseen jo nykyisäntelyn nojalla, mutta ehdotettu 1 ja 2 momentti olisi oikeustilaa selkeyttävä ja määritteli käännöksen toimittamiseen velvoitetun osapuolen. Pykälä turvaa myös osaltaan perustuslain 21 §:n mukaisen oikeudenmukaisen

oikeudenkäynnin vaatimuksen toteutumista. Tuomioistuimen mahdollisuudesta velvoittaa käännöksen toimittamiseen on lisätty säännös myös Ruotsin patenttilakiin siinä yhteydessä, kun Ruotsi liittyi Lontoon sopimukseen.

Käännöksen vaatimisen tarve perustuu siihen, että Lontoon sopimukseen liittymisen myötä patenttia koskevat asiakirjat eivät enää välttämättä olisi kokonaisuudessaan saatavilla suomeksi tai ruotsiksi. Usein ainoastaan eurooppapatentin patenttivaatimukset olisivat saatavilla suomeksi (tai ruotsiksi) ja patentin selitys mahdollisine piirustuksineen olisi englanniksi. Ehdotetun 1 momentin mukaan olisi tuomioistuimella, joka käsittelee eurooppapatenttia koskevaa 65 §:ssä tarkoitettua riita-asiaa, mahdollisuus vaatia myös eurooppapatentin selityksestä käännös sillä kielellä, jolla patenttivaatimukset on toimitettu patenttiviranomaiselle, jos sellaista ei ole ennestään saatavissa. Ne riita-asiat, joita ehdotettu 1 momentti koskee, ovat muun muassa asioita, jotka koskevat eurooppapatentin mitättömyyttä ja patentinloukkausta. Euroopan patenttisopimuksen sovellutussäännön 73 mukaisesti eurooppapatentin julkaisu käsittelee patentin selityksen tarvittaessa piirustuksineen sekä vaatimukset. Vastaavasti patenttijulkaisun osalta säädetään patenttilain 21 §:ssä. Käännöksen tarpeellisuus patentin selityksestä jäisi siis tuomioistuimen harkintaan. Velvollisuus toimittaa käännös selityksestä olisi patentinhaltijalla tai muulla, jolla olisi patentinhaltijalta johdettu oikeus käyttää puhevaltaa patentin nojalla eli esimerkiksi yksinomaisella lisenssinhaltijalla. Jotta tuomioistuimella olisi tarvittavat keinot tehostaa velvoitetta, sisältäisi momentti myös uhkia, joita tuomioistuin voisi asettaa pyyntönsä tehosteeksi. Momentin mukaan jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa kantajana, voi tuomioistuin velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään silensä. Jos käännökseen toimittamiseen velvoitettu osapuoli on asiassa vastaajana, voi tuomioistuin velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös voidaan teettää tämän kustannuksella.

Ehdotetussa 2 momentissa säädetään vastaavasti tuomioistuimen mahdollisuudesta velvoittaa käännöksen toimittamiseen eurooppapatenttia koskevan rikosasian yhtey-

dessä. Ehdotetun momentin mukaan käännöksen toimittamiseen voitaisiin velvoittaa patentinhaltija asianomistajana yksin ajamassa rikosasiassa tai patentinhaltija, joka käyttää puhevaltaa virallisen syyttäjän ajamassa rikosasiassa. Jotta tuomioistuimella olisi tarvittavat keinot tehostaa velvoitetta, sisältäisi momentti myös uhkia, joita tuomioistuimella voisi asettaa pyyntönsä tehosteeksi. Kun kyseessä on virallisen syyttäjän ajama rikosasia, jossa asianomistaja käyttää puhevaltaa, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös voidaan teettää asianomistajan kustannuksella. Jos asianomistaja ei käytä puhevaltaa virallisen syyttäjän ajamassa asiassa, käännöksen toimittamiseen voitaisiin velvoittaa virallinen syyttäjä. Koska käännöksen toimittaminen tuomioistuimen pyynnön perusteella kuuluu virallisen syyttäjän virkavelvollisuuksien täyttämiseen, ei momentissa ole tarpeellista säätää mahdollisista velvoitteen tehosteista virallisen syyttäjän osalta. Kun kyseessä on asianomistajan yksin ajama rikosasia, voi tuomioistuin velvoittaa käännöksen toimitamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä.

Ehdotus on asiallisesti yhdenmukainen kansallisten patenttien osalta ehdotetun 65 b §:n kanssa.

2.3 Laki hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta

6 §. Hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että rekisteriviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista hyödyllisyysmallihakemuksista. Vastaava säännös sisältyy hyödyllisyysmallioikeudesta annetun asetuksen (1419/1991) nykyiseen 7 §:n 1 momenttiin.

6 a §. Ehdotettu pykälä on uusi. Nykyisin siitä, että rekisteriviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista hakemuksista sekä päiväkirjaan merkittävistä tiedoista, säädetään hyödyllisyysmallioikeudesta annetun asetuksen 7 §:ssä. Sen mukaan päiväkirjaan merkitään muun muassa hakemuksen tekemispäivä ja hakemusnumero sekä kansainvälisen patenttiluokituksen mukaiset luokat, joihin hakemus on luokiteltu samoin kuin muun muassa hakijaa, keksijää ja keksintöä koskevia tietoja. Hyödyllisyysmallioikeudesta annetun

asetuksen nykyinen 7 §:n säännös päiväkirjaan merkittävistä tiedoista esitetään nostettavaksi lain tasolle, jolloin hyödyllisyysmallioikeudesta annetun asetuksen 7 § voitaisiin kumota. Hakijan liike- ja ammattisalaisuuksien sekä tuotekehitystyön suojaamiseksi osan päiväkirjaan merkittävistä tiedoista ehdotetaan 2 momentissa tulevan julkiseksi vasta silloin, kun itse hakemus tulee julkiseksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 18 §:n mukaan.

Ehdotetussa 1 momentissa lueteltaisiin asiallisesti hyödyllisyysmalliasetuksen nykyistä 7 §:n 2 momenttia pääosin vastaavasti ne tiedot, jotka kustakin hakemuksesta merkitään rekisteriviranomaisen hyödyllisyysmallihakemuksista pitämään päiväkirjaan.

Momentin 1 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin hakemuksen tekemispäivä ja hakemusnumero sekä 2 kohdan mukaan kansainvälisen patenttiluokituksen mukaiset luokat, joihin hakemus on luokiteltu.

Momentin 3-5 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin hakijan, mahdollisen asiamiehen ja sekä keksijän tunnistetiedot sekä 6 kohdan mukaan keksinnön nimitys.

Momentin 7 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin päivä, jolloin patenttihakemus on tehty tai katsotaan tehdyksi, jos hakemus on saatu muuntamalla aiemmin tehdystä patenttihakemuksesta.

Momentin 8 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin etuoikeuden perustana olevaa hakemusta koskevat tiedot, jos etuoikeutta on pyydetty.

Momentin 9 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin, onko hakemus suomalainen vai kansainvälinen hakemus vaiko hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 8 tai 8 a §:n mukaisesti hyödyllisyysmallihakemukseksi muunnettu eurooppapatenttia koskeva hakemus.

Momentin 10 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin, jos hakemus on kansainvälinen hakemus, kansainvälinen tekemispäivä sekä päivä, jona hakemusta on hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 45 d §:n mukaisesti jatkettu tai jona hakemus on patenttilain 38 §:n mukaan tehty.

Momentin 11 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin Euroopan patenttisopimuksen mukainen tekemispäivä ja päivä, jolloin ha-

kemus on tehty muuntamista varten rekisteriviranomaiselle, jos hakemus on muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi.

Momentin 12 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin alkuperäisen hakemuksen päiväkirjanumero ja tekemispäivä, jos hakemus on tehty jakamalla sekä 13 kohdan mukaan uuden hakemuksen päiväkirjanumero, jos hakemuksen jakamisella on syntynyt uusi hakemus.

Momentin 14 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin julkiseksitulopäivä, jos hakemusasiakirjat ovat hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 18 §:n mukaan tulleet julkisiksi.

Momentin 15 kohdan mukaan päiväkirjaan merkitään kansainvälinen hakemusnumero, jos hakemus on kansainvälinen hakemus sekä 16 kohdan mukaan eurooppapatenttia koskevan hakemuksen hakemusnumero, jos hakemus on hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 8 tai 8 a §:n mukaisesti muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi.

Momentin 17 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin, onko hakemuksesta pyydetty hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 12 §:n mukaista tutkimusta.

Momentin 18 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin asiassa saapuneet kirjelmät ja suoritettut maksut.

Momentin 19 kohdan mukaan päiväkirjaan merkittäisiin asiassa tehdyt päätökset kuten välipäätökset, hylkäämistä ja sillensä jättämisestä koskevat päätökset ja uudelleen käsittelyn johdosta annettavat ilmoitukset ja päätökset.

Perustuslain 12 §:n 2 kohdan mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan jatkuvasti ylläpidettävän diaarin ja muun luettelon merkintä tulee julkiseksi, kun se on tehty, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta kyseisessä tai muussa laissa säädetä. Edellä mainittujen säännösten nojalla hyödyllisyysmallihakemuksia koskevaan päivä-

kirjaan merkityt tiedot ovat nykyisin julkisia siitä lähtien, kun merkinnät on tehty. Nykyinen päiväkirjan julkisuus on ristiriidassa sen kanssa, että itse hyödyllisyysmallihakemus on salainen siihen asti, kunnes se on tullut hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 18 §:n mukaan julkiseksi. Ehdotetussa 2 momentissa esitetään, että hyödyllisyysmallihakemuksia koskevan päiväkirjan julkisuutta rajoitettaisiin siten, että osa päiväkirjaan merkittävistä tiedoista tulisi julkisiksi vasta silloin, kun itse hyödyllisyysmallihakemus tulee hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 18 §:n mukaan julkiseksi. Julkisuuden rajoittaminen tällä tavalla on välttämätöntä hyödyllisyysmallioikeuden hakijan liike- ja ammattisalaisuuksien sekä tuotekehitystyön turvaamiseksi. Ehdotettu sääntely ei merkitse muutosta hyödyllisyysmallihakemusten julkisuuteen. Vastaavaa päiväkirjan julkisuutta koskevaa muutosta ehdotetaan esityksessä tehtäväksi myös patenttihakemuksia koskevan päiväkirjan osalta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan seuraavat päiväkirjaan merkittävät tiedot tulisivat julkisiksi silloin, kun merkintää koskeva hyödyllisyysmallihakemus on tullut julkiseksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 18 §:n mukaisesti: 1) kansainvälisen patenttiluokituksen mukaiset luokat, joihin hakemus on luokitettu, 2) keksijän nimi ja osoite, 3) keksinnön nimitys, 4) jos hakemus on kansainvälinen hakemus, kansainvälinen hakemusnumero, 5) jos hakemus on muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi, eurooppapatenttia koskevan hakemuksen hakemusnumero sekä 6) asiassa saapuneet kirjelmät ja suoritettut maksut. Nämä tiedot kuuluvat hyödyllisyysmallioikeuden hakijan liike- tai ammattisalaisuuksien tai tuotekehitystyön piiriin, koska ne kertovat hakijan kilpailijoille, millaisesta keksinnöstä on kysymys ja mitä keksintöjä asianomaiset hakijat ovat kehittäneet edelleen. Näin ne voivat antaa asiantuntemille henkilöille tietoja yrityksen tutkimus- ja kehitystyön suunnasta. Tästä syystä kyseisten merkintöjen julkiseksi tulon ajankohtaa on välttämätöntä rajoittaa esitetyllä tavalla. Ehdotuksen mukaan hakija voisi kuitenkin pyytää kaikkien päiväkirjaan merkittävien tietojen julkistamista jo ennen hyödyllisyysmalli-

oikeutta koskevan hakemuksen julkiseksi-
loa.

3 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkempia säännöksiä patenttihakemukselta, kuulutuksesta patenttiasioissa, hakemusasiakirjojen painattamisesta, väitemenettelystä, rajoittamismenettelystä patenttiviranomaisessa, lakkauttamismenettelystä, patenttirekisteristä ja sen pitämisestä sekä patenttiviranomaisesta voidaan patenttilain 74 §:n 1 momentin nojalla antaa valtioneuvoston asetuksella. Ehdotetut lainmuutokset edellyttävät patenttiasetuksen (669/1980) muuttamista. Asetusmuutos sisältäisi tarkemmat säännökset muun muassa kielestä, jolla patenttia koskevien asiakirjojen käännös on toimitettava, jos asiakirjaa ei ole laadittu patenttilain 8 §:n 5 momentin mukaisella kielellä.

Tarkempia säännöksiä hyödyllisyysmallihakemuksesta, hyödyllisyysmallirekisteristä ja sen pitämisestä sekä rekisteriviranomaisen tehtävistä voidaan hyödyllisyysmallilain 47 §:n nojalla antaa valtioneuvoston asetuksella. Ehdotettu hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muutos edellyttää hyödyllisyysmallioikeudesta annetun asetuksen (1419/1991) täsmentämistä.

4 Voimaantulo

Lontoon sopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuksen voimaantuloajankohta on sitä kuukautta seuraavan neljännen kuukauden ensimmäinen päivä, jolloin viimeinen Euroopan patenttisopimuksen kahdeksasta sopimusvaltiosta – mukaan lukien ne kolme valtiota, joissa vuonna 1999 saatettiin eniten eurooppapatentteja voimaan – talletti ratifioimis- tai liittymiskirjansa. Vuonna 1999 eurooppapatentteja saatettiin eniten voimaan Iso-Britanniassa, Ranskassa ja Saksassa. Näistä kolmesta valtiosta Ranska ratifioi sopimuksen viimeiseksi 19 päivänä tammikuuta 2008, mikä mahdollisti Lontoon sopimuksen kansainvälisen voimaantulon 1 päivänä toukokuuta 2008.

Niiden valtioiden osalta, jotka ratifioivat Lontoon sopimuksen tai liittyvät siihen myö-

hemmin, sopimus tulee 6 artiklan 2 kappaleen mukaan voimaan ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamiskuukautta seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Lontoon sopimusta käsitellyt kansallinen työryhmä arvioi, että Suomen liittymisellä Lontoon sopimukseen olisi haitallisia taloudellisia vaikutuksia tiettyihin toiminnanharjoittajaryhmiin kuten kääntäjille ja patenttiasiamiehille. Yhtenä keinona haitallisten vaikutusten lieventämiseksi pohdittiin siirtymäkauden tarpeellisuutta. Työryhmä esitti, että mahdollisen siirtymäkauden tarpeellisuus sekä sen pituus tulisi arvioida lausunkierroksella saadun palautteen perusteella. Lausunnonantajat, jotka tukivat Suomen liittymistä Lontoon sopimukseen, toivoivat yleisesti, että sopimukseen liittyttäisiin mahdollisimman pikaisella aikataululla. Muun muassa patenttiasiamiesten ja kääntäjien edustajat toivoivat taas kolmen vuoden pituista siirtymäaikaa. Myös muun pituisia ehdotuksia sopimuksen voimaantulon ajankohdaksi esitettiin.

Koska on oletettavissa, että eri toiminnanharjoittajaryhmät ovat voineet valmistautua Lontoon sopimukseen liittymisen aiheuttamiin muutoksiin kansallisen valmistelun aloittamisesta, elokuusta 2008 lähtien ja viimeistään työryhmän toimikauden päätyttyä kesäkuussa 2009, pitkälle siirtymäkaudelle ei enää ole tarvetta. Lontoon sopimuksen voimaansaattamista koskeva laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana. Jotta kansallinen täytäntöönpano voidaan asianmukaisesti toteuttaa, on tarkoitus menetellä siten, että eduskunnan vastaus sopimuksen hyväksymisestä esitellään normaalisti tasavallan presidentille, mutta liittymiskirjan tallettamista lykätään muutamalla kuukaudella. Näin varmistutaan siitä, että kansalliset täytäntöönpanotoimenpiteet ehditään suorittaa ennen kuin Suomi kansainvälisesti sitoutuu sopimukseen. Sopimukseen liittymisen jälkeen sopimus tulisi Suomen osalta voimaan Lontoon sopimuksen 6 artiklan 2 kappaleen mukaisesti Suomen liittymiskirjan tallettamiskuukautta seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Esitykseen sisältyvien patenttilain ja hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muut-

tamista koskevien lakiehdotusten ehdotetaan tulevan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Patenttilakiin ja hyödyllisyysmallioikeudesta annettuun lakiin esitettyjen muutosten, myös niiden jotka eivät suoraan johdu Lontoon sopimuksesta, voimaansaattamisen on tarkoitus tapahtua samanaikaisesti, kun Lontoon sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

5 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen.

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulokäytännön mukaan tämä perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, 1) jos se koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä taikka 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa tai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (ks. PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Yleisperustelujen kansainvälistä sääntelyä käsittelevässä jaksossa on käsitelty Euroopan patenttisopimusta. Valtiosopimuksia voidaan muuttaa osapuolten välisellä sopimuksella ja alkuperäisen sopimuksen muutosta koskevaa sopimusta, tässä tapauksessa Lontoon sopi-

musta, pidetään itsenäisenä sopimuksena. Valtioneuvosto katsoo, että Euroopan unionin oikeuden nykyisessä kehitysvaiheessa kyseessä olevasta asiasta ei toistaiseksi ole unionintasoista sääntelyä. Tämän vuoksi Lontoon sopimuksen määräykset on katsottava tässä vaiheessa kokonaan Suomen toimivaltaan kuuluviksi.

Lontoon sopimuksessa on useita määräyksiä, jotka edellä esitetyn mukaisesti kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen 1 artiklan 2 kappaleessa määrätään sopimusvaltioista, joilla ei ole Euroopan patenttiviruson kanssa yhtään yhteistä virallista kieltä. Kappaleen mukaan näiden valtioiden tulee luopua Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua käännösvaatimuksista, jos eurooppapatentti on myönnetty jollakin kyseisen sopimusvaltion nimeämällä Euroopan patenttiviruson virallisella kielellä tai käännetty tälle kielelle ja patenttihakemus on toimitettu Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Saman artiklan kappaleessa 3 todetaan, että kappaleessa 2 tarkoitettut valtiot voivat jatkossakin vaatia patenttivaatimusten toimittamista käännettyinä yhdelle kyseisen maan virallisista kielistä Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa säädetyllä tavalla. Eurooppapatentti kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä vaadittavista käännöksistä säädetään patenttilain 70 h §:ssä, jota esitetään muutettavaksi Lontoon sopimukseen liittymisen edellyttämällä tavalla. Koska Lontoon sopimuksen 1 artiklan 2 ja 3 kappaleiden mukaisten määräysten täytäntöönpano edellyttää muutoksen tekemistä patenttilakiin, kuuluu artikla siten lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 2 artiklassa määrätään käännöksistä riitatilanteissa. 2 artiklan b alakohdan mukaan sopimusvaltiot voivat määrätä, että eurooppapatenttia koskevan erimielisyyden sattuessa patentinhaltijan on omalla kustannuksellaan toimivaltaisen tuomioistuimen tai tuomioistuimen luonteisen toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä oikeuskäsittelyn yhteydessä toimitettava täydellinen käännös kyseisen valtion virallisella kielellä. 2 artiklan b alakohtaa vastaava säännös ehdotetaan lisättäväksi uudeksi patenttilain 70 p §:n 1 ja 2

momentiksi. Artikla kuuluu siten lainsäädännön alaan.

6 Käsittelyjärjestys

Esitys sisältää ehdotuksen Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan soveltamista koskevan sopimuksen voimaansaattamislaki, joka olisi blanketimuotoinen. Tämän lisäksi esitys sisältää ehdotuksen laiksi patenttilain muuttamisesta, jossa olisivat ne säännökset, joita sopimuksen määräysten voimaansaattaminen edellyttää sekä eräitä yksittäisiä, Lontoon sopimukseen liittymisestä riippumattomia muutoksia. Esitys sisältää myös ehdotuksen laiksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta, joka sisältää Lontoon sopimukseen liittymisestä riippumattoman hyödyllisyysmallilain muutoksen.

6.1 Lontoon sopimuksen voimaansaattamislakiehdotus

Käsittelyjärjestyksen kannalta merkityksellisimpiä ovat ne Lontoon sopimuksen määräykset, jotka liittyvät siihen kieleen, jolla sopimusvaltioilla on oikeus edellyttää käännösten toimittamista (1 artiklan 2 ja 3 kappaleet).

Perustuslain 17 §:ssä säädetään oikeudesta omaan kieleen ja kulttuuriin. Pykälän 1 momentin mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Pykälän 2 momentin mukaan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samantyyppisten perusteiden mukaan. Kielellisiä oikeuksia sääntelevä yleislaki on kielilaki (423/2003).

Lontoon sopimuksen 1 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltion, jolla ei ole Euroopan patenttioviraston kanssa yhtään yhteistä virallista kieltä, tulee luopua Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista käännösvaatimuksista, jos eurooppapatentti on myönnetty jollakin kyseisen maan nimeämällä Euroopan patenttioviraston virallisella kielellä tai käännetty tälle

kielelle ja patenttihakemus on toimitettu Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Artiklan 3 kappaleen mukaan kappaleessa 2 tarkoitetut valtiot voivat jatkossakin vaatia patenttivaatimusten toimittamista käännettyinä yhdelle kyseisen maan virallisista kielistä Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa säädetyllä tavalla.

Lontoon sopimuksen 1 artiklan 3 kappaleen mukaan olisi mahdollista, että eurooppapatentin voimaansaattamiseksi Suomessa vaadittaisiin eurooppapatentin vaatimuksista käännos suomeksi tai ruotsiksi. Sopimus ei näin ollen ole ristiriidassa perustuslain kielellisiä oikeuksia koskevien säännösten kanssa.

Lontoon sopimukseen ei sisälly sellaisia määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakien 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Hallituksen näemyksen mukaan sopimus voidaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislaki voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

6.2 Laki patenttilain muuttamisesta

Lontoon sopimus

Lontoon sopimus ei mahdollista sitä, että käännöksiä voitaisiin vaatia Suomen molemmilla kansalliskielillä, suomeksi ja ruotsiksi. Myöskään aiemmin Euroopan patenttisopimuksen 65 artikla ei ole mahdollistanut käännösten vaatimista useammalla kuin yhdellä kyseisen valtion virallisella kielellä. Tästä syystä Euroopan patenttisopimukseen liittymisen yhteydessä päädyttiin siihen, että artiklan 65 mukaiset käännökset tulisi toimittaa pääsääntöisesti suomen kielellä. Euroopan patenttisopimukseen liittymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 161/1995) asiaa perusteltiin muun ohella sillä, että käännökset ovat tarpeellisia patenttiasiakirjoihin sisältyvän teknisen tietouden saattamiseksi kotimaisen teollisuuden, elinkeinoelämän ja keksijöiden tietoisuuteen. Tällöin pidettiin todennäköisenä sitä, että ulkomaiset hakijat jättäisivät patentointikustannuksia säästääkseen käännökset todennäköisesti aina ruotsiksi, jos käännöksiä ei nimenomaisesti vaadittaisi suomenkielisinä. Katsottiin myös,

että Patentti- ja rekisterihallitus voisi yleensä hankkia Ruotsista eurooppapatentin tai eurooppapatenttia koskevan hakemuksen vaatimusten ruotsinkieliset käännökset.

Hallituksen esityksessä lähdettiin siitä, että eurooppapatenttien kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä toimitettavat käännökset tuli toimittaa aina suomenkielisinä. Eduskuntakäsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta kiinnitti kuitenkin huomiota esityksen ristiriitaan perustuslain kanssa, koska patenttilain 70 h § esitettyssä muodossaan esti ruotsinkielistä hakijaa tai patentinhaltijaa käyttämästä suomalaisessa viranomaisessa omaa kieltään. Perustuslakivaliokunnan mukaan ristiriita oli kuitenkin poistettavissa lisäämällä patenttilain 70 h §:n 1 momenttiin esimerkiksi seuraava virke: ”Jos hakijan tai patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, voi käännös kuitenkin olla ruotsinkielinen.” (PeVL 19/1995 vp) Perustuslakivaliokunta totesi, että ulkomaalainen yhtiö voisi näin jättää ruotsinkielisen käännöksen, mikäli sen pöytäkirjakieli on ruotsi; tytäryhtiöllä tätä mahdollisuutta ei olisi, jos emoyhtiön kieli on muu kuin ruotsi. Perustuslakivaliokunnan lausunnon seurauksena patenttilain 70 h §:ää täydennettiin mahdollisuudella toimittaa asiakirjojen käännökset ruotsiksi, jos hakijan tai patentinhaltijan oma kieli on ruotsi.

Kuten jo edellä on todettu, myöskään Lontoon sopimuksen perusteella käännöksiä patenttivaatimuksista ei ole mahdollista vaatia useammalla kuin yhdellä kielellä. Näin ollen käännöksiä patenttivaatimuksista ei voi vaatia sekä suomeksi että ruotsiksi. Edellä esitetyt aiemmassa hallituksen esityksessä mainitut perustelut ovat kuitenkin edelleen asiallisesti relevantteja. Tästä syystä esitetään, ettei nykyisin omaksuttua eurooppapatentteja koskevaa kielisääntelyn lähtökohtaa suomen ja ruotsin kielten osalta muutettaisi. Näin käännökset Lontoon sopimukseen liittymisen myötäkin tulisi toimittaa pääsääntöisesti suomeksi. Patentinhaltijoilla, joiden oma kieli on ruotsi, tulee kuitenkin olla mahdollisuus jättää vaatimusten käännös ruotsiksi. Näin ehdotetaan, että patenttilain 70 h §:n säännös mahdollisuudesta käyttää ruotsinkieltä pidettäisiin asiallisesti samansisältöisenä kuin nykyisin. Sääntely ei merkitsisi poikkeusta perustuslain 17 §:ään, jossa nimenomaisesti

turvataan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään joko suomea tai ruotsia.

Ruotsinkielisten käännösten toimittamisen salliminen ainoastaan niiltä, joiden oma kieli on ruotsi, merkitsee kuitenkin poikkeusta kielilain 10 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan jokaisella on oikeus käyttää valtion viranomaisessa suomea tai ruotsia. Kielilain 10 §:n 1 momentissa oikeutta käyttää suomen tai ruotsin kieltä ei ole sidottu henkilön omaan kieleen. Kielilain 3 §:n mukaan kielilaki on yleislaki, joten siitä voidaan poiketa erityislainsäädännössä. Tällöinkään ei saa poiketa perustuslain kielellisiä oikeuksia koskevista säännöksistä.

Lontoon sopimus itsessään saattaa välillisesti vaikuttaa suomen kielen asemaan patenttialalla. Sopimusta on kuitenkin pidettävä eurooppalaisen patenttijärjestelmän kehittämisen ja kustannusten alentamisen kannalta välttämättömänä. Sopimukseen liittymisen yhteydessä on kuitenkin pyrittävä huolehtimaan siitä, että negatiiviset vaikutukset kansallisiin kieliin pysyvät mahdollisimman pieninä. Tässä suhteessa ehdotuksen perustuslainmukaisuuden arvioinnissa on otettava huomioon myös perustuslain 17 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan sekä tähän liittyen kielilain 35 §, jossa toistetaan julkisen vallan velvollisuus ja jonka 3 momentin mukaan viranomaisten tulee toiminnassaan vaalia maan kielellistä kulttuuriperintöä ja edistää molempien kansalliskielten käyttämistä. Jos olosuhteet sitä edellyttävät, julkisen vallan on ryhdyttävä erityistoimenpiteisiin kansallisiin liittyvien sivistyksellisten tai yhteiskunnallisten tarpeiden turvaamiseksi. Julkisen vallan on säännösten mukaan edistettävä molempien kansalliskielten käyttämistä. Jos käännösten jättämistä ruotsin kielellä ei rajoitettaisi, olisi seurauksena yllä mainitut negatiiviset seuraukset suomen kielen kannalta. Ruotsin kielen osalta vastaavia negatiivisia seurauksia ei ole, koska Suomessa voimaansaattettavien eurooppapatenttien vaatimusten käännökset on tavallisesti toimitettu Ruotsiin ruotsiksi, ja Patentti- ja rekisterihallituksen

on mahdollista saada ruotsinkieliset vaatimukset elektronisesti Ruotsista. Ratkaisua, jonka käytännön seurauksena olisi suomen kielen aseman olennainen heikentyminen patenttialalla, ei voitaisi pitää perustuslain 17 §:n 2 momentin ja kielilain 35 §:n mukaisena. Kun lisäksi ehdotuksessa on huolehdittu niiden patentinhaltijoiden, joiden oma kieli on ruotsi, mahdollisuudesta toimittaa käännökset ruotsinkielisinä, on ehdotusta kokonaisuutena arvioiden pidettävä perustuslain mukaisena.

Kansallisen patentin kielijärjestelyn muutos

Varallisuusarvoiset immateriaalioikeudet kuuluvat perustuslain 15 §:ssä vahvistetun omaisuuden suojan piiriin. Erityisesti patenteja on pidettävä merkittävänä varallisuusarvoisina etuina. Ne ovat keskeisessä asemassa myös yritysten kilpailuedellytysten kannalta.

Yritysten tulee sopeutua yleisten kilpailuedellytystensä muuttumiseen. Uudistuksella pyritään ottamaan huomioon se tosiasiallinen toimintaympäristö, jossa suomalaiset keksijät ja yritykset toimivat. Kuten edellä on tuotu esiin, patenttiala on erittäin kansainvälistä ja yrityksillä on kasvava tarve käyttää englannin kieltä hakemuksissaan. Esityksellä mahdollistettaisiin se, että hakija voi saada englanninkielellä laadittua patenttihakemustaan koskevat patenttiviranomaisen päätökset englannin kielellä koko hakemusprosessin ajan. Esityksessä ei heikennetä mahdollisuutta käyttää patenttihakemuksen kielenä suomea tai ruotsia. Kun Lontoon sopimuksen myötä eurooppapatentin voi saattaa voimaan Suomessa siten, että se on saatavilla pääosin englanniksi, tulee yhä suurempi määrä Suomessa voimassa olevista patenteista olemaan jatkossa pääosin englannin kielellä. Ehdotuksen mukaan kieltä koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kansallisten patenttien osalta sääntely olisi sopusoinnussa eurooppapatentteja koskevan sääntelyn kanssa. Uudistuksella pyritään suojaamaan perustuslain 15 §:ssä turvattuja varallisuusarvoisia patenttioikeuksia yhä tehokkaammin. Samalla edistetään kansallisen patentin kilpailukykyisyyttä vaihtoehtoihin keksintöjen suojamuotoihin verrattuna.

Ehdotuksen käsittelyjärjestyksen arvioinnin kannalta merkityksellinen on perustuslain 17 §, jossa säädetään oikeudesta omaan kieleen ja kulttuuriin. Perusoikeuslainsäädännön yhteydessä annetun hallituksen esityksen (HE 309/1993) mukaan perustuslain 17 §:n tarkoituksena on turvata suomen ja ruotsin kielen asema. Perusteluissa myös todetaan, että pykälällä ei ole tarkoitettu muutosta kansalliskielten asemaan, vaan se lähtee kansalliskielten yhdenvertaisuuden turvaamisesta ja oikeudesta käyttää kansalliskieliä tuomioistuimissa ja viranomaisissa.

Ehdotetun uudistuksen kannalta merkityksellisenä voidaan pitää sitä, että kielilain 2 §:n 3 momentissa annetaan viranomaisille mahdollisuus antaa parempaa kielellistä palvelua kuin mitä kielilaissa edellytetään. Myös kielilain 9 §:n mukaan erityislainsäädännössä voidaan säätää oikeudesta käyttää viranomaisissa muita kieliä kuin suomen, ruotsin ja saamen kieltä. Perustuslakivaliokunnan mietinnön mukaan (PeVM 9/2002) kielilain 2 §:n 3 momentin säännöstä voidaan soveltaa myös muihin kieliin kuin suomeen ja ruotsiin. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että kielilaki ei ole 3 momentin mukaan esteenä antaa parempaa kielellistä palvelua kuin tässä laissa turvataan. Perustuslakivaliokunta toteaa pitävänsä tärkeänä, että säännös ymmärretään ilmauksena periaatteesta, joka ei ulotu vain suomen ja ruotsin kielen käyttöön vaan jättää viranomaiselle mahdollisuuden ottaa vastaan asiakirjoja ja antaa palvelua myös muilla kielillä silloin, kun kenenkään oikeudet eivät kärsi tämän johdosta. Perustuslakivaliokunnan mukaan hallinnossa ja tuomioistuimissa asioivat joutuvat kansainvälistymisen myötä yhä useammin tukeutumaan vieraskielisiin asiakirjoihin, ja tällöin on kuitenkin kohtuutonta edellyttää asiakirjan käännöstä, jos viranomaisen vaikeuksitta ymmärtää sen sisällön eivätkä mahdolliset toiset asianosaiset vaadi kääntämistä.

Hallitus katsoo, että perustuslain 17 §:n tarkoituksena on turvata se, että jokaisella on mahdollisuus käyttää viranomaisessa omaa kieltään. Perustuslain 17 § ei kuitenkaan hallituksen käsityksen mukaan estä sitä, että viranomaisella voisi toimia myös muilla kuin kansallisilla kielillä. Ehdotettu kansallisen

patentin kielijärjestelyn muutos antaisi patentinhakijalle oikeuden jättää patenttihakemus englanniksi ilman velvollisuutta kääntää patenttiselitystä kansalliselle kielelle kuten nykyisin. Patentinhakijalla olisi tällöin myös oikeus saada patenttihakemustaan koskevat päätökset englannin kielellä. Ehdotettu kansallisen patentin kielijärjestelyn muutos ei heikentäisi kenenkään oikeutta käyttää perustuslain mukaisesti omaa kieltään viranomaisessa, vaan ainoastaan tarjoaisi heille mahdollisuuden käyttää asiointikielenään englantia. Tästä syystä hallitus katsoo, ettei muutos olisi ristiriidassa perustuslain kanssa.

Kansallisen patentin kielijärjestelyä koskevaa muutosta arvioitaessa on huomioitava myös perustuslain 17 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Ehdotuksen mukaan vaatimukset ja tiivistelmä tulee toimittaa suomeksi tai ruotsiksi, ja patenttivilanomaisen on tarvittaessa huolehdittava niiden kääntämisestä toiselle näistä kielistä. Ehdotuksella ei kajota siihen lähtökohtaan, että suomen- ja ruotsinkielisellä väestöllä tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään (PeVL 21/2009; HE 309/1993).

Kolmannen osapuolen kannalta on tärkeää, ettei esityksellä heikennetä tämän oikeusturvaa. Tästä syystä esitystä on tarpeellista arvioida myös perustuslain 21 §:ssä säädetyn oikeusturvan valossa. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Oikeusturvan näkökulmasta tarkasteltuna lakiehdotuksen 27 a ja 65 b § sisältävät riittävät takeet oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksen täyttymiseksi. Lakiehdotuksen 27 a §:ssä säädetään Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan mahdollisuudesta velvoittaa patenttia koskevien asiakirjojen kääntämiseen valitusasian yhteydessä. Myös valituksen käsittely perustuisi aina suomen- tai ruotsinkielisiin asiakirjoihin. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden toteutuminen on näin huomioitu myös Patentti- ja rekisterihal-

lituksen valituslautakunnan osalta (esim. PeVL 9/2007 vp). Ehdotetun 65 b §:n mukaan tuomioistuimella on mahdollisuus velvoittaa patentinhaltijaa toimittamaan patenttijulkaisusta käännös.

Kansallisen patentin kielijärjestely esitetään toteutettavaksi siten, ettei kolmansien oikeusasemaa muutoinkaan vaaranneta. Kolmansilla osapuolilla olisi jatkossakin mahdollisuus saada patenttien oikeudellisesti merkityksellisimmistä osasta eli patenttivaihtimuksesta tieto omalla kielellään siitä lähtien, kun patenttihakemus on tullut julkiseksi. Kolmansilla osapuolilla olisi lakiehdotuksen 24 §:n 2 momentin mukaan mahdollisuus väiteaikana pyytää myös patentin selitysosasta käännös samalle kielelle, jolla vaatimusten käännös on toimitettu. Lakiehdotuksen 27 b §:n 2 momentissa säädetään kolmansien ennakkokäyttöoikeudesta, kun patenttiasiakirjan alkuperäinen käännös on ollut virheelinen.

Aineellisen patenttioikeuden näkökulmasta ehdotettu uudistus ei merkitse olennaista muutosta nykyiseen oikeustilaan eikä nykyisiä oikeusturvakeinoja heikennetä. Käytännössä ehdotus merkitsee patentinhakijoille vapaaehtoista menettelyä, jossa patentinhakija voi saada englanninkielellä laadittua patenttihakemusta koskevat patenttivilanomaisen päätökset englanninkielisinä aina patentin myöntämiseen asti. Patentti- ja rekisterihallituksella on arvioitu olevan tosiasialliset edellytykset suoriutua uudistuksesta aiheutuvista uudenaikaisista tehtävistä.

Patenttihakemuksia koskevan päiväkirjan julkisuutta koskeva muutos

Ehdotetun patenttihakemuksia koskevan päiväkirjan julkisuutta koskevan muutoksen käsittelyjärjestyksen arvioinnin kannalta merkityksellinen on perustuslain 12 §:n 2 momentti. Sen mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perusoikeusuudistukseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 309/1993 vp) mukaan tallennejulkisuudesta voidaan joutua poik-

keamaan erilaisten tärkeiden intressien vuoksi. Esimerkkeinä tällaisista mainitaan muun muassa yksityisyyden suoja ja liikesalaisuudet. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 43/1998 vp) todetaan, että perustuslain sisältämänä oikeusnormina on voimassa asiakirjojen julkisuus. Perustuslakivaliokunta toteaa, että julkisuutta voidaan rajoittaa välttämättömien syiden vuoksi. Perustuslakivaliokunnan mukaan salassapitovelvoitteen on näin ollen täytettävä kolme edellytystä 1) salassapito perustuu välttämättömiin syihin 2) sen perusteet määritellään laintasoisella säännöksellä, jolla 3) julkisuutta rajoitetaan erikseen.

Osa päiväkirjaan merkittävistä tiedoista kuten keksinnön nimitys sekä luokat, joihin hakemus on luokiteltu, paljastavat erityisesti samalla alalla toimiville hakijan kilpailijoille tietoja, jotka ovat ristiriidassa sen kanssa, että itse hakemukset ovat salaisia siihen asti kunnes ne patenttilain 22 §:n mukaan ovat tulleet julkisiksi. Vaikka päiväkirjaan sisältyvät tiedot ovat sinänsä teknisiä, voi osa näistä tiedoista antaa asiantunteville henkilöille liikesalaisuuksina pidettäviä tietoja yrityksen tutkimus- ja kehitystyön suunnasta. Jotta voidaan turvata hakijoiden liike- ja ammatillisuuksien säilyminen sekä heidän suorittamansa tuotekehitystyö, on tarpeellista rajoittaa sellaisten päiväkirjamerkintöjen julkiseksitulon ajankohtaa, jotka sisältävät liike- ja ammatillisuuksia tai patentinhakijan tuotekehitystyötä koskevia tietoja. Sellaiset päiväkirjan merkinnät, jotka eivät sisältäisi kyseisiä tietoja, tulisivat viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti julkisiksi silloin, kun merkintä on tehty.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt liike- ja ammatillisuuksien sekä teknologisen tai muun kehittämistyön turvaamista laissa säädettyinä välttämättöminä syinä (PeVL 19/2010 vp). Näin ollen ehdotetulle päiväkirjan julkisuutta koskevalle muutokselle on laissa säädetty välttämätön syy.

Perustuslakivaliokunta toteaa edellä mainitussa lausunnossaan (PeVL 19/2010 vp) julkisuusrajoituksen oikeasuhtaisuuden kannalta olevan tärkeää, että salassapidolle on asetettu laissa takaraja, jonka jälkeen asiakirjat tule-

vat julkisiksi. Lakiehdotuksen 7 a §:n 2 momentin mukaan liike- tai ammatillisuuksia sekä tuotekehitystyötietoja sisältävät päiväkirjamerkinnät tulisivat julkisiksi samanaikaisesti itse patenttihakemusten julkiseksi tulon kanssa. Näin ollen salassapidolle on asetettu laissa takaraja.

Sääntelyn muutoksesta seuraa se, että ehdotetussa 7 a §:n 2 momentissa tarkoitetut päiväkirjamerkinnät, jotka koskevat ennen julkiseksi tuloa sillensä jätettyjä, peruutettuja tai hylättyjä patenttihakemuksia eivät tule julkisiksi, koska tässä tapauksessa myöskään itse hakemukset eivät tule julkisiksi. Perustuslakivaliokunta toteaa edellä mainitussa lausunnossaan että, jos viranomaisen on salassapidon määräajan kuluessa päättänyt jättää hakemuksen sillensä tai sen hylätä, asiakirjat tulevat julkisiksi vain siinä tapauksessa, että hakija pyytää hakemuksen uudelleen käsiteltäväksi tai hakee muutosta. Perustuslakivaliokunta jatkaa, että tällöinkin voidaan viranomaisen ratkaisusta huolimatta katsoa kyseessä olevan yhä tapauksessa kyseessä olleiden intressien suojaaminen ja näin ollen välttämätön syy salassapitoon.

Se, ettei osa päiväkirjatiedoista ole julkisia niin kauan kuin itse hakemukseen ei ole julkinen, ei myös vaikuta kolmansien ja erityisesti kilpailijoiden oikeudelliseen asemaan. Päiväkirjamerkintää koskevia asiakirjoja, jotka eivät ole tulleet julkisiksi, ei voida luovuttaa muille kuin hakijalle tai hänen valtuuttamalleen. Ehdotettu sääntely ei merkitse muutosta itse patenttihakemusten julkisuuteen.

Yllä mainituin perustein päiväkirjajulkisuutta koskevaa muutosehdotusta ei voida pitää ongelmallisena perustuslain 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun viranomaisen asiakirjajulkisuuden kannalta.

Hallituksen näkemyksen mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

6.3 Laki hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta

Esityksessä esitetään rekisteriviranomaisen hyödyllisyysmallihakemuksista pitämisen päiväkirjan julkisuutta koskevaa muutosta, jonka mukaan osa päiväkirjaan merkittävistä

tiedoista tulisi julkisiksi silloin, kun itse hyödyllisyysmallihakemus on hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 18 §:n mukaan tullut julkiseksi. Ehdotus vastaa edellisessä kappaleessa kuvattua patenttihakemuksia koskevan päiväkirjan julkisuudesta ehdotettua muutosta ja siihen liittyy vastaavasti perustuslain 12 §:n 2 momentin säännös viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen ja muiden tallenteiden julkisuudesta.

Kappaleessa 6.2 esiintuotujen perusteluiden mukaisesti ehdotusta ei voida pitää ongelmallisena perustuslain 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun viranomaisen asiakirjajulkisuuden kannalta. Lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Koska esitys on merkityksellinen perustuslain säännösten kannalta, ehdotetaan harkittavaksi, tulisiko esityksestä hankkia perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Lontoossa 17 päivänä lokakuuta 2000 tehdyn Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta tehdyn sopimuksen.

Koska kysymyksessä olevaan sopimukseen sisältyy lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.**Laki****Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta Lontoossa 17 päivänä lokakuuta 2000 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat

määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

2.

Laki**patenttilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan patenttilain (550/1967) 8 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 407/1980, *muutetaan* 7 §, 8 §:n 5 momentti, 21 ja 24 §, 31 §:n 1 momentti, 33 §:n 3 momentti, 50, 70 a—70 c, 70 e ja 70 h §,

sellaisina kuin niistä ovat, 7 § ja 8 §:n 5 momentti laissa 407/1980, 21 ja 70 a § laissa 243/1997, 24 § laeissa 243/1997 ja 896/2005, 31 §:n 1 momentti laissa 990/2004, 33 §:n 3 momentti laissa 387/1985, 70 b, 70 c ja 70 e § laissa 593/1994 sekä 70 h § laissa 1695/1995, sekä

lisätään lakiin uusi 7 a, 8 d, 27 a ja 27 b §, 60 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 243/1997 ja 896/2005, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, uusi 65 b ja 65 c § sekä 70 p §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1695/1995, uusi 1 ja 2 momentti, jolloin nykyinen 1 ja 2 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

2 luku

Patenttihakemuksen käsittely ja väitteenettä

7 §

Patenttihakemus tehdään kirjallisesti patenttiviranomaiselle taikka 3 luvussa tarkoitetussa tapauksessa toisen maan patenttiviranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle. Patenttiviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista patenttihakemuksista.

Patenttiviranomaisella tarkoitetaan tässä laissa Suomen patenttiviranomaista, jollei toisin säädetä. Suomen patenttiviranomaisena on Patentti- ja rekisterihallitus sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

7 a §

Edellä 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päiväkirjaan merkitään kustakin hakemuksesta:

- 1) patenttihakemuksen päiväkirjanumero;
- 2) luokat, joihin hakemus on luokitettu;
- 3) asiaa käsittelevän tutkijainsinöörin nimi;
- 4) hakijan nimi, kotipaikka ja osoite;
- 5) jos hakijaa edustaa asiamies, tämän nimi, kotipaikka ja osoite;
- 6) keksijän nimi ja osoite;
- 7) keksinnön nimitys;

8) tieto siitä, onko hakemus suomalainen, kansainvälinen vai kansalliseksi patenttihakemukseksi muunnettu eurooppapatenttia koskeva hakemus;

9) hakemuksen saapumispäivä ja tekemispäivä, jos hakemus on suomalainen patenttihakemus;

10) kansainvälinen tekemispäivä sekä päivä, jona hakemusta on patenttilain 31 §:n mukaan jatkettu tai hakemus on saman lain 38 §:n mukaan jätetty, jos hakemus on kansainvälinen patenttihakemus;

11) Euroopan patenttisopimuksen (SopS 8/1996) mukainen tekemispäivä sekä päivä, jolloin hakemus saapui patenttiviranomaiselle muuntamista varten, jos hakemus on muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi;

12) tieto siitä, missä etuoikeuden perustaksi ilmoitettu aikaisempi hakemus on tehty, sekä tämän hakemuksen tekemispäivä ja numero, jos etuoikeutta on pyydetty;

13) kantahakemuksen päiväkirjanumero, jos hakemus on aikaansaatu jakamalla tai lohkaisemalla;

14) jaetun tai lohkaistun hakemuksen päiväkirjanumero, jos hakemuksen jakamisella tai lohkaisemisella on syntynyt uusi hakemus;

15) julkiseksitulopäivä, jos hakemus on tullut patenttilain 22 §:n 3 momentin mukaan julkiseksi;

16) kansainvälinen hakemusnumero, jos hakemus on kansainvälinen patenttihakemus;

17) eurooppapatenttia koskevan hakemuksen hakemusnumero, jos hakemus on muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi;

18) asiassa saapuneet kirjelmät ja suoritettavat maksut; sekä

19) asiassa tehdyt päätökset.

Edellä 1 momentin 2, 3, 6, 7 ja 16—18 kohdassa tarkoitettu merkintä on salassa pidettävä, kunnes merkintää koskeva patenttihakemus on tullut julkiseksi 22 §:n mukaisesti tai jollei patentinhakijan pyynnöstä muuta johdu.

8 §

Keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset on laadittava suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Ne voidaan laatia myös useammalla kuin yhdellä näistä kielistä. Jos patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu vain toisella kansalliskielellä, patenttivirusomaisen on huolehdittava patenttivaatimusten ja tiivistelmän kääntämisestä toiselle näistä kielistä ennen kuin hakemus 22 §:n mukaan tulee julkiseksi. Hakijan on suoritettava vahvistettu käännösmaksu. Jos patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu vain englannin kielellä, hakijan tulee toimittaa patenttivaatimusten ja tiivistelmän käännös suomeksi tai ruotsiksi ennen kuin hakemus 22 §:n mukaan tulee julkiseksi. Patenttivirusomaisen on tällöin tarvittaessa huolehdittava niiden kääntämisestä toiselle näistä kielistä.

8 d §

Patentinhakijalla on oikeus saada englannin kielellä laadittua hakemusta koskevat patenttivirusomaisen päätökset englanninkielisinä, jos hän kirjallisesti pyytää päätöskieleksi englantia patenttihakemusta tehtäessä.

Jollei hakija ole pyytänyt päätöskieleksi englantia 1 momentissa tarkoitettua hakemusta tehdessään, patenttivirusomainen antaa välipäätöksen, jossa pyydetään hakijaa

määräajassa joko toimittamaan käännös patenttihakemuksesta suomeksi tai ruotsiksi tai kirjallisesti pyytämään päätöskieleksi englantia. Jos hakija on vastineessaan välipäätökseen pyytänyt päätöskieleksi englantia, englanninkielinen patenttihakemus on jatkokäsittelyn perustana. Jos taas hakija on toimittanut käännöksen patenttihakemuksesta suomeksi tai ruotsiksi, suomen- tai ruotsinkielinen patenttihakemus on jatkokäsittelyn perustana.

Jos patenttivirusomainen havaitsee, ettei englanninkielisten patenttivaatimusten ja tiivistelmän käännös vastaa englanninkielisiä asiakirjoja, hakijalle on annettava kehoitus korjata käännöksen puutteet määräajassa.

21 §

Patenttivirusomaisen on pidettävä patentin myöntämispäivästä lukien yleisön saatavana patenttijulkaisua, joka sisältää keksinnön selityksen, patenttivaatimukset ja tiivistelmän sekä ilmoituksen patentinhaltijasta ja keksijästä. Jos hakemuksen hyväksymistä koskeva päätös on 8 d §:n mukaisesti annettu englannin kielellä, patenttijulkaisussa selityksen on oltava englannin kielellä ja vaatimusten sekä tiivistelmän englannin kielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä.

24 §

Kuka tahansa voi tehdä väitteen myönnettyä patenttia vastaan. Väite on tehtävä patenttivirusomaiselle yhdeksän kuukauden kuluessa patentin myöntämispäivästä. Väite on tehtävä kirjallisesti ja se on perusteltava. Väitteentekijän tulee suorittaa vahvistettu maksu.

Kun keksinnön selitys on laadittu englannin kielellä, patentinhaltijan tulee väiteaikana esitetystä pyynnöstä toimittaa selityksestä käännös samalla kielellä, jolla vaatimusten käännös on toimitettu. Selityksen käännös on toimitettava patenttivirusomaisen antamassa määräajassa patenttivirusomaiselle. Jos patenttivirusomainen havaitsee, ettei englanninkielisestä selityksestä annettu käännös vastaa selitystä, hakijalle on annettava kehoitus korjata käännöksen puutteet määräajassa.

Jos patentinhaltija ei toimita 2 momentissa tarkoitettua käännöstä määräajassa, patenttivirusomainen voi sakon uhalla velvoittaa patentinhaltijan toimittamaan käännöksen tai

teettää käännöksen tämän kustannuksella. Suomen tai ruotsin kielelle käännettyt asiakirjat ovat jatkokäsittelyn perustana.

Kun patenttia vastaan on tehty väite, se on saatettava patentinhaltijan tietoon ja patentinhaltijalle on varattava tilaisuus antaa siitä lausumansa. Patentinhaltijalla, jolla ei ole kopiopaikkaa Suomessa, tulee väitekäsittelyn aikana olla 12 §:ssä tarkoitettu asiamies.

Patenttiviranomainen voi, jos siihen on erityisiä syitä, ottaa väitteen huomioon, vaikka patentti on rauennut tai raukeaa 51 §:n mukaisesti taikka väite peruutetaan. Jos väitteentekijä peruuttaa väitteensä, hän ei voi hakea muutosta patenttiviranomaisen tekemään päätökseen. Patenttiviranomaisen tulee ottaa väiteaikana tehty väite huomioon, vaikka patenttia on ennen väitteen tekemistä rajoitettu lainvoimaisella päätöksellä.

27 a §

Kun patentinhakija hakee muutosta englanniksi laadittua patenttihakemusta koskevaan lopulliseen päätökseen, hänen tulee toimittaa keksinnön selityksestä, tiivistelmästä ja patenttivaatimuksista käännös suomeksi tai ruotsiksi Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnalle. Jollei käännöstä ole määräajassa toimitettu, valitusta ei oteta tutkittavaksi. Suomen tai ruotsin kielelle käännettyt asiakirjat ovat jatkokäsittelyn perustana.

Kun patentinhakija hakee muutosta patenttihakemusta koskevaan lopulliseen päätökseen, joka on annettu englannin kielellä, Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan tulee pyytää patenttiviranomaista toimittamaan päätöksestä käännös suomeksi tai ruotsiksi.

Haettaessa muutosta väitteen johdosta annettuun lopulliseen päätökseen, patentinhaltijan tulee määräajassa toimittaa selityksestä käännös suomeksi tai ruotsiksi Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnalle, jos patenttia koskevia asiakirjoja ei ole kokonaisuudessaan saatavilla suomeksi tai ruotsiksi. Jos patentinhaltija ei toimita käännöstä määräajassa, Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta voi sakon uhalla velvoittaa patentinhaltijan toimittamaan käännöksen tai teettää käännöksen tämän kustannuksella. Suomen tai ruotsin kielelle käännettyt asiakirjat ovat jatkokäsittelyn perustana.

27 b §

Jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi ja päätöskielenä on englanti, patentinhaltijalla on mahdollisuus antaa patenttiviranomaiselle korjattu käännös. Patentinhaltijan on suoritettava käännöksen julkaisumaksu. Patenttiviranomaisen tulee kuuluttaa korjauksesta viipymättä suomen ja ruotsin kielellä ja pitää niin pian kuin mahdollista yleisön saatavana korjatun käännöksen jäljennöksiä. Kuulutuksen jälkeen korjattu käännös korvaa alkuperäisen käännöksen.

Jos joku käännöksen korjauksen tullessa voimaan hyvässä uskossa on alkanut käyttää keksintöä ammattimaisesti hyväksi tässä maassa sellaisella tavalla, joka aikaisemman käännöksen mukaisesti ei aiheuttanut patentinhaltijan oikeuden loukkausta, tai oli ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten, hän saa 71 c §:n 2 ja 3 momentin mukaisen oikeuden.

31 §

Jos hakija haluaa jatkaa kansainvälistä hakemusta Suomen osalta, hänen on 31 kuukauden kuluessa kansainvälisestä tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty, annettava patenttiviranomaiselle kansainvälisen hakemuksen suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen käännös siinä laajuudessa kuin valtionneuvoston asetuksella säädetään tai, jos hakemus on laadittu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä, jäljennös hakemuksesta. Hakijan on saman ajan kuluessa suoritettava vahvistettu maksu patenttiviranomaiselle.

33 §

Lain 22 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä sovelletaan jo ennen kuin hakija on jatkanut hakemusta, milloin hakija on täyttänyt 31 §:n mukaisen velvollisuutensa antaa hakemuksen käännös tai, jos hakemus on laadittu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä, milloin hakija on antanut hakemuksen jäljennöksen patenttiviranomaiselle.

50 §

Pakkoluvan myöntää 65 §:n 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin, joka määrää myös, missä laajuudessa keksintöä saa käyttää hyväksi, sekä vahvistaa vastikkeen ja muut pakkoluvan ehdot. Kun oleellisesti muuttuneet olosuhteet niin vaativat, tuomioistuin voi asianomaisen vaatimuksesta kumota pakkoluvan tai vahvistaa sille uudet ehdot.

Kansanterveysongelmista kärsiviin maihin vietävien lääkkeiden valmistusta koskevien patenttien pakkolisensoinnista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 816/2006. Asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena on 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin.

60 §

Jos keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset on laadittu englannin kielellä, ei 1 momentissa tarkoitettua suojaa saa ennen kuin patenttivaatimukset on toimitettu patenttiviranomaiselle suomeksi tai ruotsiksi käännettyinä.

65 b §

Edellä 65 §:n 1 momentissa tarkoitettussa riita-asiassa tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttiviranomaiselta suomeksi tai ruotsiksi, velvoittaa patentinhaltijan tai muun, jolla on patentinhaltijalta johdettu oikeus käyttää puhevaltaa patentin nojalla, toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa kantajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa vastaajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään vastaajan kustannuksella.

Asiassa, jossa on kysymys rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettua patentin tuottamaa yksinoikeutta loukkaavasta teollisoikeusrikkoksesta tai tämän lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettua patenttirikkomuksesta, tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttiviranomaiselta suomeksi tai ruotsiksi, velvoittaa asian-

omistajan toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Kun kyseessä on virallisen syyttäjän ajama rikosasia, jossa asianomistaja käyttää puhevaltaa, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään asianomistajan kustannuksella. Kun kyseessä on asianomistajan yksin ajama rikosasia, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä.

65 c §

Jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi eikä niitä koskeva käännös vastaa englanninkielisiä asiakirjoja, patenttisuoja käsittää vain sen, mikä ilmenee sekä käännöksestä että englanninkielisistä asiakirjoista yhdessä.

Jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi ja päätöskielenä on englanti, 52 §:ssä tarkoitettussa mitättömyysoikeudenkäynnissä on yksinomaan päätöskielellä olevien asiakirjojen sanamuoto todistusvoimainen.

70 a §

Lisäsuojatodistuksista säädetään lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 469/2009 ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1610/96. Lisäsuojatodistuksista on lisäksi voimassa, mitä tässä luvussa säädetään.

70 b §

Lisäsuojatodistusta ja lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus tehdään Patentti- ja rekisterihallitukselle.

70 c §

Hakija on velvollinen suorittamaan vahvistetun hakemusmaksun. Lisäsuojatodistuksesta on todistuksen haltijan suoritettava vahvistettu vuosimaksu.

Lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskevan hakemuksen ja hakemuksen perusteella jatkettua lisäsuojatodistuksen maksuihin sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään.

70 e §

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän luvun säännösten täytäntöönpanosta sekä lisäsuojatodistuksen ja sen voimassaoloajan jatkamisen hakemisessa ja myöntämisessä noudatettavasta menettelystä.

70 h §

Eurooppapatentilla ei ole oikeusvaikutusta Suomessa, jollei patentinhaltija kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona Euroopan patenttivirusko kuulutti eurooppapatentin myöntämisestä, ole antanut patenttivirusko-omaiselle 2 momentissa tarkoitettua käännöstä mainitusta eurooppapatentista ja suorittanut vahvistettua käännöksen julkaisumaksua. Jos Euroopan patenttivirusko on päättänyt, että eurooppapatentti pidetään voimassa muutetussa muodossa, koskee edellä sanottu myös asiakirjoja muutetussa muodossa.

Patenttivaatimuksista on annettava käännös suomeksi. Jos patentti on myönnetty saksaksi tai ranskaksi, tulee patentin selityksestä mahdollisine piirustuksineen antaa käännös suomeksi tai englanniksi. Patentin selityksestä mahdollisine piirustuksineen voidaan aina toimittaa suomenkielinen käännös. Jos patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, edellä mainitut käännökset voivat olla ruotsinkielisiä.

Käännös on julkinen edellyttäen, että Euroopan patenttivirusko on julkaissut eurooppapatenttia koskevan hakemuksen tai kuuluttanut patentin myöntämisestä.

Jos käännös on annettu ja käännöksen julkaisumaksu suoritettu määräajassa ja Euroopan patenttivirusko on kuuluttanut patentin myöntämisestä tai päätöksestä pitää patentti voimassa muutetussa muodossa, patenttivirusko-omaisen tulee kuuluttaa tästä viipymättä suomen ja ruotsin kielellä. Patenttivirusko-omaisen tulee niin pian kuin mahdollista saattaa käännös yleisön saataville. Patenttivirusko-omaisen on huolehdittava siitä, että eurooppapatentin patenttivaatimukset ovat tarvittaessa saatavilla suomen ja ruotsin kielellä.

70 p §

Eurooppapatenttia koskevassa 65 §:ssä tarkoitettua riita-asiassa tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttivirusko-omaiselta suomeksi tai

ruotsiksi, velvoittaa patentinhaltijan tai muun, jolla on patentinhaltijalta johdettu oikeus käyttää puhevaltaa patentin nojalla, toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa kantajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa vastaajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään vastaajan kustannuksella.

Asiassa, jossa on kysymys eurooppapatenttia koskevasta rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettua patentin tuottamaa yksinoikeutta loukkaavasta teollisoikeusrikoksesta tai tämän lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettua patenttirikkomuksesta tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttivirusko-omaiselta suomeksi tai ruotsiksi, velvoittaa asianomistajan toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Kun kyseessä on virallisen syyttäjän ajama rikosasia, jossa asianomistaja käyttää puhevaltaa, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään asianomistajan kustannuksella. Kun kyseessä on asianomistajan yksin ajama rikosasia, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä.

1. Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2. Tämän lain 7 a §:n päiväkirjaa koskevia säännöksiä sovelletaan patenttihakemukseen, joka on tehty tai katsottava tehdyksi tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

3. Tämän lain säännöksiä, jotka koskevat englannin kielellä laadittua patenttihakemusta sekä patenttivirusko-omaisen patenttihakemusta koskevien päätösten antamista englannin kielellä, sovelletaan patenttihakemukseen, joka on tehty tai katsottava tehdyksi tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

4. Tämän lain 24 §:n 1 momentin maksua koskevaa säännöstä sovelletaan väitteeseen,

joka on tehty tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen myönnettyä patenttia vastaan.

5. Tämän lain 70 c §:n 2 momenttia sovelletaan, jos lisäsuojatodistuksen voimassaolajan jatkamista koskeva hakemus on tehty

tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

6. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

3.

Laki**hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (800/1991) 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1396/1995, sekä
lisätään lakiin uusi 6 a § seuraavasti:

6 §

Hyödyllisyysmallioikeutta koskeva hakemus, jäljempänä hyödyllisyysmallihakemus, tehdään kirjallisesti Patentti- ja rekisterihallitukselle, joka toimii rekisteriviranomaisena. Hakemus voidaan 8 a luvussa tarkoitetussa tapauksessa tehdä myös toisen maan patenttiviranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle. Rekisteriviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista hyödyllisyysmallihakemuksista.

6 a §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päiväkirjaan merkitään kustakin hakemuksesta:

- 1) hakemuksen tekemispäivä ja hakemusnumero;
- 2) kansainvälisen patenttiluokituksen mukaiset luokat, joihin hakemus on luokiteltu;
- 3) hakijan nimi, kotipaikka ja osoite;
- 4) jos hakijaa edustaa asiamies, tämän nimi, kotipaikka ja osoite;
- 5) keksijän nimi ja osoite;
- 6) keksinnön nimitys;
- 7) päivä, jolloin patenttihakemus on tehty tai katsotaan tehdyksi, jos hakemus on saatu muuntamalla aiemmin tehdystä patenttihakemuksesta;
- 8) tieto siitä, missä etuoikeuden perustaksi ilmoitettu aikaisempi hakemus on tehty sekä tämän hakemuksen tekemispäivä ja numero, jos etuoikeutta on pyydetty;
- 9) tieto siitä, onko hakemus suomalainen vai kansainvälinen hakemus vaiko 8 tai 8 a §:n mukaisesti hyödyllisyysmallihakemukseksi muunnettu eurooppapatenttia koskeva hakemus;

10) kansainvälinen tekemispäivä sekä päivä, jona hakemusta on 45 d §:n mukaisesti jatkettu tai jona hakemus on patenttilain 38 §:n mukaan tehty, jos hakemus on kansainvälinen hakemus;

11) Euroopan patenttisopimuksen mukainen tekemispäivä ja päivä, jolloin hakemus on tehty muuntamista varten rekisteriviranomaiselle, jos hakemus on 8 tai 8 a §:n mukaisesti muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi;

12) alkuperäisen hakemuksen päiväkirjanumero ja tekemispäivä, jos hakemus on tehty jakamalla;

13) uuden hakemuksen päiväkirjanumero, jos hakemuksen jakamisella on syntynyt uusi hakemus;

14) julkiseksitulopäivä, jos hakemusasiakirjat ovat 18 §:n mukaan tulleet julkisiksi;

15) kansainvälinen hakemusnumero, jos hakemus on kansainvälinen hakemus;

16) eurooppapatenttia koskevan hakemuksen hakemusnumero, jos hakemus on 8 tai 8 a §:n mukaisesti muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi;

17) tieto siitä, onko hakemuksesta pyydetty 12 §:n mukaista tutkimusta;

18) asiassa saapuneet kirjelmät ja suoritettut maksut; sekä

19) asiassa tehdyt päätökset.

Edellä 1 momentin 2, 5, 6, 15, 16 ja 18 kohdassa tarkoitettu merkintä on salassa pidettävä, kunnes merkintää koskeva hyödyllisyysmallihakemus on tullut julkiseksi 18 §:n mukaisesti tai jollei hakijan pyynnöstä muuta johdu.

- _____
1. Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.
 2. Tämän lain 6 a §:n päiväkirjaa koskevia säännöksiä sovelletaan hyödyllisyysmallihakemukseen, joka on tehty tai katsottava tehdyksi tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.
 3. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Anni Sinnemäki*

Sopimusteksti

**SOPIMUS EUROOPPAPATENTTIEN
MYÖNTÄMISESTÄ TEHDYN
YLEISSOPIMUKSEN 65 ARTIKLAN
SOVELTAMISESTA**

**AGREEMENT ON THE APPLICATION
OF ARTICLE 65 OF THE CONVENTION
ON THE GRANT OF EUROPEAN
PATENTS**

Tämän sopimuksen sopimusvaltiot, jotka Eurooppapatenttien myöntämisestä lokakuun 5 päivänä 1973 tehdyn yleissopimuksen (Euroopan patenttisopimus) sopimusvaltioina

The States parties to this Agreement, in their capacity as Contracting States to the Convention on the Grant of European Patents (European Patent Convention) of 5 October 1973,

vakuuttavat jälleen halunsa lujittaa Euroopan valtioiden välistä keksintöjen suojaa koskevaa yhteistyötä,

Reaffirming their desire to strengthen cooperation between the States of Europe in respect of the protection of inventions,

ottavat huomioon Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan,

Having regard to Article 65 of the European Patent Convention,

tunnustavat tärkeäksi tavoitteen vähentää eurooppapatenttien kääntämisestä johtuvia kustannuksia,

Recognising the importance of the objective to reduce the costs relating to the translation of European patents,

korostavat tarvetta saada asialle laajaa kannatusta,

Stressing the need for widespread adherence to that objective,

ovat vakaasti päättäneet tehokkaasti myötävaikuttaa mainittujen kustannusten vähentämiseen,

Determined to contribute effectively to such cost reduction,

sopivat seuraavaa:

Have agreed on the following provisions:

1 artikla

Article 1

Käännösvaatimuksista luopuminen

Dispensation with translation requirements

(1) Sopimusvaltion, jolla on yksi yhteinen virallinen kieli Euroopan patenttinviraston kanssa, tulee luopua kaikista Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista käännösvaatimuksista.

(1) Any State party to this Agreement having an official language in common with one of the official languages of the European Patent Office shall dispense with the translation requirements provided for in Article 65, paragraph 1, of the European Patent Convention.

(2) Sopimusvaltion, jolla ei ole Euroopan patenttinviraston kanssa yhtään yhteistä virallista kieltä, tulee luopua Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista käännösvaatimuksista, jos eurooppapatentti on myönnetty jollakin kyseisen maan nimeämällä Euroopan patenttinviraston viralli-

(2) Any State party to this Agreement having no official language in common with one of the official languages of the European Patent Office shall dispense with the translation requirements provided for in Article 65, paragraph 1, of the European Patent Convention, if the European patent has been granted

sella kielellä tai käännetty tälle kielelle ja patenttihakemus on toimitettu Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

(3) Kappaleessa 2 tarkoitetut valtiot voivat jatkossakin vaatia patenttivaatimusten toimitamista käännettyinä yhdelle kyseisen maan virallisista kielistä Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa säädetyllä tavalla.

(4) Minkään tässä sopimuksessa todetun ei voida katsoa rajoittavan sopimusvaltioiden oikeutta luopua käännosvaatimuksista kokonaan tai soveltaa väljempiä käännosvaatimuksia kuin mitä kappaleissa 2 ja 3 on mainittu.

2 artikla

Käännökset riitatilanteissa

Minkään tässä sopimuksessa todetun ei voida katsoa rajoittavan sopimusvaltioiden oikeutta määrätä, että eurooppapatenttia koskevan erimielisyyden sattuessa patentinhaltijan on omalla kustannuksellaan

(a) väitetyn loukkaajan pyynnöstä toimitettava täydellinen käänнос sen valtion virallisella kielellä, missä väitetty loukkaus on tapahtunut,

(b) toimivaltaisen tuomioistuimen tai tuomioistuimen luonteisen toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä oikeuskäsittelyn yhteydessä toimitettava täydellinen käänнос kyseisen valtion virallisella kielellä.

3 artikla

Allekirjoitus ja ratifointi

(1) Tämä sopimus on avoinna allekirjoittamista varten Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioille 30 päivään kesäkuuta 2001 saakka.

in the official language of the European Patent Office prescribed by that State, or translated into that language and supplied under the conditions provided for in Article 65, paragraph 1, of the European Patent Convention.

(3) The States referred to in paragraph 2 shall continue to have the right to require that a translation of the claims into one of their official languages be supplied under the conditions provided for in Article 65, paragraph 1, of the European Patent Convention.

(4) Nothing in this Agreement shall be construed as restricting the right of the States parties to this Agreement to dispense with any translation requirement or to apply more liberal translation requirements than those referred to in paragraphs 2 and 3.

Article 2

Translations in case of dispute

Nothing in this Agreement shall be construed as restricting the right of the States parties to this Agreement to prescribe that, in the case of a dispute relating to a European patent, the patent proprietor, at his own expense,

(a) shall supply, at the request of an alleged infringer, a full translation into an official language of the State in which the alleged infringement took place,

(b) shall supply, at the request of the competent court or quasi judicial authority in the course of legal proceedings, a full translation into an official language of the State concerned.

Article 3

Signature – Ratification

(1) This Agreement shall be open for signature by any Contracting State to the European Patent Convention until 30 June 2001.

(2) Tämä sopimus on ratifioitava. Ratifioimisasiakirjat on talletettava Saksan liittotasavallan hallituksen huostaan.

(2) This Agreement shall be subject to ratification. Instruments of ratification shall be deposited with the Government of the Federal Republic of Germany.

4 artikla

Article 4

*Sopimukseen liittyminen**Accession*

Kolmannen artiklan 1 kappaleessa mainitun sopimuksen allekirjoittamismääräajan umpeuduttua tähän sopimukseen voi liittyä mikä tahansa Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltio ja mikä tahansa valtio, jolla on oikeus liittyä patenttisopimukseen. Liittymiskirjat on talletettava Saksan liittotasavallan hallituksen huostaan.

This Agreement shall, on expiry of the term for signature mentioned in Article 3, paragraph 1, be open to accession by any Contracting State to the European Patent Convention and any State which is entitled to accede to that Convention. Instruments of accession shall be deposited with the Government of the Federal Republic of Germany.

5 artikla

Article 5

*Varaumiin kielto**Prohibition of reservations*

Mikään sopimusvaltio ei saa tehdä tähän sopimukseen varauksia.

No State party to this Agreement may make reservations thereto.

6 artikla

Article 6

*Sopimuksen voimaantulo**Entry into force*

(1) Tämä sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin viimeinen Euroopan patenttisopimuksen kahdeksasta sopimusvaltiosta — mukaan lukien ne kolme valtiota, joissa vuonna 1999 saatettiin eniten eurooppapatentteja voimaan — on talletanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

(1) This Agreement shall enter into force on the first day of the fourth month after the deposit of the last instrument of ratification or accession by eight Contracting States to the European Patent Convention, including the three States in which the most European patents took effect in 1999.

(2) Sopimuksen voimaantulon jälkeen tapahtuva ratifiointi tai liittyminen tulee voimaan ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamiskuukautta seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

(2) Any ratification or accession after the entry into force of this Agreement shall take effect on the first day of the fourth month after the deposit of the instrument of ratification or accession.

7 artikla

Sopimuksen voimassaolo

Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi.

Article 7

Duration of the Agreement

This Agreement shall be concluded for an unlimited duration.

8 artikla

Sopimuksen irtisanominen

Sopimusvaltiot voivat sopimuksen oltua voimassa kolme vuotta milloin tahansa irtisanoa sopimuksen. Irtisanomisilmoitus toimitetaan Saksan liittotasavallan hallitukselle. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua irtisanomisilmoituksen vastaanottopäivästä. Irtisanominen ei vaikuta tämän sopimuksen perusteella ennen irtisanomisen voimaantuloa saatuihin oikeuksiin.

Article 8

Denunciation

Any State party to this Agreement may denounce it at any time once it has been in force for three years. Notification of denunciation shall be given to the Government of the Federal Republic of Germany. The denunciation shall take effect one year after the date of receipt of such notification. No rights acquired pursuant to this Agreement before the denunciation took effect shall thereby be impaired.

9 artikla

Sopimuksen soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan niihin eurooppapatentteihin, joiden myöntämistä koskeva kuulutus on julkaistu Euroopan patenttilehdessä (European Patent Bulletin) sen jälkeen kun sopimus on tullut voimaan kyseisen valtion osalta.

Article 9

Scope

This Agreement shall apply to European patents in respect of which the mention of grant was published in the European Patent Bulletin after the Agreement entered into force for the State concerned.

10 artikla

Sopimuksen kielet

Tämä sopimus, joka on laadittu yhtenä alkuperäiskappaleena englannin, ranskan ja saksan kielellä ja joista jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Saksan liittotasavallan hallituksen huostaan.

Article 10

Languages of the Agreement

This Agreement, drawn up in a single original in the English, French and German languages shall be deposited with the Government of the Federal Republic of Germany, the three texts being equally authentic.

11 artikla

Article 11

*Jäljennösten toimittaminen ja ilmoitukset**Transmissions and notifications*

(1) Saksan liittotasavallan hallitus teettää ja toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset sopimuksesta kaikkien allekirjoittajavaltioiden tai sopimukseen liittyneiden valtioiden hallituksille.

(1) The Government of the Federal Republic of Germany shall draw up certified true copies of this Agreement and shall transmit them to the Governments of all signatory or acceding States.

(2) Saksan liittotasavallan hallitus ilmoittaa kappaleessa 1 tarkoitettujen valtioiden hallituksille

(2) The Government of the Federal Republic of Germany shall notify to the Governments of the States referred to in paragraph 1:

- (a) sopimuksen allekirjoittamisista,
- (b) ratifioimis- tai liittymiskirjojen talletuksista,
- (c) tämän sopimuksen voimaantulopäivästä,
- (d) 8 artiklan mukaisista irtisanomisista ja irtisanomisten voimaantulopäivistä.

- (a) any signature;
- (b) the deposit of any instrument of ratification or accession;
- (c) the date of entry into force of this Agreement;
- (d) any denunciation received pursuant to Article 8 and the date on which it will take effect.

(3) Saksan liittotasavallan hallitus rekisteröi tämän sopimuksen Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristössä.

(3) The Government of the Federal Republic of Germany shall register this Agreement with the Secretariat of the United Nations.

Tämän vakuudeksi, siihen valtuutetut täysivaltaiset edustajat, esitettyään täydet voimasaolevat ja muodoltaan asianmukaiset valtuutuksensa ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

In witness whereof, the Plenipotentiaries authorised thereto, having presented their Full Powers, found to be in good and due form, have signed this Agreement.

Tehty Lontoossa 17 päivänä lokakuuta 2000 yhtenä alkuperäiskappaleena englannin, ranskan ja saksan kielellä jokaisen tekstin ollessa yhtä todistusvoimainen.

Done at London on 17 October 2000, in one original, in English, French and German, each text being equally authentic.

2.

Laki**patenttilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan patenttilain (550/1967) 8 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 407/1980,
muutetaan 7 §, 8 §:n 5 momentti, 21 ja 24 §, 31 §:n 1 momentti, 33 §:n 3 momentti, 50,
 70 a—70 c, 70 e ja 70 h §,
 sellaisina kuin niistä ovat, 7 § ja 8 §:n 5 momentti laissa 407/1980, 21 ja 70 a § laissa
 243/1997, 24 § laeissa 243/1997 ja 896/2005, 31 §:n 1 momentti laissa 990/2004, 33 §:n 3
 momentti laissa 387/1985, 70 b, 70 c ja 70 e § laissa 593/1994 sekä 70 h § laissa 1695/1995,
 sekä
lisätään lakiin uusi 7 a, 8 d, 27 a ja 27 b §, 60 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 243/1997
 ja 896/2005, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, uusi 65 b ja
 65 c § sekä 70 p §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1695/1995, uusi 1 ja 2 momentti, jolloin
 nykyinen 1 ja 2 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 luku

2 luku

**Patenttihakemuksen käsittely ja väitteme-
nettely****Patenttihakemuksen käsittely ja väitteme-
nettely**

7 §

Patenttiviranomaisella tarkoitetaan tässä
 laissa Suomen patenttiviranomaista, jollei toi-
 sin ole säädetty. Suomen patenttiviranomai-
 sena on patentti- ja rekisterihallitus sen mu-
 kaan kuin siitä erikseen säädetään.

7 §

*Patenttihakemus tehdään kirjallisesti pa-
 tenttiviranomaiselle taikka 3 luvussa tarkoi-
 tetussa tapauksessa toisen maan patenttivi-
 ranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle.
 Patenttiviranomainen pitää päiväkirjaa saa-
 puneista patenttihakemuksista.*

Patenttiviranomaisella tarkoitetaan tässä
 laissa Suomen patenttiviranomaista, jollei
 toisin *säädetä*. Suomen patenttiviranomaise-
 na on *Patentti- ja rekisterihallitus* sen mu-
 kaan kuin siitä erikseen säädetään.

7 a §

Edellä 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuun

päiväkirjaan merkitään kustakin hakemuksesta:

- 1) patenttihakemuksen päiväkirjanumero;
 - 2) luokat, joihin hakemus on luokitettu;
 - 3) asiaa käsittelevän tutkijainsinöörin nimi;
 - 4) hakijan nimi, kotipaikka ja osoite;
 - 5) jos hakijaa edustaa asiamies, tämän nimi, kotipaikka ja osoite;
 - 6) keksijän nimi ja osoite;
 - 7) keksinnön nimitys;
 - 8) tieto siitä, onko hakemus suomalainen, kansainvälinen vai kansalliseksi patenttihakemukseksi muunnettu eurooppapatenttia koskeva hakemus;
 - 9) hakemuksen saapumispäivä ja tekemispäivä, jos hakemus on suomalainen patenttihakemus;
 - 10) kansainvälinen tekemispäivä sekä päivä, jona hakemusta on patenttilain 31 §:n mukaan jatkettu tai hakemus on saman lain 38 §:n mukaan jätetty, jos hakemus on kansainvälinen patenttihakemus;
 - 11) Euroopan patenttisopimuksen (SopS 8/1996) mukainen tekemispäivä sekä päivä, jolloin hakemus saapui patenttiviranomaiselle muuntamista varten, jos hakemus on muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi;
 - 12) tieto siitä, missä etuoikeuden perustaksi ilmoitettu aikaisempi hakemus on tehty, sekä tämän hakemuksen tekemispäivä ja numero, jos etuoikeutta on pyydetty;
 - 13) kantahakemuksen päiväkirjanumero, jos hakemus on aikaansaatu jakamalla tai lohkaisemalla;
 - 14) jaetun tai lohkaistun hakemuksen päiväkirjanumero, jos hakemuksen jakamisella tai lohkaisemisella on syntynyt uusi hakemus;
 - 15) julkiseksitulopäivä, jos hakemus on tullut patenttilain 22 §:n 3 momentin mukaan julkiseksi;
 - 16) kansainvälinen hakemusnumero, jos hakemus on kansainvälinen patenttihakemus;
 - 17) eurooppapatenttia koskevan hakemuksen hakemusnumero, jos hakemus on muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi;
 - 18) asiassa saapuneet kirjelmät ja suoritettut maksut; sekä
 - 19) asiassa tehdyt päätökset.
- Edellä 1 momentin 2, 3, 6, 7 ja 16–18 koh-

dassa tarkoitettu merkintä on salassa pidettävä, kunnes merkintää koskeva patenttihakemus on tullut julkiseksi 22 §:n mukaisesti tai jollei patentinhakijan pyynnöstä muuta johdu.

8 §

Patenttihakemus tehdään kirjallisesti patenttiviranomaiselle taikka 3 luvussa tarkoitettussa tapauksessa toisen maan patenttiviranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle.

Keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset on laadittava suomeksi tai ruotsiksi *voimassa olevan kielilainsäädännön säännösten mukaan*. Milloin patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu vain toisella kotimaisella kielellä, patenttiviranomaisen on huolehdittava patenttivaatimusten ja tiivistelmän kääntämisestä toiselle näistä kielistä ennen kuin hakemus 22 §:n 2 momentin mukaan tulee julkiseksi. Hakijan on suoritettava vahvistettu käännösmaksu. *Jos hakija on ulkomaalainen, keksinnön selitys on laadittava suomeksi sekä patenttivaatimukset ja tiivistelmä suomeksi ja ruotsiksi. Jokaisella on kuitenkin oikeus laatia keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset sekä suomeksi että ruotsiksi.*

8 §

(kumotaan 1 momentti)

Keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset on laadittava suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. *Ne voidaan laatia myös useammalla kuin yhdellä näistä kielistä. Jos patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu vain toisella kansalliskielellä, patenttiviranomaisen on huolehdittava patenttivaatimusten ja tiivistelmän kääntämisestä toiselle näistä kielistä ennen kuin hakemus 22 §:n mukaan tulee julkiseksi. Hakijan on suoritettava vahvistettu käännösmaksu. Jos patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu vain englannin kielellä, hakijan tulee toimittaa patenttivaatimusten ja tiivistelmän käännös suomeksi tai ruotsiksi ennen kuin hakemus 22 §:n mukaan tulee julkiseksi. Patenttiviranomaisen on tällöin tarvittaessa huolehdittava niiden kääntämisestä toiselle näistä kielistä.*

8 d §

Patentinhakijalla on oikeus saada englannin kielellä laadittua hakemusta koskevat patenttiviranomaisen päätökset englanninkielisinä, jos hän kirjallisesti pyytää päätöskieleksi englantia patenttihakemusta tehtäessä.

Jollei hakija ole pyytänyt päätöskieleksi englantia 1 momentissa tarkoitettua hakemusta tehdessään, patenttiviranomainen antaa välipäätöksen, jossa pyydetään hakijaa määrääjässä joko toimittamaan käännös patenttihakemuksesta suomeksi tai ruotsiksi tai kirjallisesti pyytämään päätöskieleksi englantia. Jos hakija on vastineessaan välipäätökseen pyytänyt päätöskieleksi englantia, englanninkielinen patenttihakemus on jatkokäsittelyn perustana. Jos taas hakija on toimittanut käännöksen patenttihakemuksesta suomeksi tai ruotsiksi, suomen- tai ruotsin-

kielinen patenttihakemus on jatkokäsittelyn perustana.

Jos patenttiviranomainen havaitsee, ettei englanninkielisten patenttivaatimusten ja tiivistelmän käännös vastaa englanninkielisiä asiakirjoja, hakijalle on annettava kehoitus korjata käännöksen puutteet määräajassa.

21 §

Patenttiviranomaisen on pidettävä patentin myöntämispäivästä lukien yleisön saatavana patenttijulkaisua, joka sisältää keksinnön selityksen, patenttivaatimukset ja tiivistelmän sekä ilmoituksen patentinhaltijasta ja keksijästä.

21 §

Patenttiviranomaisen on pidettävä patentin myöntämispäivästä lukien yleisön saatavana patenttijulkaisua, joka sisältää keksinnön selityksen, patenttivaatimukset ja tiivistelmän sekä ilmoituksen patentinhaltijasta ja keksijästä. *Jos hakemuksen hyväksymistä koskeva päätös on 8 d §:n mukaisesti annettu englannin kielellä, patenttijulkaisussa selityksen on oltava englannin kielellä ja vaatimusten sekä tiivistelmän englannin kielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä.*

24 §

Kuka tahansa voi tehdä väitteen myönnettyä patenttia vastaan. Väite on tehtävä patenttiviranomaiselle yhdeksän kuukauden kuluessa patentin myöntämispäivästä. Väite on tehtävä kirjallisesti ja se on perusteltava.

24 §

Kuka tahansa voi tehdä väitteen myönnettyä patenttia vastaan. Väite on tehtävä patenttiviranomaiselle yhdeksän kuukauden kuluessa patentin myöntämispäivästä. Väite on tehtävä kirjallisesti ja se on perusteltava. *Väitteentekijän tulee suorittaa vahvistettu maksu.*

Kun keksinnön selitys on laadittu englannin kielellä, patentinhaltijan tulee väiteaikana esitetystä pyynnöstä toimittaa selityksestä käännös samalla kielellä, jolla vaatimusten käännös on toimitettu. Selityksen käännös on toimitettava patenttiviranomaisen antamassa määräajassa patenttiviranomaiselle. Jos patenttiviranomainen havaitsee, ettei englanninkielisestä selityksestä annettu käännös vastaa selitystä, hakijalle on annettava kehoitus korjata käännöksen puutteet määräajassa.

Jos patentinhaltija ei toimita 2 momentissa tarkoitettua käännöstä määräajassa, patenttiviranomainen voi sakon uhalla velvoittaa patentinhaltijan toimittamaan käännöksen tai teettää käännöksen tämän kustannuksella. Suomen tai ruotsin kielelle käännetty asiakirjat ovat jatkokäsittelyn perustana.

Kun patenttia vastaan on tehty väite, se on saatettava patentinhaltijan tietoon ja patentinhaltijalle on varattava tilaisuus antaa siitä lausumansa. Patentinhaltijalla, jolla ei ole koti-

Kun patenttia vastaan on tehty väite, se on saatettava patentinhaltijan tietoon ja patentinhaltijalle on varattava tilaisuus antaa siitä lausumansa. Patentinhaltijalla, jolla ei ole ko-

paikkaa Suomessa, tulee väite käsittelyn aikana olla patenttilain 12 §:ssä tarkoitettu asiamies.

Patenttiviranomainen voi, jos siihen on erityisiä syitä, ottaa väitteen huomioon, vaikka patentti on rauennut tai raukeaa 51 §:n mukaisesti tai vaikka väite peruutetaan. Jos väitteen tekijä peruuttaa väitteensä, ei hän voi hakea muutosta patenttiviranomaisen tekemään päätökseen. Patenttiviranomaisen tulee ottaa väiteaikana tehty väite huomioon, vaikka patenttia on ennen väitteen tekemistä rajoitettu lainvoimaisella päätöksellä.

tipaikkaa Suomessa, tulee väite käsittelyn aikana olla 12 §:ssä tarkoitettu asiamies.

Patenttiviranomainen voi, jos siihen on erityisiä syitä, ottaa väitteen huomioon, vaikka patentti on rauennut tai raukeaa 51 §:n mukaisesti *taikka* väite peruutetaan. Jos väitteen tekijä peruuttaa väitteensä, *hän ei* voi hakea muutosta patenttiviranomaisen tekemään päätökseen. Patenttiviranomaisen tulee ottaa väiteaikana tehty väite huomioon, vaikka patenttia on ennen väitteen tekemistä rajoitettu lainvoimaisella päätöksellä.

27 a §

Kun patentinhakija hakee muutosta englanniksi laadittua patenttihakemusta koskevaan lopulliseen päätökseen, hänen tulee toimittaa keksinnön selityksestä, tiivistelmästä ja patenttivaatimuksista käännös suomeksi tai ruotsiksi Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnalle. Jollei käännöstä ole määräjassa toimitettu, valitusta ei oteta tutkittavaksi. Suomen tai ruotsin kielelle käännetyt asiakirjat ovat jatkokäsittelyn perustana.

Kun patentinhakija hakee muutosta patenttihakemusta koskevaan lopulliseen päätökseen, joka on annettu englannin kielellä, Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan tulee pyytää patenttiviranomaista toimittamaan päätöksestä käännös suomeksi tai ruotsiksi.

Haettaessa muutosta väitteen johdosta annettuun lopulliseen päätökseen, patentinhaltijan tulee määräjassa toimittaa selityksestä käännös suomeksi tai ruotsiksi Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnalle, jos patenttia koskevia asiakirjoja ei ole kokonaisuudessaan saatavilla suomeksi tai ruotsiksi. Jos patentinhaltija ei toimita käännöstä määräjassa, Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta voi sakon uhalla velvoittaa patentinhaltijan toimittamaan käännöksen tai teettää käännöksen tämän kustannuksella. Suomen tai ruotsin kielelle käännetyt asiakirjat ovat jatkokäsittelyn perustana.

27 b §

Jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi ja päätöskielenä on englanti, patentinhaltijalla on mahdollisuus

antaa patenttiviranomaiselle korjattu käännös. Patentinhaltijan on suoritettava käännöksen julkaisumaksu. Patenttiviranomaisen tulee kuuluttaa korjauksesta viipymättä suomen ja ruotsin kielellä ja pitää niin pian kuin mahdollista yleisön saatavana korjatun käännöksen jäljennöksiä. Kuulutuksen jälkeen korjattu käännös korvaa alkuperäisen käännöksen.

Jos joku käännöksen korjauksen tullessa voimaan hyvässä uskossa on alkanut käyttää keksintöä ammattimaisesti hyväksi tässä maassa sellaisella tavalla, joka aikaisemman käännöksen mukaisesti ei aiheuttanut patentinhaltijan oikeuden loukkausta, tai oli ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten, hän saa 71 c §:n 2 ja 3 momentin mukaisen oikeuden.

31 §

Jos hakija haluaa jatkaa kansainvälistä hakemusta Suomen osalta, hänen on 31 kuukauden kuluessa kansainvälisestä tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty, annettava patenttiviranomaiselle kansainvälisen hakemuksen suomen- tai ruotsinkielinen käännös siinä laajuudessa kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään tai, jos hakemus on laadittu suomen- tai ruotsinkielisenä, jäljennös hakemuksesta. Hakijan on saman ajan kuluessa suoritettava vahvistettu maksu patenttiviranomaiselle.

31 §

Jos hakija haluaa jatkaa kansainvälistä hakemusta Suomen osalta, hänen on 31 kuukauden kuluessa kansainvälisestä tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty, annettava patenttiviranomaiselle kansainvälisen hakemuksen suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen käännös siinä laajuudessa kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään tai, jos hakemus on laadittu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä, jäljennös hakemuksesta. Hakijan on saman ajan kuluessa suoritettava vahvistettu maksu patenttiviranomaiselle.

33 §

Lain 22 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä sovelletaan jo ennen kuin hakija on jatkanut hakemusta, milloin hakija on täyttänyt 31 §:n mukaisen velvollisuutensa antaa hakemuksen käännös tai, jos hakemus on laadittu suomen- tai ruotsinkielisenä, milloin hakija on antanut hakemuksen jäljennöksen patenttiviranomaiselle.

33 §

Lain 22 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä sovelletaan jo ennen kuin hakija on jatkanut hakemusta, milloin hakija on täyttänyt 31 §:n mukaisen velvollisuutensa antaa hakemuksen käännös tai, jos hakemus on laadittu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä, milloin hakija on antanut hakemuksen jäljennöksen patenttiviranomaiselle.

50 §

Pakkoluvan myöntää tuomioistuin, joka määrää myös, missä laajuudessa keksintöä

50 §

Pakkoluvan myöntää 65 §:n 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin, joka määrää myös,

saa käyttää hyväksi, sekä vahvistaa vastikkeen ja muut pakkoluvan ehdot. Kun oleellisesti muuttuneet olosuhteet niin vaativat, tuomioistuin voi asianomaisen vaatimuksesta kumota pakkoluvan tai vahvistaa sille uudet ehdot.

missä laajuudessa keksintöä saa käyttää hyväksi, sekä vahvistaa vastikkeen ja muut pakkoluvan ehdot. Kun oleellisesti muuttuneet olosuhteet niin vaativat, tuomioistuin voi asianomaisen vaatimuksesta kumota pakkoluvan tai vahvistaa sille uudet ehdot.

Kansanterveysongelmista kärsiviin maihin vietävien lääkkeiden valmistusta koskevien patenttien pakkolisensoinnista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 816/2006. Asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin.

60 §

Jos keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset on laadittu englannin kielellä, ei 1 momentissa tarkoitettua suojaa saa ennen kuin patenttivaatimukset on toimitettu patenttiviranomaiselle suomeksi tai ruotsiksi käännettyinä.

65 b §

Edellä 65 §:n 1 momentissa tarkoitettussa riita-asiassa tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttiviranomaiselta suomeksi tai ruotsiksi, velvoittaa patentinhaltijan tai muun, jolla on patentinhaltijalta johdettu oikeus käyttää puhevaltaa patentin nojalla, toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa kantajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa vastaajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään vastaajan kustannuksella.

Asiassa, jossa on kysymys rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettusta patentin tuottamaa yksinoikeutta loukkaavasta teollisoikeusrikkoksesta tämän lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettusta patenttirikkomuksesta, tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttiviranomaiselta suomeksi tai ruotsiksi, velvoittaa asianomistajan toimittamaan patenttijulkaisusta

käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Kun kyseessä on virallisen syyttäjän ajama rikosasia, jossa asianomistaja käyttää puhevaltaa, tuomioistuim voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään asianomistajan kustannuksella. Kun kyseessä on asianomistajan yksin ajama rikosasia, tuomioistuim voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä.

65 c §

Jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi eikä niitä koskeva käännös vastaa englanninkielisiä asiakirjoja, patenttisuoja käsittää vain sen, mikä ilmenee sekä käännöksestä että englanninkielisistä asiakirjoista yhdessä.

Jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi ja päätöskielenä on englanti, 52 §:ssä tarkoitettussa mitättömyysoikeudenkäynnissä on yksinomaan päätöskielellä olevien asiakirjojen sanamuoto todistusvoimainen.

70 a §

Lisäsuojatodistuksista säädetään lääkkeiden lisäsuojatodistuksen aikaansaamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1768/92 ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1610/96. Lisäsuojatodistuksista on lisäksi voimassa, mitä tässä luvussa säädetään.

70 b §

Lisäsuojatodistusta koskeva hakemus tehdään patentti- ja rekisterihallitukselle.

70 c §

Hakija on velvollinen suorittamaan vahvistetun hakemusmaksun. Lisäsuojatodistuksesta on todistuksen haltijan suoritettava vahvistettu vuosimaksu.

70 a §

Lisäsuojatodistuksista säädetään lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 469/2009 ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1610/96. Lisäsuojatodistuksista on lisäksi voimassa, mitä tässä luvussa säädetään.

70 b §

Lisäsuojatodistusta ja lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus tehdään Patentti- ja rekisterihallitukselle.

70 c §

Hakija on velvollinen suorittamaan vahvistetun hakemusmaksun. Lisäsuojatodistuksesta on todistuksen haltijan suoritettava vahvistettu vuosimaksu.

Lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassa-

oloajan jatkamista koskevan hakemuksen ja hakemuksen perusteella jatkettun lisäsuojatodistuksen maksuihin sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään.

70 e §

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän luvun säännösten täytäntöönpanosta sekä lisäsuojatodistuksen hakemisesta ja myöntämisessä noudatettavasta menettelystä.

70 h §

Eurooppapatentilla ei ole oikeusvaikutusta Suomessa, jollei *hakija tai* patentinhaltija määräajassa ole antanut patenttiviranomaiselle suomenkielistä käännöstä patentin myöntämisen perusteena olevista asiakirjoista ja suorittanut vahvistettua käännöksen julkaisumaksua *siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Jos hakijan tai patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, voi käännös kuitenkin olla ruotsinkielinen.* Jos Euroopan patenttivirasto on päättänyt, että eurooppapatentti pidetään voimassa muutetussa muodossa, koskee edellä sanottu myös asiakirjoja muutetussa muodossa.

Käännös on julkinen edellyttäen, että Euroopan patenttivirasto on julkaissut eurooppapatenttia koskevan hakemuksen tai kuuluttanut patentin myöntämisestä.

Jos käännös on annettu ja käännöksen julkaisumaksu suoritettu määräajassa ja Euroopan patenttivirasto on kuuluttanut patentin myöntämisestä tai päätöksestä pitää patentti voimassa muutetussa muodossa, patenttiviranomaisen tulee kuuluttaa tästä viipymättä suomen ja ruotsin kielellä. Patenttiviranomaisen tulee niin pian kuin mahdollista pitää yleisön saatavana käännöksen jäljennöksiä. Patenttiviranomaisen on huolehdittava siitä,

70 e §

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän luvun säännösten täytäntöönpanosta sekä lisäsuojatodistuksen ja sen voimassaoloajan jatkamisen hakemisesta ja myöntämisessä noudatettavasta menettelystä.

70 h §

Eurooppapatentilla ei ole oikeusvaikutusta Suomessa, jollei patentinhaltija *kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona Euroopan patenttivirasto kuulutti eurooppapatentin myöntämisestä,* ole antanut patenttiviranomaiselle *2 momentissa tarkoitettua* käännöstä *mainitusta eurooppapatentista* ja suorittanut vahvistettua käännöksen julkaisumaksua. Jos Euroopan patenttivirasto on päättänyt, että eurooppapatentti pidetään voimassa muutetussa muodossa, koskee edellä sanottu myös asiakirjoja muutetussa muodossa.

Patenttivaatimuksista on annettava käännös suomeksi. Jos patentti on myönnetty saksaksi tai ranskaksi, tulee patentin selityksestä mahdollisine piirustuksineen antaa käännös suomeksi tai englanniksi. Patentin selityksestä mahdollisine piirustuksineen voidaan aina toimittaa suomenkielinen käännös. Jos patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, edellä mainitut käännökset voivat olla ruotsinkielisiä.

Käännös on julkinen edellyttäen, että Euroopan patenttivirasto on julkaissut eurooppapatenttia koskevan hakemuksen tai kuuluttanut patentin myöntämisestä.

Jos käännös on annettu ja käännöksen julkaisumaksu suoritettu määräajassa ja Euroopan patenttivirasto on kuuluttanut patentin myöntämisestä tai päätöksestä pitää patentti voimassa muutetussa muodossa, patenttiviranomaisen tulee kuuluttaa tästä viipymättä suomen ja ruotsin kielellä. Patenttiviranomaisen tulee niin pian kuin mahdollista *saattaa käännös yleisön saataville.* Patenttiviranomaisen on huolehdittava siitä, että euroop-

että eurooppapatentin patenttivaatimukset ovat tarvittaessa saatavilla suomen ja ruotsin kielellä. papatentin patenttivaatimukset ovat tarvittaessa saatavilla suomen ja ruotsin kielellä.

70 p §

Eurooppapatenttia koskevassa 65 §:ssä tarkoitettussa riita-asiassa tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttiviranomaiselta suomeksi tai ruotsiksi, velvoittaa patentinhaltijan tai muun, jolla on patentinhaltijalta johdettu oikeus käyttää puhevaltaa patentin nojalla, toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa kantajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa vastaajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään vastaajan kustannuksella.

Asiassa, jossa on kysymys eurooppapatenttia koskevasta rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettusta patentin tuottamaa yksinoikeutta loukkaavasta teollisoikeusrikoksesta tai tämän lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettusta patenttirikkomuksesta tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttiviranomaiselta suomeksi tai ruotsiksi, velvoittaa asianomistajan toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Kun kyseessä on virallisen syyttäjän ajama rikosasia, jossa asianomistaja käyttää puhevaltaa, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään asianomistajan kustannuksella. Kun kyseessä on asianomistajan yksin ajama rikosasia, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä.

1. Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2. Tämän lain 7 a §:n päiväkirjaa koskevia säännöksiä sovelletaan patenttihakemukseen, joka on tehty tai katsottava tehdyksi tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

3. Tämän lain säännöksiä, jotka koskevat

englannin kielellä laadittua patenttihakemusta sekä patenttiviranomaisen patenttihakemusta koskevien päätösten antamista englannin kielellä, sovelletaan patenttihakemukseen, joka on tehty tai katsottava tehdyksi tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

4. Tämän lain 24 §:n 1 momentin maksua koskevaa säännöstä sovelletaan väitteeseen, joka on tehty tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen myönnettyä patenttia vastaan.

5. Tämän lain 70 c §:n 2 momenttia sovelletaan, jos lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus on tehty tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

6. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

3.

Laki**hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (800/1991) 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1396/1995, sekä
lisätään lakiin uusi 6 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Hyödyllisyysmallioikeutta koskeva hakemus, jäljempänä hyödyllisyysmallihakemus, tehdään kirjallisesti patentti- ja rekisterihallitukselle, joka toimii rekisteriviranomaisena. Hakemus voidaan 8 a luvussa tarkoitetussa tapauksessa tehdä myös toisen maan patenttiviranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle.

6 §

Hyödyllisyysmallioikeutta koskeva hakemus, jäljempänä hyödyllisyysmallihakemus, tehdään kirjallisesti *Patentti- ja rekisterihallitukselle*, joka toimii rekisteriviranomaisena. Hakemus voidaan 8 a luvussa tarkoitetussa tapauksessa tehdä myös toisen maan patenttiviranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle. *Rekisteriviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista hyödyllisyysmallihakemuksista.*

6 a §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päiväkirjaan merkitään kustakin hakemuksesta:

- 1) hakemuksen tekemispäivä ja hakemusnumero;*
- 2) kansainvälisen patenttiluokituksen mukaiset luokat, joihin hakemus on luokiteltu;*
- 3) hakijan nimi, kotipaikka ja osoite;*
- 4) jos hakijaa edustaa asiamies, tämän nimi, kotipaikka ja osoite;*
- 5) keksijän nimi ja osoite;*
- 6) keksinnön nimitys;*
- 7) päivä, jolloin patenttihakemus on tehty tai katsotaan tehdyksi, jos hakemus on saatu muuntamalla aiemmin tehdystä patenttihakemuksesta;*
- 8) tieto siitä, missä etuoikeuden perustaksi ilmoitettu aikaisempi hakemus on tehty sekä tämän hakemuksen tekemispäivä ja numero, jos etuoikeutta on pyydetty;*
- 9) tieto siitä, onko hakemus suomalainen*

vai kansainvälinen hakemus vaiko 8 tai 8 a §:n mukaisesti hyödyllisyysmallihakemukseksi muunnettu eurooppapatenttia koskeva hakemus;

10) kansainvälinen tekemispäivä sekä päivä, jona hakemusta on 45 d §:n mukaisesti jatkettu tai jona hakemus on patenttilain 38 §:n mukaan tehty, jos hakemus on kansainvälinen hakemus;

11) Euroopan patenttisopimuksen mukainen tekemispäivä ja päivä, jolloin hakemus on tehty muuntamista varten rekisteriviranomaiselle, jos hakemus on 8 tai 8 a §:n mukaisesti muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi;

12) alkuperäisen hakemuksen päiväkirjanumero ja tekemispäivä, jos hakemus on tehty jakamalla;

13) uuden hakemuksen päiväkirjanumero, jos hakemuksen jakamisella on syntynyt uusi hakemus;

14) julkiseksitulopäivä, jos hakemusasiakirjat ovat 18 §:n mukaan tulleet julkisiksi;

15) kansainvälinen hakemusnumero, jos hakemus on kansainvälinen hakemus;

16) eurooppapatenttia koskevan hakemuksen hakemusnumero, jos hakemus on 8 tai 8 a §:n mukaisesti muunnettu eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta kansalliseksi hakemukseksi;

17) tieto siitä, onko hakemuksesta pyydetty 12 §:n mukaista tutkimusta;

18) asiassa saapuneet kirjelmät ja suoritetut maksut; sekä

19) asiassa tehdyt päätökset.

Edellä 1 momentin 2, 5, 6, 15, 16 ja 18 kohdassa tarkoitettu merkintä on salassa pidettävä, kunnes merkintää koskeva hyödyllisyysmallihakemus on tullut julkiseksi 18 §:n mukaisesti tai jollei hakijan pyynnöstä muuta johdu.

1. Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2. Tämän lain 6 a §:n päiväkirjaa koskevia säännöksiä sovelletaan hyödyllisyysmallihakemukseen, joka on tehty tai katsottava tehdyksi tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

*3. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.*
